

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 mars justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:19 för torsdagen den 17 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från justitieutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:401

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:401 Beredskapsskatten
av Niklas Wykman (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 april 2022.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 23 mars 2022

Finansdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2021/22:405

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:405 Flyktingar som ordnar eget boende
av Maria Ferm (MP)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Prot. 2021/22:87
24 mars

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 8 april 2022.

Stockholm den 23 mars 2022

Justitiedepartementet

Anders Ygeman (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:146 till finansutskottet

2021/22:165 till skatteutskottet

Motioner

2021/22:4445, 4451, 4454, 4456 och 4463 till justitieutskottet

*Ändringar i statens
budget för 2022 –
Stöd till Ukraina
med efterfrågad
försvarsmateriel*

§ 5 Ändringar i statens budget för 2022 – Stöd till Ukraina med efterfrågad försvarsmateriel

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU46

Ändringar i statens budget för 2022 – Stöd till Ukraina med efterfrågad försvarsmateriel föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Det säkerhetspolitiska läget i Europa är fortsatt mycket allvarligt. Ryssland bedriver ett urskillningslöst anfallskrig mot Ukraina. Det är ett agerande som är oprovocerat, olagligt och oförsvarligt. Sverige och EU har i kraftigast möjliga ordalag fördömt Rysslands invasion av Ukraina och svarat med historiskt långtgående sanktioner mot den ryska statsledningen och dess ekonomiska intressen. Samtidigt visar Ukraina prov på motståndskraft och stort mod i sitt försvar. De har förstås all rätt att i enlighet med folkrätten försvara sig mot den ryska invasionen.

Regeringen fortsätter att driva på för ytterligare sanktioner mot Ryssland och för att de sanktioner som EU redan har fattat beslut om ska implementeras på ett sätt som ger avsedd effekt. Sverige ger sedan lång tid tillbaka ett omfattande ekonomiskt och humanitärt stöd till Ukraina liksom stöd för att stärka Ukrainas motståndskraft, bland annat på det militära området.

Sedan invasionen inleddes har regeringen aviserat en ökning av det humanitära biståndet. Den 28 februari beslutade riksdagen i bred samsyn att bistå Ukraina med militär utrustning samt ge ett ekonomiskt bidrag till den ukrainska centralbankens fond till stöd för landets väpnade styrkor. Riksdagen har också ställt sig bakom att Sverige garanterar lån från Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken till Ukraina på cirka 600 miljoner kronor.

Men de bilder som vi ser på förödelsen i Ukraina på alla civila offer och civila mål som ödelagts talar sitt tydliga språk. Ukraina kommer att behöva omfattande stöd från oss och övriga omvärlden under lång tid framöver. Detta var också ett av alla viktiga budskap som president Zelenskij hade till oss när han talade här i riksdagen i dag.

Det humanitära, ekonomiska och militära stöd som Sverige har gett har skett i samarbete och i koordination med EU och EU:s medlemsländer för att hjälpa Ukraina på bästa möjliga sätt och samtidigt ta hänsyn till vår egen försvarsförmåga.

I dag tar vi ställning till finansutskottets betänkande om ytterligare stöd till Ukraina, och förslaget innebär följande:

1. att vi bemyndigar regeringen att skänka försvarsmateriel till Ukraina i form av upp till 5 000 pansarskott och fältarbetsmateriel inom området minröjning till ett värde motsvarande 205 miljoner kronor
2. att vi anvisar Försvarsmakten 205 miljoner kronor så att de så snart som möjligt kan nyanskaffa motsvarande materiel.

Nu, liksom vid tidigare beslut, är regeringens förslag noga avvägt. Förutom att stötta Ukraina handlar det om att göra det som bäst värnar Sverige och Sveriges befolknings säkerhet. För Rysslands invasion är inte bara ett hot mot Ukraina, utan den hotar hela den demokratiska och europeiska säkerhetsordningen och därmed också Sveriges säkerhetsordning.

Det innebär också att vi förutom sanktioner mot Ryssland och att stötta Ukraina måste stärka Sverige på många sätt framöver. Därför välkomnar jag också den uppgörelse som har gjorts om att i närtid stärka det svenska försvaret.

Fru talman! Det här är ett tydligt besked om att vi kommer att fortsätta stötta Ukraina tillsammans med resten av EU:s medlemsländer. Riksdagens samtliga partier har visat mycket stor samarbetsvilja för att kunna ta det här beslutet snabbt, och jag är mycket glad över att ett enigt finansutskott nu har ställt sig bakom förslaget. Det vill jag verkligen tacka alla inblandade för. Jag är övertygad om att den breda politiska enigheten i det här läget är någonting som tjänar Sverige väl i den här allvarliga situationen.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 2 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Rysslands krig mot Ukraina har nu pågått i en månad med dag på dag av förstörelse och död. Det Europa vi vaknade upp till den 24 februari 2022 kommer att påverka vår kontinent och vår säkerhet under årtionden. Det kommer att finnas en tid före och en tid efter detta.

Starkt förenklat kan Putin sägas ha haft tre mål med sin invasion: att krossa ett demokratiskt och självständigt Ukraina, att göra Ryssland starkt igen och att splittra EU och Nato.

På samtliga dessa områden har Putin misslyckats. Vad vi ser är en imponerande motståndskraft hos folket i Ukraina. Där Ryssland kanske hade trott att det skulle kastas röda nejlikor mot soldaterna kastas i stället molotovcocktailer av människor som sammanbitet trotsar faran och visar prov på stor vilja och mod.

Ryssland är helt isolerat. Sanktionerna biter, och moralen sviktar.

EU och Nato är mer eniga än någonsin och står tydligt bakom åtgärder mot Ryssland.

Fru talman! Det är en styrka att åtta partier, det vill säga samtliga, i Sveriges riksdag nu säger ja till ett andra vapenpaket till Ukraina bestående av 5 000 pansarskott och minröjningsutrustning.

För en månad sedan, då Moderaterna för första gången offentligt reste frågan om defensiva vapen till Ukraina, kom invändningar, kritik och ifrågasättanden från många håll. Opinionsklimatet har nu märkbart svängt. Det är bra och glädjande. Det är i grunden välkommet att vi är många politiker och partier som nu står bakom detta.

Fru talman! Det stannar inte vid detta. Ukraina behöver allt vårt stöd inom alla tänkbara nivåer. Precis som president Zelenskyj just framförde vid sitt framträdande här i Sveriges riksdag behövs humanitärt och politiskt stöd men också fortsatt tydliga sanktioner mot Ryssland och kretsen av maktens män runt Putin. Fler vapenpaket behövs också från Sverige.

Min uppmaning till regeringsidan är att inventera hos relevanta myndigheter och svensk industri vad det går att bistå med ytterligare utan att nya och fler vapenleveranser för den skull går ut över Sveriges egen säkerhet. Nog kan och bör vi göra mer.

Här finns en tydlig folklig uppslutning. Sverige är en blågul nation, och svenskarna känner med en annan blågul nation som är satt under attack och anfall. Det märks i insamlingsbössorna och på konton där pengar kan sättas in till förmån för Ukrainas folk. Det märks på att måndagsmöten åter har börjat arrangeras landet runt. I slutet av 1980- och början av 1990-talet hölls sådana möten för frihetens sak i Estland, Lettland och Litauen. Nu hålls de för Ukrainas sak, inte bara i Stockholm utan landet runt från Malmö i söder och norrut.

Fru talman! Med vårt riksdagsbeslut om pansarskott och minröjningsutrustning ger Sverige ett bidrag. Vi gör detta tillsammans med andra länder som agerar på liknande sätt.

I dag är president Biden på besök i Europa. Det är en oerhört viktig signal – Europa och Nordamerika, EU och Nato, sida vid sida. Det som Rysslands krig mot Ukraina har lyckats skapa är just den stora närheten mellan oss likatänkande stater.

Det påverkar starkt den Natodebatt som nu förs i både Sverige och Finland, fru talman. Den dag behöver nu inte vara långt borta då vårt land inte bara är en naturlig och självklar medlem runt EU-bordet och tar emot president Biden som gäst utan också sitter som medlem runt Natos beslutande sammanträdesbord tillsammans med just USA:s president i en annan del av Bryssel. Den dagen behöver inte vara långt borta.

Fru talman! Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag till beslut om ett andra paket med vapen till Ukraina, och jag har en förhoppning om att det redan planeras för ett tredje paket.

(Applåder)

Anf. 3 PER SÖDERLUND (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka ett starkt bifall till utskottets förslag till beslut.

Fru talman! Även om situationen i Ukraina har varit svår ända sedan Ryssland olagligt annekterade Krim 2014 är den 24 februari 2022 ett datum som biter sig fast i vårt minne. Det var den morgonen vi vaknade till nyheten att Ryssland hade påbörjat en storskalig invasion av Ukraina. Och det var den dagen freden i Europa upphörde att existera.

Vi har sedan dess tagit del av hemska bilder i medierna som visar hur civilbefolkningen drabbas av kriget. Det är bilder på civila som beväpnas för att försvara sitt land i en heroisk kamp mot en numerärt överlägsen fiende samtidigt som sjukhus bombas, civila angrips när de försöker fly krigets förödelse och små barn skadas eller dödas i krigets faser. Det är obeskrivligt hemska bilder som inte lämnar någon oberörd.

Rysslands invasion av Ukraina är ett brott mot folkrätten. Det är ett fullskaligt militärt angrepp mot en demokratisk stat i Europa, något som vi inte har sett sedan andra världskriget.

Ukraina kämpar just nu för sin överlevnad. Det är en kamp för rätten att som ett fritt land och ett fritt folk göra sina egna val, för att leva ett fritt liv och leva i fred med sina grannar. Det är något som vi ofta tar för givet i vår egen lilla del av världen.

Men Ukrainas kamp är också en kamp för den frihet vi känner i resten av Europa – fred, frihet och möjligheter för alla länder att utvecklas i den riktning de själva önskar. Ukraina utkämpar en kamp för demokrati och frihet inte bara i sitt land utan i hela Europa. För det ska vi vara Ukraina evigt tacksamma.

Fru talman! I dag är det fyra veckor sedan Ryssland inledde den storskaliga invasionen av Ukraina. En så stark motståndare som Ryssland är inte lätt att ta sig an. Men det ukrainska folket har stått för en närmast övermänsklig bedrift i försvaret av sitt land. Få trodde att de effektivt skulle kunna motstå ett ryskt angrepp under någon längre tid.

I dag, fyra veckor efter att invasionen inleddes, är vi många som är imponerade av det heroiska ukrainska motståndet som har fått den ryska offensiven att tappa kraft. Det står nu klart att ryska stridsvagnar, stridsfordon, helikoptrar, flygplan, artilleri- och underhållsfordon med mera har förstörts i större mängd än någon kunde föreställa sig för fyra veckor sedan.

Det har blivit uppenbart att motivationen hos de ryska trupperna inte kan mäta sig med den vi ser hos det ukrainska folket. Det är motivation som är avgörande för hur framgångsrik vardera sida i kriget kommer att vara i slutänden. På just den punkten verkar Ukraina ha ett stort övertag. Men det kanske är ett av få övertag de faktiskt har.

I fråga om militär materiel och antal soldater har den ryska armén ett mycket stort övertag. Ukraina är därför i stort behov av stöd utifrån för att kunna försvara sitt land.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Ändringar i statens
budget för 2022 –
Stöd till Ukraina
med efterfrågad
försvarsmateriel*

Fru talman! Flera länder har skickat en stor mängd krigsmateriel till Ukraina under de gångna veckorna. Men materielen förbrukas i en snabb takt, och Ukraina är i behov av mer utrustning för att kunna fortsätta kampen för sitt folks frihet. De är i stort behov av varierande materiel, däribland vapen för att bekämpa pansar- och luftstridskrafter.

Därför är jag mycket glad över att riksdagen i dag kommer att fatta ännu ett beslut om att stärka det ukrainska försvaret med ytterligare välbehövlig materiel. Det ger det ukrainska försvaret och det ukrainska folket hopp i en mycket mörk tid. För mig och mitt parti är det självklart att vi ska ge det ukrainska folket det stöd vi kan. För oss är det självklart att vi ska ge det ukrainska folket hopp om en framtid utan krig.

Anf. 4 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Det är i dag en månad som konflikten, invasionen, den illegala och inhumana invasionen, av Ukraina har pågått. Det är så mycket längre tid än vi har fruktat. Det är många dagar av sorg och lidande, av fruktansvärda brott mot mänskligheten, av bilder som vi får svårt att glömma av barnsjukhus som medvetet utsätts för beskjutning och av städer som raseras urskillningslöst. Och det är så många nätter då föräldrar nattat sina barn till dånet av Putins bomber.

Men det är också så mycket längre tid än vi någonsin hade kunnat hoppas på. Så mycket längre har det ukrainska samhället och den ukrainska armén hållit stånd mot Putins arméer. Man har hållit uppe försvaret för hela Europas frihet, inte bara för sitt eget land.

Det är också en hel månad då västvärlden har gått ihop om kraftfulla sanktioner mot Putin. I dag kommer Biden till Europa för att träffa EU, Nato och G7:s ledare. Den auktoritära, aggressiva nationalismen i världen besegras nu av ett kraftfullt, samlat internationellt samfund, av den samlade liberala, demokratiska gemenskapen i världen.

President Volodymyr Zelenskyj talade i dag mycket gripande inför vårt parlament, vår kammare. Han ska veta att Sverige hör honom och att Sverige kommer att svara på hans vädjan. Detta är vår generations viktigaste beslut, och nu kan vi bara hålla ut och göra mer. Vi måste lova att vi fortsätter skicka mer hjälp och mer vapen varenda dag och varenda timme som den ukrainska armén fortsätter kämpa. Vi måste lova att fortsätta utöka sanktionerna och föra upp de största bankerna i Ryssland på sanktionslistan varenda månad som ryska demokratiaktivister demonstrerar mot kriget på gator och torg.

Och vi måste fortsätta ta emot flyende ukrainska mödrar och barn så länge de behöver trygghet. Vi måste lova att aldrig ge oss förrän Putin och varenda en av hans generaler som har begått krigsförbrytelser och med berätt mod har beskjutit barn, gamla och sjuka jagas världen över, döms och fängslas för sina vedervärdiga brott mot mänskligheten. Det finns så mycket som just Sverige kan göra i vår blågula gemenskap, som president Zelenskyj underströk, tillsammans med Ukraina.

Jag vill yrka bifall till förslaget. Jag tror att det i dag kommer att bli en enig riksdag som står bakom att leverera 5 000 pansarskott och minröjningsutrustning som Ukrainas regering har efterfrågat.

Vi har en världsledande försvarsindustri med stor kapacitet. Där måste vi nu göra allt för att fortsätta leverera det Ukraina behöver och visa att vi gör vår del och att vi förväntar oss att västvärlden också ska fortsätta leverera mer och kraftfullare vapen. Vi måste fortsätta skicka mycket mer humanitär hjälp och kräva humanitära korridorer för de tiotusentals som saknar vatten, mat och mediciner.

När mammor och barn och farföräldrar och morföräldrar nu kommer till vårt land står Sveriges tusentals volontärer och kommunanställda redo att hjälpa. Jag träffade flera i går i Haninge i en skola omgjord till boende. Jag såg hur de morgon och kväll hjälpte till med husrum, mat, sängar, kläder, skor och gosedyr till barnen i lekrummet så att barnens pappor som kämpar i Ukraina ska veta att deras familjer är trygga i vårt land.

Vi måste ta vara på all den kraft som finns runt omkring i Sverige, alla de som vill kämpa för att hjälpa och visa medmänsklighet genom att anställa människor och genom att bidra med vård, tolkning och allt det de förmår. De måste mötas med hjälp av oss i denna kammare så att de kan hjälpa till.

Sverige är inte minst en stor och avgörande spelare för att stoppa de miljarder som dagligen flödar in i Putins krigsmaskin från den export av gas som går till Västeuropa. Det är en export som Putin är bunden till genom sina gasledning till just EU, som nu varenda dag betalar miljarder kronor in i hans krigskassa. Vi betalar nämligen 80 procent av hans gasexport.

Sverige tar inte emot mycket gas, men få länder i Europa kan på så kort tid som vi öka den fossilfria kraftproduktionen och snabbt och lönsamt resa nya havsbaserade vindkraftverk. Om vi bara får upp 50 terawatt av de 400 terawatt som finns planerade som havsbaserad vindkraft i våra vatten kan vi ersätta all el från rysk gas i Tyskland. Sverige har nu en stor roll för att stoppa Putins gas. Det är dags att stiga upp på scenen och bygga kraftverken.

Sverige är, avslutningsvis, medlem i Europeiska unionen, vars ideal om ett öppet och fritt Europa våra ukrainska systrar och bröder i deras kamp för friheten har hedrat bortom vad vi själva någonsin har kunnat göra och mer än något EU-direktiv någonsin har kunnat förmå. På det sättet är Ukraina i dag lika mycket medlem av vår europeiska gemenskap som vi eller något annat medlemsland i EU.

Därför måste vi också öppna dörren för dem till EU. Vi måste tro på deras europeiska dröm lika mycket som de fortsätter att tro på den, trots krigets tårar och förödelse. Vi måste tro att det är med oss i vårt gemensamma hus, så som president Zelenskyj bad oss alldeles före denna debatt, som vi tillsammans ska bygga upp Ukrainas vackra europeiska städer. Det vi nu behöver göra är att stå och hålla upp dörren för ett medlemskap öppet för dem. Vi måste fullt ut tro på att de en dag ska kunna gå in genom denna öppna dörr och göra dem till kandidatland i EU.

En månad har gått, och vi kämpar med Ukraina. Sverige kan inte vara neutralt i kampen mellan ont och gott. Det kan inget fritt demokratiskt land vara. Låt oss varje morgon när vi vaknar till vad Ukraina gjort för allas vår frihet i sin kamp tänka på vad vi kan göra mer för Ukraina. Det är samma värden – gemensamma och eviga värden – vi står för, och de är starkare än någon krigsmakt och någon regim.

Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Min mor var mycket yngre än jag när totalitära krafter tog över landet. Miliser hemsökte hennes bostad. Just då råkade hon vara hemma hos grannen så hon slapp undan. De var där för att märka henne och tillfångata henne. Hennes vänner blev fängslade. Det fanns de som torterades och avrättades. Min far, nästan lika ung, fick se milisen vifta med vapen i föreläsningssalen. Studenterna skulle tystas, tillfångatas och förintas, för de var plötsligt fiender till makten. Om dessa unga personer – min mor och min far – inte hade undkommit regimen hade jag inte stått här i dag.

Jag vet vad förtryck innebär och vad totalitära makthavare är kapabla till. Jag inser vad friheten från det betyder. De vill tysta oppositionella, kontrollera vår världsbild och diktera våra liv. De vill skrämja oss till undfallenhet. De vill ta vår mänsklighet ifrån oss.

Vi har nu att göra med en brutal och oberäknelig högernationalistisk rysk diktator med drömmar om ett nytt Storrysland. Men erövringskrig får aldrig löna sig, för vad skulle det betyda för vår världsordning? Det är vår generations plikt att göra vad vi kan för att hindra denna mänskliga tragedi. Ukraina är värt att försvara. Ukraina utkämpar vårt krig.

Inget land har rätt att domdera över ett annat. Varje folks rätt att själva bestämma över sitt land och sin framtid är ovillkorlig. Folkkrättens principer får aldrig inskränkas. Även den svenska säkerhetspolitiken bygger på dessa folkrättsliga principer. Ingen bestämmer över oss. Ingen bestämmer över det ukrainska folket förutom de själva.

De har visat på övermänsklig stridsmoral. Underskatta aldrig människors förmåga att försvara sig själva, sina barn och sin värdighet! Låt det ljuda över hela världen: De ryska trupperna måste lämna Ukraina.

Nu flyr människor undan krigets färd. En mamma med sitt spädbarn i famnen gråter efter en lång färd genom Europa. Jag träffade dem när jag var på Migrationsverkets ansökningsenhet i Malmö i veckan. Att ge dem en fristad talar om för världen vilken sida vi står på.

Vi ser nu med vilket mod många bekämpar den ryska invasionen – ryska desertörer, flyktingar, reportrar och statstjänstemän. Detta är Putins krig, inte det ryska folkets.

Jag vill också tacka Hamnarbetarförbundet för att de med mod och civilt mod tagit ställning för att inte ta emot ryska fartyg. Jag vet att Transportarbetareförbundet nu också inväntar att regeringen ska fatta beslut om att detta ska bli nationell politik. Vi behöver snabbt få utslag i frågan.

I dag talade president Zelenskyj i kammaren. Det är tydligt att Ukraina behöver fortsatt stöd. Nu måste oligarkernas tillgångar i Europa frysas. Nu måste vi ta ansvar för att stoppa importen av rysk gas och olja. Ryssland måste uteslutas från den internationella handeln.

Fru talman! Respektera dem som är rakryggade när vinden viner! Försvara dem och skydda dem! De står upp fastän det skulle vara bekvämare att sitta ned.

Det är många människors mod som kommer att avsluta detta angreppskrig, och jag är glad att också Sverige kan göra sin del.

Det är viktigt att vi i dag kan fatta detta beslut i bred enighet. Vi står upp som ett land för det som är rätt. Ukraina behöver hjälp med vapen och humanitärt stöd, och det ska Sverige bistå med.

Fru talman! Vladimir Putin är en bödel, en krigsförbrytare som nu begår ett av de största brotten mot mänskligheten. En dag ska rättvisa skipas. En dag ska de som begått dessa brott ställas inför rätta. Låt oss aldrig glömma vad de gör och vad de har gjort.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 6 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! När vi ser en sönderskjuten barnvagn eller en smutsig, blodstänkt nalle som inte längre har en famn att krypa upp i kan vi för ett ögonblick förmimma den fasa som nästan inte går att ta in.

En månad av helvete på jorden i Mariupol och i Charkiv. Nu regnar terrorns bomber över våra medmänniskor i Europa.

Putins krigsförbrytelser blir allt grövre, bombernas förintande alltmer urskillningslöst och ondskans anspråk allt större. Då måste vi svara med alltmer stöd, mer humanitär hjälp, mer sanktioner, mer militär hjälp och mer beredvillighet att hjälpa dem som är på flykt.

Ukraina har visat ett enastående mod och en enastående vilja. Man har visat vad man är kapabel till. Vi behöver visa vad vi ytterligare är kapabla till från Sveriges sida, och vi behöver visa vad vi ytterligare är kapabla till från EU:s sida.

Vi har lyssnat här i kammaren till president Zelenskyj i dag. Vi har hört hans budskap från i morse: Gör er hörda och berätta att frihet är viktigt, att fred är viktigt och att Ukraina är viktigt! Och vi har hört, och vi kan inte och kommer inte att vara tysta.

Fru talman! Det är i dag en månad sedan Ryssland gick in i Ukraina. Små barn bor i skyddsrum. Sjukhus, skolor och förskolor har blivit attackerade, och teatrar, där besökare nyligen njöt av kultur, har totalförstörts. Tusentals har dödats. Kroppar läggs i massgravar. Människors liv har tillintetgjorts. Och över 10 miljoner har flytt från denna aggression, detta anfallskrig i Ukraina.

Trots detta lever den ukrainska drömmen om frihet och att leva i trygghet i sitt eget land, i sin egen stat, i sitt Ukraina, att kunna leva i demokrati, fred och med möjligheten att fritt få älska, söka lyckan och bygga sin framtid tillsammans med andra. Den drömmen måste få leva, och det är också allas vår dröm.

Därför är jag glad att vi nu i bred enighet, på förslag från ett enigt finansutskott, i eftermiddag fattar beslut om mer militärt stöd till Ukraina, med pansarvärn i form av ytterligare 5 000 pansarskott och minröjningsutrustning, som gör det möjligt för Ukraina att återta sin egen makt, sitt eget land. Det är stora och allvarliga beslut, men det är också självklara beslut. Jag yrkar bifall till förslaget.

Men jag vill också att den svenska regeringen ska veta att vi kristdemokrater vill att Sverige ska göra mer. Regeringen ska veta att ni har vårt fulla stöd om ni skulle föreslå att skicka luftvärn, som ju så väl behövs, i form av exempelvis Robot 70 eller 90. Ni ska veta att ni har vårt fulla stöd att skicka ytterligare pansarvärn. Ni har vårt fulla stöd för att skicka ytterligare matransoner och för att skicka terrängfordon.

Det handlar nu om att stärka Ukrainas motståndskraft för att kunna pressa fram förhandlingar om en diplomatisk lösning på kriget som kan bringa en riktig fred. Vi förutsätter och uppmanar till att göra mer militärt, mer humanitärt, mer politiskt och till mer ekonomiskt stöd.

Jag vill också att regeringen ska veta att när det gäller sanktioner har ni vårt fulla stöd för att agera i EU, för att Sverige ska driva på för att stoppa ryska fartyg från att anlända till europeiska hamnar, som man har gjort när det gäller luftrummen. Sverige får gärna driva på ytterligare – det är vår önskan – för att stoppa samtliga ryska banker från att använda det internationella Swiftsystemet, vilket skulle försvåra betalningar kraftigt. Och ni ska veta att ni har vårt fulla stöd för att driva på för att stoppa EU från att köpa rysk olja och gas. Sanktionerna måste bli så kännbara som möjligt för att låta den ryska befolkningen se vilken olycka Putin drar inte bara över Ukraina utan också över sitt eget land med sina krigsförbrytelser.

Fru talman! Det var också mycket hoppfullt att lyssna till president Zelenskyj i dag, att man i det läge man befinner sig i ändå ser en morgondag och möjligheterna att bygga upp ett Ukraina igen. Som han sa: De vackra städerna kan bli ännu vackrare. Där kan Sverige också bistå.

Jag tänker också på när jag för ett par decennier sedan i den här talarstolen debatterade med dåvarande utrikesminister Anna Lindh om vad Sverige kunde göra för att motverka diktatur och aggressivitet från förtryckare i världen. Hon sa till mig: Förtryckarna förlorar till slut.

Må det slutet komma fort, och må en ny början för ett fritt Ukraina komma snart.

(Applåder)

Anf. 7 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Vi diskuterar i dag en andra sändning av vapen till Ukraina, och det är välkommet med ännu fler pansarskott. För en månad sedan skickade vi 5 000, fru talman, och i dag skickar vi 5 000 till av exakt samma sort. Möjligen kan man ställa sig frågan varför vi inte redan den 28 februari fattade beslut om alla 10 000 pansarskott. Det hade varit mer praktiskt och hade gett snabbare effekt.

Fru talman! Tiden är nu kommen att ställa sig frågan var Sveriges mer kvalificerade vapen nu gör bäst nytta. Är det nedpackade i svenska förråd eller är det möjligen vid fronten i Ukraina?

Fru talman! Vi förtvivlas alla över den ukrainska civilbefolkningens ofattbara lidande. President Zelenskyj har vid upprepade tillfällen vädjat om ett flygförbud i det ukrainska luftrummet. Nato och USA har inte sett detta som möjligt utan eskalation av den pågående väpnade konflikten. Men även tillgång till markbaserat luftvärn kan förneka en angripare tillgång till luftrum.

Fru talman! Sverige har tillgång till enkla men oerhört effektiva luftvärnsrobotar, Robot 70. Det är ett vapen som vi har i stor myckenhet och som skulle lindra den nu pågående terrorbombningen av det ukrainska folket.

En del menar att när man skickar kvalificerade vapen in i en väpnad konflikt, som den som nu pågår i Ukraina, finns det en risk för eskalation. Men jag vill säga att vi svenskar redan finns på Putins svarta lista, och vi finns där i ett stort och mycket gott sällskap.

Varje dag som Ukraina lyckas upprätthålla motstånd är en seger. Det är inte bara en seger för Ukraina, fru talman. Det är en seger för oss alla. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 8 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! I dag är det krigets 29:e dag. Det är den 29:e dagen sedan Putin beslöt sig för att invadera Ukraina, emot all internationell rätt. Det är en invasion som är hänsynslös och grym och som orsakat enormt mänskligt lidande.

Vi har just i den här kammaren i dag hört president Zelenskyj konstatera att det Europa behöver är fred och rättvisa. Han bad om fler och hårdare sanktioner, stopp för ryska fartyg att anlöpa svenska och europeiska hamnar och att man ska avsluta all import av rysk olja och gas för att stänga av de kranar som förser Putin med pengar för fortsatt anfallskrig.

Jag förstår och delar den oro och rädsla som många känner inför det förfärliga som nu sker i Ukraina, alldeles i vårt närområde. I stället för att låta oron gå över i hopplöshet agerar vi. Jag är glad att Sverige är ett land som nu står så samlat i vårt stöd till Ukraina. Det beslut som vi ska fatta i dag är ytterligare ett bevis på det.

Vi måste göra allt vi kan för att bistå Ukraina och de människor som behöver hjälp i nödens situation. Vi ser att behoven är enorma och ökar varje dag. Då måste också vårt humanitära stöd öka. De bilder vi får från städer som Mariupol, Charkiv och Cherson är förfärliga och helt avskyvärda.

De stora internationella hjälporganisationerna som Röda Korset, Rädda Barnen, Unicef och många andra gör nu ett ovärderligt jobb. Jag är som svensk stolt över att bidra till de organisationernas kärnstöd. Det gör att de är starka i sig själva att nu kunna gå in. De har kraft i sina organisationer.

Men vi ger också flexibla icke öronmärkta kärnstöd som gör det möjligt att byta fokus och också hjälpa till och stötta när en ny kris uppstår eller ett nytt krig startar. Här är Sverige ganska ensamt, men fler borde ta efter. I svåra tider behöver vi mer bistånd och mer samarbete och inte mindre.

Vi hjälper också Ukraina genom att ta emot alla dem som nu flyr. Vi hoppas alla att kriget snabbt ska vara över. Men vi ser också att det riskerar att bli långvarigt. Tusentals och åter tusentals hem är också förstörda.

Här måste regeringen ta ansvar och visa vägen för kommunerna i deras mottagande. De som fått tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet ska omfattas av samma regler som de som beviljats asyl. Alla kommuner i Sverige måste nu ta ansvar för att ta emot människor och säkerställa ett gott mottagande. De som flytt Ukraina, oavsett hur länge vi tror att de kommer att vara här, ska ha rätt till etableringsinsatser, sfi och vård.

Civilsamhällets roll i den här situationen är också avgörande, och det måste fortsatt ha vårt stöd. Det gäller även de stora internationella organisationerna. Men också varje liten organisation, varje enskild människa som engagerar sig, är i dag otroligt viktig. Utan människors vilja att stötta utsatta människor i nöd hade samhällen gått under.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Ändringar i statens
budget för 2022 –
Stöd till Ukraina
med efterfrågad
försvarsmateriel*

Solidaritet är livsviktigt. Vi måste nu ena alla som vill se en utveckling bort från att maktfullkomliga despoter på egen hand ska kunna föröda hela länder och invadera vilket land de vill. Vi måste tillsammans visa att en sådan världsordning inte längre finns. Det är i demokratiska samhällen vi utvecklar och utvecklas, inte i diktaturer.

Civilsamhället är också en väldigt viktig del av en levande demokrati. Det är någonting som Putin i sin inrikespolitik nu tydligt visar på. De nya lagar som ska kväsa civilsamhället visar på att hans vilja att kväsa demokratin är oerhört stor. Han tror att det går att göra genom att förbjuda civilsamhället.

I dag bad också president Zelenskyj om allt hårdare sanktioner. Han ville ha ett nytt paket i veckan. Vi vet att det också ger resultat. Vi står bakom att göra sanktionerna så hårda som det bara går.

Vad han också bad om, och vad som skulle vara än mer verkningsfullt, var att Sverige och EU skulle sluta att importera rysk olja och gas.

I dag är det flera andra ledamöter från andra partier som sagt att de kraftfullt står bakom att stoppa försäljningen av olja och gas i Europa. Men tyvärr röstade era partier inte för det när vi hade ett utskottsinitiativ från Miljöpartiet tidigare i dag. Samtliga övriga partier avstod från ett sådant tydligt initiativ. Jag hoppas att det vi hört i kammaren i dag stämmer och inte det andra.

I dag öppnar också Moskvabörsen. Långt ifrån alla bolag går att handla med. Men de som går att handla med är just de som hanterar oljan och gasen. Det är de som göder Putins krigskassa. Dem kommer det att gå att handla med.

Signalen i det borde vara helt öronbedövande för dem som fortfarande tror att det går att agera som att den ena handen inte vet vad den andra gör. Vi kan inte vara beredda att lägga miljarder och åter miljarder på humanitär hjälp och ett starkare försvar när vi på samma gång med vårt goda minne tillåter att vi pumpar in miljarder efter miljarder till att stärka Putins krigskassa och ge honom verktyg att fortsätta med sin invasion.

Vi vet i dag av en undersökning att nio av tio svenskar, 91 procent, är positiva till ett importstopp av rysk olja, kol och gas på svensk nivå och EU-nivå. Vi måste stoppa importen av olja och gas från Ryssland, och vi måste göra det nu! Jag hoppas att det är det beskedet som samtliga partier kommer att ge efter detta och inget annat.

Jag vill avsluta med författaren Peter Englund's text på Instagram från häromdagen. Det sätter ord på den stund vi befinner oss i. Han skriver: En stjärnstund. Uttrycket är tyskt. Det är vad vi genomlever nu. En stund som kommer att definiera vår tid, påverka hela världen, ja världshistorien. Ännu har inte avgörandet fallit. Vi står i dag ännu inför två alternativa verkligheter, två olika framtider. Båda är möjliga.

Kampen för demokrati måste vinnas för det ukrainska folket skull, men också för alla våra demokratiers skull.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

§ 6 Övergripande skolfrågor

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU14
Övergripande skolfrågor
föredrogs.

Prot. 2021/22:87

24 mars

*Övergripande
skolfrågor*

Anf. 9 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Fru talman! Jag vill börja mitt anförande med att uttrycka min sorg över det ofattbara. Jag önskar kraft till alla dem som drabbats på Malmö latinskola, offrens anhöriga, alla elever och skolledning.

Vi är märkbart påverkade av den debatt som var här innan, men också av det tal som Ukrainas president höll här för ungefär en timme sedan.

Just i denna stund är det väldigt många barn och unga som känner av oroligheterna i världen. Det är väldigt många tillfällen där elever får lära sig väldigt mycket mer men också får möjlighet att få svar från lärare i en situation där det är väldigt svårt att hantera svåra frågor.

Det är samtidigt många som känner att våren är i antågande och med den början av slutfasen på en termin.

Det är drygt 100 dagar kvar till studenten, där en ny fas i livet ska börja. Det är lika många dagar kvar för dem som går från förskoleklass till ettan, för dem som slutar sexan för att börja i sjuan och för dem som slutar nian för att börja i gymnasiet.

Men det finns också de som inte slutför sin skolgång. Det finns de som halkar efter och som inte upplever att de får det stöd de behöver. Det finns de som känner sig utanför och som känner hur segregationen i samhället håller dem tillbaka.

Det är rättning av nationella prov, betygssättning och planering av lovskola och skolvärdslutning. Det är förberedelser inför en ny termin och nya elever. När jag planerade och förberedde inför detta var det någon som sa: Det är lite luft i ditt anförande, Roza. Men det här berättar jag för att illustrera hur bred skolan och skolvärlden är och hur breda dess uppgifter är. Man har utmaningar. Elevunderlaget är olika, och förutsättningarna är också olika inför varje termin. Men det är också detta, fru talman, som är spännande med skolan och skolvärlden – samtidigt som det är utmanande.

Skolans uppdrag är brett, men skollagen är tydlig: Skolan ska säkra alla barns och elevers rätt till likvärdig skolgång i hela landet. Den ska garantera att alla känner sig trygga och får studiero.

För detta krävs att vi ser över det skolsystem som vi har i Sverige. Vi måste se över resursfördelningen, skolvalets negativa påverkan på segregationen, skolpengen och bristen på den allsidiga sociala sammansättningen. Det är några av de saker som vi socialdemokrater ser som viktiga att se över.

I betänkandet behandlas 180 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Det är glädjande att det är så många motioner som behandlar olika typer av förslag på hur vi ska förstärka skolan och dess möjligheter. Det känns även tryggt med vetskapen om att mycket av det som motionärerna lyfter är sådant som regeringen redan jobbar med eller utreder i denna stund.

Fru talman! Skollagen är som sagt tydlig med att skolväsendet och utbildningen ska syfta till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Samtidigt handlar det om den personliga utvecklingen. Där ska alla barn få stimulans utifrån sina egna förutsättningar och utvecklas så mycket som möjligt enligt de uppsatta målen. Inget barn ska halka efter. Inget barn ska heller hållas tillbaka.

Vi socialdemokrater tror att man genom att ge barn och unga möjlighet till en god framtid också bidrar till hela samhällets utveckling. Utbildning är en samhällsviktig insats, och det ska inte spela någon roll var i landet man bor eller vilken förskola eller skola man går i. Alla har rätt till en bra skola, och det ska inte finnas några dåliga skolor.

Fru talman! Vet ni vad jag älskar med svensk skola? Det är just grunden som den står på. Det är innehållet som strävar mot att fylla varje unges ryggsäck med erfarenhet och kunskap för att de ska bli ansvarstagande medborgare som känner till sina fri- och rättigheter och som också värnar om dem.

Jag älskar att man i Sverige kan bli precis vad man vill. Åtminstone finns en sådan stark ambition och vilja från min sida. Men det finns ett men. För att kunna ge eleverna kunskap krävs att vi har en jämlik skola och ett jämlikt skolsystem. För det krävs flera kunskaps- och jämlikhetsreformer.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har bland annat infört ett likvärdighetsbidrag för ökad jämlikhet i skolan. Här finns numera också de tidigare riktade satsningarna på personalförstärkning inom specialpedagogiska insatser, men det finns också bidrag till både fortbildning, lärare och förskola. Likvärdighetsbidraget fördelas med hänsyn till socioekonomiska faktorer så att alla skolor får resurser, men de som har svårast förutsättningar får allra mest.

Vi ser i dag att det blir alltmer tydligt att det är din bakgrund, dina föräldrars utbildningsnivå, orten du bor på eller skolan du går i som kan påverka dina möjligheter. Det kompensatoriska uppdraget, som ska utjämna skillnader i uppväxtvillkor, försvåras under det system vi har i dag. Det kräver att alla kommuner bygger sin resursfördelning efter de behov som finns i elevgrupperna.

I takt med att vi fasar in likvärdighetsbidraget fasar vi också ut ett antal riktade statsbidrag. Den utvecklingen ska fortsätta så att systemet blir mer överskådligt och lättanvänt och också till fullo kan komma små huvudmän med små administrativa resurser till del. Detta ökar likvärdigheten.

Fru talman! Den socialdemokratiskt ledda regeringen har infört viktiga reformer för att komma åt och förebygga de utmaningar skolan står inför. Det handlar bland annat om läsa-räkna-skriva-garantin, som är ett verktyg för att sätta in resurser och stöd tidigt i samverkan. Det handlar om att erbjuda lovskola till de elever som riskerar att inte klara skolan. Det handlar om läxhjälp för alla, oavsett föräldrarnas storlek på plånbok. Vi har förstärkt ägar- och ledningsprövning för att förhindra att oseriösa aktörer bedriver skolverksamhet.

Den oförsvarbara skolsegregation vi ser, som tidigt sorterar barn och unga och som inte bidrar till den sammanhållning och gemenskap skolan kan bidra med, är helt oacceptabel. Vi driver på för att bryta med de segregeringande mekanismerna i skolsystemet.

Skolvalet ska vara rättvist för alla. Vi ska värna det fria skolvalet, men vi ska stoppa vinstjakten och få bort de orättvisa kösystem som ökar segregationen och minskar likvärdigheten. Målet måste vara en allsidig social sammansättning av skolenheter och klasser så att barn med olika bakgrund möts och berikas av varandras erfarenheter. Vi måste få mekanismer på plats som gör att skolorna med flest utmaningar attraherar de bästa lärarna och rektorerna. Vi ska skapa trygghet och studiero i vartenda klassrum.

Svensk skola är till för våra barn och unga. Det är i skolan grunden läggs för resten av våra liv och för samhällets utveckling. Det handlar om vad vi kan och vad vi vill och om vilka möjligheter vi kommer att ha i framtiden. Skolan ska ge alla barn chansen att bli sina bästa jag. Det är därför fokus i skolan måste vara på våra barns och ungas kunskapsresa och ingenting annat.

Vi har fantastiska lärare och skolledare, som varje dag gör sitt yttersta för att eleverna ska lära sig det de behöver och helst lite till. Vi måste skapa förutsättningar för deras viktiga uppdrag. Vi kommer att ha anledning att debattera de här frågorna i vår, och det ser jag fram emot.

Med detta yrkar jag bifall till vår reservation 3.

(Applåder)

Anf. 10 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! För många barn fungerar den svenska skolan alldeles perfekt. Man vaknar på morgonen och springer verkligen iväg för att komma till skolan och träffa sina kompisar. Man känner att man lär sig och utvecklas. Men för en hel del andra elever är det precis tvärtom.

Jag skulle säga att vi med denna socialdemokratiska regering beklagligtvis har sett skolmisslyckanden under en lång rad av år. För ungefär åtta år sedan lovade Magdalena Andersson inte bara att Sverige skulle ha Europas lägsta arbetslöshet utan även att såväl den grova brottsligheten som andelen underkända elever skulle halveras.

Hur har det då gått? Inget vidare, är betyget och omdömet. Europas lägsta arbetslöshet har kommit att bli en av de högsta. Antalet gängmord och skjutningar hittills i år har slagit oönskade rekord. Det är ungefär lika många barn i dag som slås ut som det var för ett antal år sedan. 16 000 elever lämnar nian utan godkända betyg, och fler än vart fjärde barn i årskurs 6 är underkänt i ett eller flera ämnen. Ungefär hälften av lärarna har i en facklig enkät sagt att de utsätts för fysiskt våld.

Detta är ett antal exempel som visar på att vi har haft några förlorade år med Magdalena Andersson och behöver en ny inriktning på skol- och utbildningspolitiken.

Jag skulle i dag, fru talman, vilja peka på fyra ben i en ny skol- och utbildningspolitik.

För det första handlar det om att få ordning på skolan för att på det sättet kunna få ordning på Sverige. Det handlar bland annat om att införa en ny brottsrubricering, hot mot tjänsteman, som också innefattar skolpersonal. Det handlar om att det inte bara är en rättighet utan också en skyl-

dighet för rektorer att vid behov agera och flytta om elever på ett sätt som man inte gör i dag.

Det handlar om att inrätta särskilda jourkolor för de barn och ungdomar som begår allvarliga brott så att man inte tappar bort den viktiga utbildningsdelen, jämte andra insatser. Det handlar också om att göra ett omtag när det gäller skolhälsovården, där det har skett saker som gör att elever och barn inte får det stöd de borde få.

För det andra, fru talman, måste vi återupprätta kunskapsskolan. Vi måste ha tydligare fokus på mätbara faktakunskaper. Vi måste ha en central rättning av nationella prov. Vi måste göra insatser för att motverka såväl betygsinflation genom proven som andra olämpliga påtryckningar som kan ske både från barn och, för den delen, också från föräldrar.

Denna nya kunskapssyn ska trycka undan den progressiva, närmast flummiga pedagogik som har varit, där man har sett lärare som coacher och haft ett relativt kunskapsbegrepp. Den ska genomsyra skolan och undervisningen och naturligtvis också ett omtag i lärarutbildningen.

Vi behöver för det tredje, fru talman, ett utvecklat friskolesystem. Det måste vara en annan ägar- och ledningsprövning. Vi måste helt enkelt göra upp med en ganska slapp inställning och ställa högre krav på dem som ska starta och driva en skola. Vi måste ställa högre krav på inspektion och kontroll efter hand och koppla vinstutdelning till kvalitet, men också jobba med sådana saker som ett aktivt skolval.

Vi behöver för det fjärde tydligt avvisa regeringens förslag om sådana saker som bussning, kvotering och lottning.

Regeringen tar inte tag i de allvarliga språkproblem vi har i skolan och samhället. Tusentals barn växer i dag upp utan ordentliga språkkunskaper. Då kan många naturligtvis tänka att det är människor som kommer hitflyttande. De finns, men jag tycker också att vi ska peka på alla som växer upp här och som man redan på BVC kan se inte har en vokabulär, ett ordförråd. Man kan tydligt se att om inga särskilda insatser görs kommer de att ha svårt att möta kraven som kommer att ställas i skolan och senare i samhället. Här behöver vi en helt annan inställning för att ta tag i detta och ge alla de här barnen rätt förutsättningar på ett sätt som inte sker i dag.

Vi måste naturligtvis utveckla antagning och val på ett sådant sätt att vi har förutsägbara kriterier och utgår från sådana saker som syskonförtur och närhet. Dock måste vi också vara tydliga med att den socialdemokratiska regeringens förslag att nu börja sortera barn baserat på etnicitet och föräldrarnas utbildningsbakgrund är sådant som inte hör hemma när vi ska fördela skolplatser.

Bortom de här fyra punkterna, fru talman, tycker jag också att det är viktigt att försöka bidra till långsiktighet. Här tycker jag att skolministern begår ett stort misstag. Då tänker jag inte på hennes dåliga förslag – vi kan strida i politiken, och vi tycker att en del av detta med urval på etnicitet är dåligt – utan jag skulle snarare säga så här: Det faktum att hon och Socialdemokraterna inte sitter ned med andra politiska partier kan få allvarliga effekter på skolan. Det lärarna har rätt att förvänta sig är att man, utöver vad ens eget parti tycker, försöker bidra till breda politiska lösningar och långsiktighet.

Här kan vi se att vi har viktiga utmaningar framför oss. Jag har pekat på några: ordning och reda, kunskapssyn, lärarnas roll, antagning och skolans finansiering. Tråkigt nog har skolministern inte i en enda av dessa frågor lyft luren till något av de andra riksdagspartierna.

En inriktning i en ny utbildningspolitik efter valet är att utöver att göra rätt i sak också göra rätt i form, det vill säga söka breda politiska lösningar. Det är det som skolans personal förtjänar framåt.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation nummer 22.

Anf. 11 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag som sagt betänkande UbU14 *Övergripande skolfrågor*. Jag tänker ägna min talartid åt att vara just övergripande, vilket jag tycker att föregående talare också har varit.

Vi har i årtionden tvingats ta del av en lång rad larmrapporter om situationen i den svenska skolan. Det handlar om allt från oroväckande resultat i olika internationella kunskapsmätningar och att en stor andel av eleverna går ut med ofullständiga betyg till segregation, ökad otrygghet i skolan, islamism och så vidare.

Jag menar att Socialdemokraterna i stället för att diskutera dessa problem på djupet och på ett seriöst sätt väljer att fulspela, inte minst genom att försöka skylla allt eller åtminstone det mesta på friskolesektorn. Jag tror att detta i mångt och mycket handlar om att man försöker sopa det egna partiets monumentala misslyckanden på skolområdet under mattan.

När det gäller larmrapporterna har dessa inte minst pekat på en skola som är alltmer stökig och alltmer våldsam, där både elever och lärare far väldigt illa. Samtidigt har vi kunnat se hur segregationen har blivit värre och mer omfattande. Förklaringen till detta står inte att finna i friskolesektorn eller ”marknadsskolan”, som man hävdar från Socialdemokraternas sida, utan primärt i det omgivande samhället och i den politik som Socialdemokraterna, men också tidigare regeringar, har fört.

Fru talman! Årtionden av mångkulturalism, massinvandring och islamisering har skapat ett hårt, kallt och segregerat samhälle. Eftersom skolan är en spegelbild av samhället är det naturligtvis där vi hittar förklaringen till att det ser ut som det gör. Där har vi huvudförklaringen till segregationen, som Socialdemokraterna ofta pratar om.

Jag kan tycka att det vore klädsamt om de partier som har varit med och skapat denna situation också tog sitt ansvar, i stället för att försöka ägna sig åt det jag anser vara fulspel och krypskytte mot friskolesektorn. Lägg därtill årtionden av flumpedagogik och total kravlöshet.

För att försöka förhindra att denna situation blir värre måste vi naturligtvis nedmontera det mångkulturella samhället. Det är ett huvudspår, och det är viktigt. När det gäller skolan måste vi framför allt motarbeta flumskolan och göra allt som står i vår makt för att återinföra någon form av kunskapsskola.

Skolans huvuduppdrag är att förmedla kunskap, ingenting annat. För att det ska vara möjligt krävs det fokus på kunskapsinläring och bildning samt en tydligare lärarroll där vi återupprättar statusen för lärarna. Endast då kan vi höja kunskapsresultaten och förbereda samtliga eleverna för vidare skolgång.

Jag menar på fullt allvar – och det är många som håller med mig – att skolan i dag har ett alldeles för stort fokus på grupparbeten och egen faktsökning. Det finns många elever som klarar av detta, men det finns desto fler som inte gör det. Därför måste samtliga elever få tillgång till pedagogiska läroböcker, lika för alla, och mer av det jag anser vara klassisk kate-derundervisning där man fokuserar på just kunskapsinläring, ingenting annat. Vi ska vara tydliga med vad barnen behöver lära sig.

Det är först när eleverna har den grundläggande kunskapen – det går inte innan – som vi kan kräva och förvänta oss att de kan resonera, jämföra, värdera och dra slutsatser. De måste ha kunskapen först, och det får de inte i dag i skolan. Våldigt många elever får det inte, och det pekar vi också på i en av reservationerna.

Samtidigt måste undervisningen också anpassas efter elevernas förut-sättningar. Vi vill ha nivågruppering i kärnämnen. Elever med behov av särskilt stöd ska naturligtvis få det, i form av små undervisningsgrupper alternativt resursskolor. Möjligheten att gå om en årskurs finns och ska användas vid behov. Särbegåvade elever ska ges undervisning på högre nivå. Nyanlända ska undervisas i förberedelseskolor, och det är först när man uppvisar tillräckliga språkkunskaper och ämneskunskaper som man ska kunna gå vidare till vanliga klasser. Det här är viktigt.

Alla elever inte är stöpta i samma form. Jag vet att socialister ofta vill att det ska vara så – man stöper elever i en och samma form. Det är lite som en fabrik: in med barnen på ena sidan och ut med dem som lydiga små socialister på den andra. Jag tror inte på det.

Vi måste uppvärdera betydelsen av yrkesfärdigheter och praktiska kunskaper och ge eleverna möjlighet att utveckla dessa förmågor i skolan. Jag delar uppfattningen att ämnen som slöjd och idrott samt hem- och konsumentkunskap ska renodlas från krav på teoretiska kunskaper. De barn som kanske inte når lika högt som många andra i ämnen som matematik och så vidare kanske är väldigt duktiga när det handlar om praktiska kunskaper. Att de får utveckla dem och känna att de är duktiga på någonting är jätteviktigt. Vi kan inte förvänta oss att alla barn är likadana. Vi kan inte forma dem i en form. Det funkar inte.

Fru talman! En stor del av förklaringen till den ojämlika skola och den minskade likvärdighet som många partier i dag pratar om står att finna i kommunaliseringen. Den drevs igenom av Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet kommunisterna. Vi anser att svensk skola är ett nationellt intresse, och därför behöver vi ett statligt huvudmannaskap.

Det handlar inte minst om att vi behöver en statlig finansieringsmodell som kan säkerställa en större likvärdighet och också garantera att skolan håller en jämn och hög kvalitet oavsett var i landet man bor. Ett statligt huvudmannaskap med tydliga och normskapande nationella riktlinjer, lika för alla skolor, var man än bor och utan undantag, förbättrar dessutom möjligheten till kontroll och uppföljning. Mycket viktigt!

Med tanke på att samhället ser ut som det gör och på det jag sa om att skolan är en spegelbild av samhället är det inte så konstigt att vi i dag tyvärr ser en skola med utbrett våld, mobbning, sexuella trakasserier och etniska och religiösa motsättningar. Detta måste naturligtvis hanteras med kraft, och det är då vi behöver de tydliga nationella riktlinjerna.

Lärarna måste få större befogenheter att upprätthålla studiero, samtidigt som vi ser till att skolor flyttar på elever som inte funkar i den normala skolsituationen. Det är jätteviktigt. Det handlar om att säkerställa att elever som bråkar och stökar får den hjälp de behöver. Ofta handlar det faktiskt om elever som skriker på hjälp och behöver det. De måste få det separat, i små grupper, av lärare som kan hantera dem. Men det handlar också om att man flyttar på dessa elever så att övriga elever och lärare får studiero och möjlighet att fokusera på kunskapsinläring – det som skolan ska göra och som är centralt där.

Fru talman! Sverigedemokraterna står upp för såväl friskolesektorn som det fria skolvalet. Det ger inte minst elever möjlighet att söka till en skola som passar just dem. Detta är viktigt. Det ska vara en skola som kan ge dem trygghet, studiero och inte minst en stimulerande skolgång.

Detta innebär inte att vi tycker att vad som helst ska kunna försiggå i friskolesektorn eller att vi blundar för problem. Det är klart att det finns problem där. Det krävs naturligtvis hårdare kontroll, inte minst av de ekonomiska förutsättningarna. En förstärkt ägarprövning har vi pratat om, naturligtvis, och att man ska införa en ekonomisk buffert så att det finns en långsiktighet i utbildningen. Framför allt ska vi i större utsträckning än i dag kunna stänga skolor som missköter sig och inte lever upp till våra styrdokument – självklart.

Vi vill också ha ett stopp för nyetablering av religiösa friskolor, ett förbud mot muslimska friskolor och ett stopp för utländsk finansiering av friskolor av religiösa eller politiska skäl.

Än en gång och avslutningsvis: Vi står upp för och värnar elevernas och föräldrarnas rätt att själva välja den skola som passar eleverna bäst. Att begränsa valfriheten leder inte till några som helst förbättringar, tvärtom.

Elever ska inte användas som integrationsverktyg i det som jag anser vara ett väldigt tafatt försök att åtgärda den omgivande segregationen ute i samhället, som är en direkt följd av den totalt misslyckade politik som Socialdemokraterna men också många andra partier har fört och fortfarande för.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till reservation 15.
(Applåder)

I detta anförande instämde Patrick Reslow (SD).

Anf. 12 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Fru talman! Richard Jomshof väckte den björn som höll på att somna, tänkte jag säga. Men det gjorde jag inte.

Det är väldigt mycket i Richard Jomshofs anförande som får en att både häpna och förvånas. Det ger också upphov till en massa frågetecken som jag känner att jag behöver räta ut i detta nu.

Richard Jomshof säger att det inte är skolmarknaden och skolsystemet som är problemet. Samtidigt säger Richard Jomshof att det finns problem och att de primärt förekommer i områden där det finns många barn och unga med utländskt påbrå.

Vi vill motverka segregation, för vi vill att alla ska bli en del av samhället och bli de samhällsmedborgare som vi behöver. Därför måste jag ställa frågan till Richard Jomshof: Hur ska vi komma åt segregationsproblemen, och hur ska vi garantera att de barn och unga som växer upp i segregerade områden får ta del av det valfrihetssystem som Richard Jomshof så fint värnar om?

Anf. 13 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Om man läser motioner som vi har lagt fram sedan vi kom in i riksdagen ser man att vi många gånger naturligtvis har pekat på problem i friskolesektorn. De finns, och det har vi lyft fram vid många tillfällen. Men när det gäller segregationen vill jag påstå att detta ändå påverkar på marginalen.

Även när jag gick i skolan, framför allt på 80-talet, hade vi en segregerad skola. Man gick i skolan där man bodde. Sammansättningen i skolan var olika beroende på om man bodde i en villaförort eller en höghusförort, och skolorna såg olika ut. Redan då förekom det larmrapporter och tidningsartiklar där man pratade om en ojämlig skola.

Vad som sedan har hänt är den massinvandring som väldigt många partier står bakom. Åtminstone stod alla partier bakom den tidigare, förutom Sverigedemokraterna. Den har gjort att segregationen har spåtts på och förvärrats ytterligare. Det är där huvudproblematiken ligger. Det har alltid varit segregerat, även tidigare, men nu är det så mycket värre.

Vad det fria skolvalet innebär, till exempel för en invandrarfamilj i en förort som vill att barnen ska lära sig svenska, är en möjlighet för dem att placera sina barn i en skola där det går fler svenskar. Det är ett frivilligt val man gör. Alla vill inte göra detta val, och man kan inte heller tvinga det på dem.

Ni kommer aldrig någonsin att åtgärda segregationen genom att slå mot det ni kallar marknadsskolan. Det kommer att påverka på marginalen. För sedan fortsätter er totalt vansinniga invandringspolitik, som fyller på dessa områden ytterligare. Det är där insatserna ska sättas in. Det handlar om hur många människor som får komma till Sverige.

Ni kommer aldrig någonsin att över huvud taget kunna åtgärda segregationen med den politik ni för i övrigt. Skolan är ingen isolerad företeelse. Den är en del av det stora samhället. Det är bara att titta ut på hur det ser ut. Det är er skapelse, inte vår.

Anf. 14 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Fru talman! Tack, Richard Jomshof, för svaret! Ett av problemen står här – jag är själv flyktingbarn. Jag skulle vilja påstå att jag inte är ett problem, snarare tvärtom. Genom att jag har fått förutsättningar har jag kunnat bidra till det här samhället på samma villkor som alla andra.

Men det är väldigt intressant att Richard Jomshof så tydligt säger att det är massinvandringen som är problemet. Samtidigt värnar man om friskolesystemet och om valfriheten för vissa, inte alla, barn. Richard Jomshof står här i talarstolen och säger tydligt att alla barn inte är stöpta i samma form och att vi inte heller kan förvänta oss det. Men Richard Jomshof förväntar sig att alla människor ska vara stöpta i samma form.

Jag tycker faktiskt att det är väldigt befriande att det blir så tydligt att Sverigedemokraternas fokus är att värna friskolekoncernernas möjligheter att verka på en marknad där vissa elever sorteras bort och där elever som inte är lönsamma inte får ta del av valfriheten. Samtidigt säger Richard Jomshof att det är skillnad på barn och barn. Lösningen på problemet är inte att förändra systemet, verka för fler integrationsinsatser, stärka varje individ, ge människor möjlighet att utvecklas och ta del av arbetsmarknaden och så vidare. Detta är åtgärder som inte finns i Sverigedemokraternas ordlista, och jag tycker att det är väldigt befriande att det blir så tydligt här att de står för den högerpolitik som vi alltid talar om att de står för.

Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Att vi behöver en annan regering i landet är klart, och att den ska ha en högerinriktning är också självklart. Det är bara att se på hur ni har misskött landet – kanske inte Roza specifikt, men detta är ändå en del av ett större vänsterkoncept. Ni bär ett väldigt stort ansvar för hur det ser ut.

Det är självklart att vi behöver en högerregering i det här landet. Ni får hjälpa till att påpeka det; det är jättebra. Kör på bara! Det är klockrent. Ju fler som får reda på detta, desto bättre.

När det gäller detta med annan bakgrund vet jag att den som har en annan bakgrund ofta försöker använda det, jämföra och påpeka hur bra man är. Jag har också till viss del en annan bakgrund, från Finland – det kanske inte är så exotiskt. Men det är inget jag springer runt och påpekar, för jag känner inget behov av att göra det. Jag bor i Sverige, jag är svensk, jag känner mig som svensk. Om någon annan inte ser mig som svensk är det upp till den; jag bryr mig inte det minsta. Vi är många som har en annan bakgrund i Sverige i dag.

Jag tror att vi har diskuterat detta tidigare. Det är inte så att all invandring per automatik är dålig. Det är klart att det finns invandring som är bra för landet. Men uppenbarligen är inte all invandring bra med tanke på hur det ser ut i Sverige i dag. Vi har gängkriminalitet, arbetslöshet, utanförskap och gäng som kontrollerar gator, förorter och halva städer. Allvarligt talat – vår välfärd är på väg att raseras. Man måste vara jätteblind om man inte ser det. Det är klart att detta också påverkar skolan. Det är där vi har huvudproblematiken.

Är då allt med friskolor bra? Nej, absolut inte. Jag inledde med att säga att vi har lagt fram många förslag genom åren där vi också har velat se en uppsträckning och en viss förändring, för det behövs förändring.

Jag håller med om det som Moderaternas företrädare Lars Hjälmered påpekade i talarstolen tidigare och delar uppfattningen att det hade varit jättebra och klädsamt om Socialdemokraterna i stället för att försöka använda detta som ett slagträ och dessutom fulspela hade tagit ett helhetsgrepp om skolan. Jag tror att vi faktiskt skulle kunna landa i en viss konsensus i dessa frågor. Vi kanske inte vill gå lika långt som ni vill, men jag tror ändå att möjligheten finns. Men då krävs det att man samtar med varandra. Vi får fortsätta denna debatt en annan gång.

Anf. 16 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 22 i det betänkande om övergripande skolfrågor som vi i dag debatterar. Jag tänkte

också hålla mig till det övergripande och ta upp några frågor från allmänna motionstiden som vi i Centerpartiet har lyft fram.

Att klara skolan är en nyckelfaktor för vidare studier men också för möjligheten att komma i arbete senare i livet. I dag kan vi konstatera att alldeles för många elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg och att alldeles för många lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg. Detta skapar problem för samhället. Det är ett misslyckande från samhällets sida att inte fler elever klarar grundskolan och blir behöriga till de nationella programmen. Där behövs det reformer och insatser.

De flesta elever och lärare möts av en bra skola, men det finns delar i skolan där det brister, och det behöver göras mer för att fler elever ska klara skolan. Vi i Centerpartiet menar att vi behöver ha ett ökat fokus på kunskaperna i skolan och skapa förutsättningar för en mer jämlik skola. Det handlar om att bryta de skillnader som finns mellan elevers bakgrund och kön i studieresultat och att vi på det sättet kan skapa en mer likvärdig skola. Det handlar om att stärka elevhälsa, trygghet och studiero i skolan, att bryta segregationen och att göra kompensatoriska insatser, inte minst för att bryta den pedagogiska segregationen.

I dag tenderar de lärare som har längst erfarenhet att möta de elever som har enklast förutsättningar. Vi behöver göra mer insatser för att de absolut skickligaste lärarna ska möta de elever som har svårast förutsättningar för att fler på det sättet ska kunna klara skolan. Att vi har en alldeles för hög omsättning när det gäller rektorer är ett annat problem som vi behöver åtgärder och reformer för att komma till rätta med.

För Centerpartiet är valfriheten viktig, men det är också viktigt att utveckla valfriheten så att den kommer fler till del. I dag tenderar barn till föräldrar med högre utbildning att i högre grad välja skola än barn till föräldrar med lägre utbildning. Genom ett aktivt och obligatoriskt skolval ser vi till att alla elever får möjlighet att välja. Dessutom är det viktigt med mer informationsinsatser, så att man inte bara kan göra ett aktivt val utan också ett välinformerat val. Det är en viktig fråga framöver.

För att kunna utveckla skolan behöver vi också följa utvecklingen i skolan. Hur går det för elever i skolan? Under de senaste åren har det i utbildningsutskottet varit en stor diskussion om de internationella kunskapsmätningarna, bland annat Pisa. Centerpartiet lade för ett tag sedan fram ett utskottsinitiativ om att införa nationella kunskapsmätningar. Vi har med detta i det här betänkandet också. Vi ser att det vore en bra väg framåt att vi kompletterar de internationella mätningarna med nationella mätningar för att följa den svenska skolutvecklingen.

Därutöver ser vi att den digitalisering som sker i svensk skola kan utvecklas ytterligare både för att minska administrationen för lärare och rektorer så att de kan ägna tid åt undervisning och kvalitetsutveckling på skolan och för att man lättare ska kunna följa elevers utveckling kontinuerligt och på det sättet göra insatser för att fler elever faktiskt ska klara skolan.

Vi behöver också, som vi säger i betänkandet, dra lärdom av den pandemi som vi har befunnit oss i de senaste åren, där många elever fick utbildning på distans i perioder. Det behöver göras ordentliga utvärderingar i ett läge där vi har detta i färskt minne hos både elever, lärare och rektorer: Vilka delar fungerade bra, och vilka delar fungerade inte bra? Det behövs också kvalitativa studier för att se hur detta påverkar de faktiska kunskaperna, så att vi med nya erfarenheter, forskning och vetenskap – som det

också sägs i skollagen – kan utveckla den svenska skolan och dra lärdomar för vår för vår framtid så att fler kan klara skolan.

Fru talman! Sverige ser väldigt olika ut i olika delar av landet. Från Centerpartiets sida har vi ett tydligt perspektiv på att även Skolsverige ser olika ut. Ungefär varannan skola i Sverige har färre än 200 elever. Var fjärde skola har färre än 100 elever. Här i kammaren tar vi ofta beslut om höga krav och liknande, vilket riskerar att slå mot mindre skolor. I det betänkande som vi i dag debatterar har vi från Centerpartiet ett förslag om att ge bättre stöd till just de mindre huvudmännen för att kunna möta de lagkrav som finns. Det handlar om att minska de riktade statsbidragen och att bidragen ska bli mer generella, att Skolverket ska ta fram stödmaterial och fokusera mer på att de mindre huvudmännen ska kunna genomföra sin verksamhet.

Mindre skolor finns inte bara på landsbygden och i glesbygden utan också i städer och i skärgård nära större orter. Då behöver vi ge bättre stöd till mindre skolor för att de ska kunna arbeta.

Vi behöver avslutningsvis också säkerställa att det är seriösa huvudmän som agerar och att man snabbare ska kunna stänga skolor som inte håller måttet. Fokus i den nationella granskning som sker via Skolinspektionen ska vara på de skolor där det är låga resultat och där det helt enkelt behövs mer insatser för att vända utvecklingen. I första hand ska vi ge starkt stöd till huvudmännen, men vi ska också kunna stänga skolor där det inte fungerar.

Vi behöver mer fokus på kunskapsresultat. Vi behöver se till att få bättre uppföljning och göra ytterligare insatser, inte minst för små skolor.

Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Till att börja med skulle jag vilja säga några ord om den fruktansvärda skolattacken i Malmö. Det är ett dåd som har lett till enorm skada för väldigt många. Skolan ska vara en trygg plats. Ingen elev, lärare eller annan personal på skolan ska känna otrygghet, och absolut ingen ska utsättas för dessa typer av dödliga attacker.

Mina och Vänsterpartiets tankar går till de två lärare som dödades vid attacken, deras nära och kära, elever och skolpersonal på Malmö Latin och alla andra som på olika sätt har blivit påverkade av detta.

Detta är den tredje skolattacken på sju månader. De två tidigare attackerna, liksom terrorattacken på Kronan i Trollhättan för några år sedan, hade tydligt rasistiska och högerextrema motiv. Nu återstår att se vilket motiv gärningspersonen har haft i detta fall, men att döma av den rapportering som hittills har publicerats är det uppenbart att regeringen och riksdagens partier måste ha en handlingsplan för hur vi ska förhindra den här typen av dåd som ofta har klara hatmotiv.

Fru talman! Den här debatten handlar om många olika skolfrågor. Jag tänkte fokusera på två av dessa.

Samisk förskola och skola ska bidra till att utveckla barnens och elevernas samiska identitet, kultur och språk. Sameskolstyrelsen är en statlig skolmyndighet under Utbildningsdepartementet och Sametinget. Man ska arbeta för att alla samiska barn ska få tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet med samiska undervisningsinslag. Myndigheten ska bland annat fullgöra statens huvudmannaskap för sameskolan, främja samisk läromedelsproduktion och samverka med andra skolhuvudmän, så att

samiska elever som inte går i sameskolan också ska kunna få undervisning med samiska inslag.

Riksrevisionen har granskat statens insatser inom samisk utbildning, med Sameskolstyrelsen som ansvarig skolmyndighet. Granskningen har vid ett flertal tillfällen visat att flera mål med verksamheten inte har nåtts, exempelvis när det gäller läromedelsproduktionen.

Dessutom genomför Sameskolstyrelsen några av sina uppgifter bristfälligt, enligt rapporten. Bristerna innebär i det här fallet att samiska elever i sameskolan riskerar att inte få tillräckligt bra förutsättningar för att nå utbildningens mål och att samiska elever utanför sameskolan inte får tillgång till utbildning med samiska undervisningsinslag.

Enligt Riksrevisionen är både regeringens styrning och myndighetens eget arbete orsaker till den låga måluppfyllelsen. De långvariga och omfattande bristerna i myndighetens verksamhet tyder också på att Sameskolstyrelsen inte har tillräckliga förutsättningar för att fullfölja och genomföra sina uppgifter. Därför har Riksrevisionen rekommenderat att Sameskolstyrelsens verksamhet ska inrymmas i Sametinget och att man ska flytta över ansvaret från staten till Sametinget.

Utredningen om en ny myndighetsstruktur på skolområdet, 2018, visade att det är svårt att hitta ett fullt fungerande huvudmannaskap för sameskolan. Det finns problem inom en rad områden i den så kallade styrkedjan. Utredningen föreslog att Sametinget skulle bli ny huvudman för sameskolorna.

Vänsterpartiet håller med om att en överflyttning av ansvaret från Sameskolstyrelsen till Sametinget skulle förbättra förutsättningarna för samisk utbildning. Den största fördelen skulle vara en tydligare styrning. Ett införlivande av Sameskolstyrelsens uppgifter i Sametinget är också i linje med regeringsformen, där det framgår att samernas möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Även om den socialdemokratiska regeringen i och med gårdagens beslut tyvärr visade att de inte bryr sig särskilt mycket om samernas situation – de gav tillåtelse till ett fruktansvärt bolag att starta en gruva i Kallak, eller Gállok som det kallas, trots alla negativa konsekvenser som det innebär för Sápmi – hoppas vi att regeringen i det här fallet kan släppa de koloniala tankebanorna, som jag kallar det, när det kommer till samisk utbildning och sameskolorna och att de därmed också kan lyssna på Riksrevisionen och de utredningar som har funnits och flytta över ansvaret till Sametinget.

Fru talman! Det andra ämnet som jag tänkte prata om kommer inte att komma som en chock för någon här i salen. Ja, det handlar om marknadsskolan.

Från att ha varit ett föregångsland när det gäller skolan har Sverige blivit unikt på ett negativt sätt. Vi är det enda land i världen som kombinerar en skattefinansierad skolpeng med obegränsade möjligheter att ta ut vinst och en närmast fri etableringsrätt för privata aktörer. De som främst får betala för detta marknadsexperiment är eleverna.

Vi ser skolor som går i konkurs mitt i terminen. Vi ser sjunkande skolresultat. Vi ser färre lärare som är behöriga och en allt större klyfta mellan elever från familjer där det finns en hög utbildning och elever som kommer från mer svaga socioekonomiska förhållanden.

I en skolmarknad är inte elevernas tillgång till kunskap och bildning en prioritet. Det är vinsten som är det. Under pandemin har de privata skolornas vinster dessutom ökat. I en artikel i Dagens Nyheter i februari kunde man läsa om att den ökade frånvaron i skolan till följd av hög smittspridning har minskat friskolornas personalkostnader samtidigt som skolorna har ersatts för dessa personalkostnader via skolpengen.

Fru talman! Det svenska skolsystemet med marknadsskolor och skolpeng medför också en rad problem för kommunerna. Det blir svårare att planera verksamheterna långsiktigt. Det blir dyrare, eftersom de privata aktörerna måste kompenseras med samma medel som de kommunala skolorna oavsett vilka elever som har de största behoven.

Försvaren av marknadsskolan argumenterar med valfrihet och ökad kontroll. Men en växande administration och ökad kontroll driver också upp kostnaderna ytterligare. Hur föräldrarna ska veta vilken skola som är bäst för just deras barn ger borgerligheten inte heller ett svar på. Man kan också tydligt se att svenska elevers skolresultat har försämrats sedan marknadsexperimentet startade på 90-talet. Det måste bli ett slut på detta experiment.

Marknadsskolan söker sig dit där föräldrarna har en hög utbildningsnivå och kan hjälpa barnen med skolarbetet efter skoltid och inte dit där utbildningsbehovet är som störst. På det viset skapar man utrymme för att ha färre lärare och minska utgifterna så att vinsten kan höjas. Marknadssystemet pressar också lärare att sätta högre betyg än de borde. Enligt rapporter från Skolverket är det tydligt att elever som går i marknadsskolan får högre slutbetyg medan det går bättre i högre studier för elever som har gått i den kommunala skolan.

Vänsterpartiet vill se ett slut på marknadsskolan, och en majoritet av svenska folket håller med oss om detta. Vänsterpartiet vill ha en finansierad och demokratiskt styrd skola, där behoven styr resursfördelningen. I en likvärdig skola ges varje elev goda möjligheter att få sina behov tillgodosedda så att alla elever kan nå målen. Men för att skapa denna likvärdiga skola måste vi ta tillbaka den demokratiska kontrollen över det svenska utbildnings- och skolväsendet.

Fru talman! Till sist vill jag säga att Vänsterpartiet tycker att det är oerhört viktigt att riksdagen fattar ett beslut om att förbjuda vinstdrivande organisationsformer att bedriva skola. Tillsammans med Miljöpartiet har vi en reservation om detta. Det är reservation 25, som jag vill yrka bifall till. Nu är inte Miljöpartiet här, så jag kommer att yrka bifall till två reservationer i dag.

Fru talman! Borgerligheten gör allt för att motverka dessa typer av förslag. De försvarar kapitalet så till den grad att de inte ens kan tänka sig att gå med på att ha offentlighetsprincipen i den svenska skolan. När Vänsterpartiet senast lade fram förslaget i utbildningsutskottet röstade högerpartierna och rasistpartiet emot det. Men vi har såklart inte gett upp kring den frågan. Vi vill därför från Vänsterpartiet och Miljöpartiet yrka bifall till reservation nummer 26.

(Applåder)

Anf. 18 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till reservation 7. Vi kristdemokrater arbetar för en skola som skapar förutsättningar för att

varje barn ska få utvecklas som person och förverkliga sin potential. Men alltför många barn sviks tyvärr i dag av svensk skola. En av sju går ut grundskolan utan att ha gymnasiebehörighet.

Vägen framåt för att fler ska lyckas handlar inte om att sänka kunskapskraven, som regeringen har varit inne på. Svensk skola behöver i stället mer tid för lärarledd undervisning som bedrivs av kunniga lärare som har höga förväntningar på eleverna, och det ska vara fokus på faktakunskaper.

Faktum är att i Sverige har grundskolan ett helt år färre timmar än snittet i Europa. Därför har vi gett Skolverket i uppdrag att förbereda en utökning av den garanterade undervisningstiden. Vi har också avsatt 5 miljoner kronor i år för att man ska kunna bereda det arbetet.

Men mer undervisningstid är naturligtvis inte tillräckligt. Det behövs också tidiga kunskapskontroller och stödinsatser för att fler barn ska få möjlighet att lyckas. Och alla barn behöver tidigt testas för läs- och skrivsvårigheter så att stödinsatser kan sättas in i tid. Det handlar om stödinsatser i form av utökad undervisningstid, läxhjälp och lovskola och inte minst om speciallärarstödet och särskilda undervisningsgrupper som bör finnas på varje skola.

Vi kommer att behöva fler vuxna i skolan. Vi behöver fler speciallärare och specialpedagoger för att lyckas. Men vi behöver också börja mäta kunskapsutvecklingen på varje skola så att vi ser hur mycket barnen faktiskt lär sig och att skolan gör rätt saker.

Det handlar om att alla skolor bör vara skyldiga att arbeta med diagnostiska prov, som mäter det som kallas för progression, det vill säga kunskapsutvecklingen. Vi vill därutöver se en årlig nationell kunskapsmätning som är jämförbar över tid.

Parallellt med detta vill vi kristdemokrater ge ett uppdrag till Skolinspektionen att börja granska alla skolor utifrån elevernas kunskapsresultat och kvalitet i undervisningen. Det är inte bara utbildningen och undervisningen som behöver ett starkare kunskapsfokus; det behöver också granskningen.

I både Norge och England klarar man av att mäta elevernas kunskapsutveckling. Det skulle vi naturligtvis kunna göra även i Sverige. När man har den typen av mätningar på plats kan man sedan ge Skolinspektionen i uppdrag att varje år ranka landets skolor utifrån just kunskapsutveckling och en rad nyckelfaktorer som skolforskarna bedömer är relevanta för att utvärdera skolornas kvalitet.

Vi vill därför ge IFAU i uppdrag att föreslå vilken information och statistik som behöver redovisas offentligt för att svensk skola ska gå att utvärdera på ett sätt som reflekterar elevernas kunskaper och som är rättvisande. Vi menar att den typen av åtgärder gör att vi kan värna den valfrihet som finns. Vi värnar också kvaliteten och sätter kunskapen i fokus.

För oss kristdemokrater är det också självklart att vi ska ha en likvärdig skola i hela landet. Tyvärr vet vi att skillnaderna när det gäller kunskapsresultat mellan stad och land är stora. Det är inte heller bara kunskapsresultaten som skiljer sig mycket åt, utan det gör även skolans finansiering. Det skiljer sig väldigt mycket i olika delar av landet.

Enligt Åstrandsutredningen *En mer likvärdig skola* skiljer det så mycket som 30–40 procent när det gäller hur mycket kommuner väljer att satsa på skolan och skolpengen. En gymnasieelev på samhällsprogrammet

i Arboga får i dag dubbelt så mycket som en samhällselev i Borås. Varför då, kan man fråga sig.

Vi kristdemokrater vill minska dessa skillnader och stärka eleverna på landsbygden och mindre orter. I dag gör vi kristdemokrater därför gemensam sak med Centerpartiet och röstar för att det ska ges ett uppdrag att undersöka små skolors kvalitet och att vi ska ta fram rekommendationer i syfte att stärka förutsättningarna för elever och lärare på landets mindre skolor.

Vi kristdemokrater vill dessutom se en ökad statlig styrning av skolans finansiering av svensk skola för att åstadkomma en likvärdig skola i hela landet. Vi har föreslagit en nationell skolpengsnorm och menar att det skulle sätta rätt förväntningar på kommunerna och underlätta jämförelser och därmed också ansvarsutkrävande om det förtydligas hur skolpengen ska beräknas och vilka kostnader som kommunerna behöver ta höjd för.

Vi menar att en ökad statlig styrning av skolans finansiering skulle kunna vägleda kommunerna mot en bättre och mer jämlik skola i hela landet – en skola där varje barn, oavsett var man bor, får möjlighet att förverkliga sin potential.

(Applåder)

Anf. 19 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att kort beröra det som hände i Malmö nu i veckan. Det är förstås med stor sorg och bestörtning men även vrede som vi bevittnar det som skett där två lärare har dödats av en elev.

Givetvis är inget samhälle immunt mot den här typen av dåd. Det är omöjligt att helt och hållet freda ett samhälle från sådant. Vi vet kanske inte heller tillräckligt mycket om motiv och annat, om det är ideologiskt motiverat, något personligt och så vidare.

Vi lever i en tid när vi har sett fler och fler sådana här dåd, inte bara i Sverige utan även i andra länder och inte minst i USA. Det finns säkert en del vi kan lära av detta. Det handlar om krishantering, hur man förbereder sig, huruvida man behöver förstärka skalskyddet på skolor och så vidare.

Våra tankar går förstås till de anhöriga och även till elever och skolpersonal på Malmö Latin.

Det andra, fru talman, är att vi lever i en tid när Ryssland har invaderat Ukraina och försöker att möblera om vår kontinent i det största blodbadet på många, många år. Vi hade Balkankrigen för några årtionden sedan och innan dess kalla kriget och andra världskriget. Det är fruktansvärda krigsförbrytelser som begås.

Detta innebär också att väldigt många ukrainare tvingas att lämna sitt hemland. Många kommer hit till Sverige, vilket kommer att ställa högre krav på våra kommuner och skolor när det gäller att ge de ukrainska flyktingarna möjlighet till en bra skola och en bra utbildning, oavsett om de är här en kortare eller längre tid.

Fru talman! Det tredje som jag tycker är viktigt är att vi nu är på väg ut ur den pandemi som har legat som en våt filt över oss och skapat så oerhört mycket trauma i hela världen och även i vårt land under flera års tid, med tusentals människor som har gått bort.

Prot. 2021/22:87

24 mars

Övergripande
skolfrågor

Människor har gjort enorma uppoffringar för att vårt samhälle ska kunna hantera pandemin och klara sig ur den. Vi vet vilka enorma insatser de har gjort som har jobbat i frontlinjen under pandemin, inte minst i sjukvården. Många av dem har fått väldigt mycket stöd, medan en del har fått alldeles för lite stöd.

En annan grupp som har gjort väldigt stora uppoffringar under pandemin är Sveriges elever. Faktum är att de elever som tog studenten i juni förra året i praktiken hade läst halva sin gymnasietid på distans.

Jag tror att den äldre generationen i Sverige inte riktigt förstår vilka konsekvenser det har fått för väldigt många. Sveriges Elevkårer gjorde en stor enkät där de frågade elever hur de har mått under pandemin. Det är ganska skrämmande läsning med exempel på hur man har utvecklat social fobi, hemmasittande, psykisk ohälsa och så vidare.

Det leder också till väldigt stora kunskapsstapp. Tidigare talare har talat om lärarledd undervisning. Det är jätteviktigt, och det är det som har tagit stryk under pandemin när man tvingats att sitta hemma, logga in på datorn och ha olika typer av undervisning på distans utan den lärarledda undervisningen och där lärarna också får mindre tid för eleverna.

Reservation 6 från Centerpartiet och Liberalerna rör covid, fru talman, och jag yrkar bifall till den.

Jag vill också yrka bifall till Liberalernas reservation 12, som gäller ett förstatligande av skolan, alltså ett statligt huvudmannaskap för svensk skola.

Det var ett förödande beslut som fattades i Sveriges riksdag i slutet på 1980-talet när man kommunaliserade den svenska skolan. Det har kraftigt försämrat läraryrkets status och lett till mycket stora skillnader och en bristande likvärdighet i kommunerna runt om i landet.

De kämpar givetvis hårt. Alla kommuner kämpar, jobbar, allokerar resurser och försöker att rekrytera de bästa lärarna och skolcheferna. Men vi ser att många kommuner inte klarar sina åtaganden för skolan på ett sådant sätt som de skulle behöva göra.

Kristdemokraterna nämnde i sitt anförande skillnaderna i skolpeng. För grundskolan är det i stort sett samma schema, samma timplan, samma ämnen och så vidare, och det skiljer sig inte så mycket när det gäller undervisningen. Mellan gymnasieprogram kan det däremot skilja väldigt mycket i kostnader mellan olika program. Men i grundskolan borde kostnaderna alltså i mångt och mycket vara desamma över landet. Ändå kan det skilja väldigt mycket i skolpeng mellan olika kommuner.

Det är klart att kommuner som har större utmaningar till exempel vad gäller nyanlända, människor som inte har svenska som modersmål, högre arbetslöshet, större sociala utmaningar, trångboddhet och så vidare ofta behöver satsa mer på sin skola. Problemet är att just de kommunerna har en svagare skattebas – helt enkelt för att de är fattigare – medan rika kommuner har en hög skattebas, många som jobbar, och ofta inte samma omfattande sociala utmaningar som de fattiga kommunerna har.

Hela upplägget med kommunaliseringen av svensk skola har inneburit att vissa kommuner har mycket bättre förutsättningar än andra kommuner. Det innebär att vi inte längre har en likvärdig skola i Sverige.

Därtill kommer en del andra saker när det gäller svensk skola. Jag köpte för några år sedan en prenumeration på Bamse åt min yngsta son. Det visade sig att kostnaden för en prenumeration på Bamse är högre än den sammanlagda kostnaden per elev för läromedel i alla ämnen under ett läsår. I Sverige lägger man i genomsnitt 600 kronor per elev på läromedel. Det är inte rimligt. I Finland är det mer än dubbelt så mycket, och i Norge är det över 1 000 kronor per elev.

Det är mycket märkligt att elever i svensk skola inte har tillgång till fysiska läromedel. Enligt en undersökning som Lärarnas Riksförbund gjort tidigare har detta lett till att en lärare i Sverige lägger i genomsnitt 80 timmar per år på att producera egna läromedel. De är förstås inte kvalitetssäkrade av några läromedelsföretag eller forskare och så vidare. Vi måste höja våra ambitioner för svensk skola. Vi måste förstå vikten av teoretiska baskunskaper och lärarledd undervisning.

Armand Duplantis hoppar väl 6,20 meter i stavhopp. Är det någon som tror att han skulle hoppa 6,20 om det inte fanns en ribba? Nej, sannolikt inte. Man kan hoppa höjdhopp och stavhopp utan ribba. Problemet är för det första att man inte vet hur högt man har hoppat och för det andra att man inte vet när man har hoppat högre än det förra hoppet.

Det är precis detta vi behöver i svensk skola, det vill säga ribbor som kan höjas. När man når en nivå spänner man bågen lite mer, man höjer ribban lite mer, man höjer kraven lite mer, man har högre förväntningar. Därför behöver vi mer av nationella prov, betyg, fler avstämningar och fler utvärderingar. Detta behövs också för att de elever som inte når målen ska kunna få extra hjälp och stöd. Dit hör att de spetsklasser och profilklasser som finns i svensk skola på högstadiet och gymnasiet bör permanentas. De ska inte bara vara en försöksverksamhet, som är fallet med grundskolornas profilklasser.

Fru talman! Jag tycker att skoldebatten blir banal, tråkig och enkelspårig i Sverige när man framför allt från regeringens sida lägger all skuld för alla problem i skolan på friskolorna. Vi måste komma ihåg att över 80 procent av Sveriges elever går i den vanliga kommunala skolan. Den levererar inte tillräckligt mycket jämfört med våra förväntningar på den kommunala skolan. Det finns många olika problem i svensk skola. Man kan inte projicera alla utmaningar och problem i svensk skola på friskolorna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 9.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 7 Frågestund

Anf. 20 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark, statsrådet Anna Hallberg, statsrådet Anna-Caren Säterberg och statsrådet Lina Axelsson Kihlblom.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Den svenska livsmedelsproduktionen

Anf. 21 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Kriget i Ukraina påverkar oss alla, och det påverkar många näringar.

En av de näringar som påverkas allra mest är livsmedelsproduktionen. Ukraina och Ryssland är väldigt viktiga för livsmedelsproduktionen i hela världen, i mångt och mycket också för den i Sverige.

I Sverige har vi historiskt sett minskat vår självförsörjning. I dag är vi nere på 50 procent. Signalerna som vi får nu på grund av bristande lönsamhet och höga priser på insatsvaror är att bönder väljer att inte sätta in grisar eller fylla upp med fjäderfän i sina stallar. Vi kan alltså befara att vi får en minskad livsmedelsproduktion inom kort.

Därför vill jag fråga landsbygdsministern hur man tänker agera i det här läget. Det räcker inte längre att säga att man följer utvecklingen. Det är dags att sätta ned foten och leda utvecklingen i stället, annars kommer svensk livsmedelsproduktion att minska.

Anf. 22 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar ledamoten John Widegren för frågan.

Det är en orolig tid för många i svenskt jordbruk, inte för alla men för många. Regeringen har också agerat fort med den stödmiljard som vi presenterade redan i februari. Finansministern var ute för två veckor sedan med en ytterligare sänkning av dieselpriset.

Vi kan se högre avräkningspriser. Vi måste ju ta både inkomster och utgifter. Ica var ute för två dagar sedan och berättade att de nu ska höja livsmedelspriserna så att det blir mer av svenska varor på hyllorna.

Jag kom hem från Bryssel i måndags. EU-kommissionen öppnar nu upp regelverket så att man kan fatta beslut om fler stöd.

I och med att EU öppnade upp för det här och det meddelandet kom i går säger jag fortfarande till John Widegren att det här är något som vi tittar seriöst och väldigt noga på för att se vad som kan införas.

Anf. 23 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag är fullt medveten om att vi behöver jobba gentemot EU med att förenkla regelverk, få till dispenser och liknande.

Det här en fråga om lönsamhet men också om beredskap. Den stora farhågan är att det inför odlingssäsongen 2023 kanske inte ens kommer att finnas tillgång till insatsvaror för jordbruket, oavsett om vi lyckas bibehålla lönsamheten i jordbruket så att man har råd att köpa dem.

Hur tänker regeringen agera för att svenska bönder ska ha tillgång till insatsvaror såsom växtnäring med mera?

Anf. 24 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Det är helt riktigt att det finns en oro för vissa insatsvaror som till exempel Ryssland varit en stor producent av. Där agerar den svenska regeringen och även EU starkt.

Vi kan också se flera bra initiativ som görs i förändringen för att vi ska kunna producera mer hemma.

Utöver det vill jag bara säga till John Widegren att är det något vi ser i ljuset av det här är det att den omställning som vi så väl behöver göra behöver ske nu, det vill säga att vi inte har kvar beroendet av dessa insatsvaror.

Åtgärder för ökad livsmedelsproduktion

Anf. 25 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Även min fråga går till landsbygdsministern.

Energikrisen slog ju till i höstas. Rysslands krig har förvärrat detta ytterligare. Vi står nu inför en svensk, en europeisk, ja, en global livsmedelskris.

Min fråga till ministern är: När kommer de nya åtgärderna?

I februari presenterade regeringen ett åtgärds paket som redan innan det levererades var otillräckligt och inaktuellt. Lantbrukarna efterlyste då 2 miljarder. De fick 1 miljard. Gödselpriserna stiger med flera hundra procent, men priserna på slutprodukterna kommer inte att stiga lika mycket.

Mycket talar för att vi kommer att få se sänkt produktion när den behöver öka som mest. När kommer åtgärderna?

Anf. 26 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Martin Kinnunen för frågan.

Som jag precis sa till föregående talare John Widegren kom åtgärden väldigt snabbt i februari. Men efter februari har världsläget förändrats, det vill säga att Putin har valt att olagligt och oförsvarligt gå in i en invasion av Ukraina. Det gör att vi har vidtagit andra åtgärder. Till exempel var finansministern ute för två veckor sedan med ytterligare en sänkning av dieselpriset.

Livsmedelskedjan måste fungera eftersom vi har ett marknadsorienterat jordbruk i Sverige och i EU. Man har reagerat med högre avräkningspriser. Som jag sa tidigare var Ica ute för två dagar sedan och berättade att man kommer att höja livsmedelspriserna för att säkerställa att det finns svenska varor på hyllorna.

Anf. 27 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Det är positivt att regeringen äntligen börjat titta på drivmedelspriserna, men vi har fortfarande alltför socialdemokratiska priser på bensin och diesel.

När är regeringen beredd att se över nivån i reduktionsplikten? När kan vi få se en sänkning? När kan vi få se betydligt större sänkningar av skatterna? Det är inte rimligt att svenska lantbrukare, svenska åkare och svenska hushåll ska betala flera kronor mer för bränsle.

Anf. 28 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tror att alla – eller i alla fall de allra flesta – i den här kammaren förstår att vi behöver göra en stor omställning så att vi inte är beroende av Rysslands insatsvaror och så att vi får ett jordbruk som är konkurrenskraftigt och kan producera de biodrivmedel som vi behöver i både jord- och skogsbruket.

Jag tänker lite tvärtom mot Martin Kinnunen. Vi har sänkt dieselpriiset till den nivå som går, men vi måste också ställa om.

Förslag om stödpaket till lantbruket

Anf. 29 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Även jag har en fråga till landsbygdsministern.

Redan 2017 presenterade Försvarsberedningen en rapport där grundläggande frågor om försörjningstrygghet ingår, däribland livsmedelsfrågorna och även primärproduktionens förutsättningar.

Centerpartiet tog i början av året initiativ i riksdagen till ett stödpaket på 1 miljard. Det hörsammades av regeringen.

Vi har nu bedömt att det behövs ytterligare åtminstone 2,1 miljarder. Det handlar om 1 ½ miljard till animalieproducenter, vars foderkostnader nu drar iväg. Det handlar om att maximera återbetalningen för dieselskatten fram till och med den 30 juni 2023 men också om att få till en retroaktivitet i återbetalningen från den 1 januari, tillsammans med stöd till Norrland.

Min fråga till landsbygdsministern är hur regeringen ser på det här förslaget. Kommer ni att stödja detta?

Anf. 30 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar för alla ledamöters stora engagemang för svenskt jordbruk, som är otroligt viktigt. Det vi ser i detta läge är hur vi verkligen vill följa den livsmedelsstrategi som vi har beslutat om, så att vi också kan se en ökad livsmedelsproduktion.

Det är inte alla delar av Centerpartiets förslag som är genomförbara här och nu. De åtgärder som regeringen har tittat på har varit åtgärder som går att vidta med nuvarande system, så att man får ut pengar till jordbruket så fort som möjligt.

Vi tittar på allt, Daniel Bäckström, men vi tittar på de åtgärder som i det här läget är effektiva.

Anf. 31 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Det är ju oerhört angeläget att vidta åtgärder i tid, både för årets kommande skördar och inför höstbruk och vårbruk nästa år. Med tanke på att det har köpts in 15 procent mindre handelsgödsel till svenskt jordbruk på grund av det höga kostnadsläget och på grund av leveransförmågan österifrån är min fråga till landsbygdsministern: Hur avser regeringen att säkerställa att det finns insatsvaror som konstgödsel och gödningsmedel inför kommande säsong?

Anf. 32 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Myndigheterna tittar på det här hela tiden. Myndigheterna har också berättat att handelsgödsel finns i Sverige men, som Daniel Bäckström säger, till högre priser. Däremot finns kapaciteten för i år. Som jag sa i ett tidigare inlägg tittar både Sveriges regering och EU på hur man ska säkerställa att de insatsvaror som behövs finns även för nästa säsong.

Statligt anställdas arbetsvillkor

Anf. 33 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! Min fråga riktar sig till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark.

Förra veckan besökte jag tillsammans med konstitutionsutskottet fackförbundet ST, som organiserar statligt anställda. De berättade bland annat om sin rapport *Tyst stat* och de skrämmande resultat som framkommer i den, exempelvis att nästan var tredje är orolig för att drabbas av repressalier om man framför kritik, att man avstår från att slå larm om missförhållanden, att man inte riktigt vet vilka rättigheter man har och att det är otydligt hur man ska gå till väga.

En fjärdedel upplever att de själva har utsatts för repressalier eller är lite osäkra på om de har utsatts för repressalier. Lika många känner någon annan som har drabbats.

Min fråga till ministern är därför vilka åtgärder hon avser att vidta för att staten ska vara ett föredöme när det gäller anställdas arbetsvillkor och rätt till en arbetsplats utan tystnadskultur.

Anf. 34 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Jessica Wetterling, för den här mycket viktiga frågan!

Vi har såklart en grundläggande rätt till yttrandefrihet. Det är oerhört centralt att vi på alla arbetsplatser runt om i Sverige kan använda den, att vi kan påtala brister när sådana finns och att vi kan uttrycka kritik. Därför har också fackförbunden en väldigt central roll. Jag gläds åt att ledamoten väljer att lyfta fram ST:s rapport, för det är precis denna spegling av hur det faktiskt ser ut på arbetsmarknaden som måste uppmärksammas.

Vi har från regeringen vidtagit ett antal åtgärder för att stärka och tydliggöra den rätt till yttrandefrihet som man har på arbetsmarknaden. Så sent som i december kom ett nytt beslut. Jag välkomnar att fackförbunden fortsätter att ta upp den här viktiga frågan och är från regeringens sida beredd att vidta ytterligare åtgärder om det skulle krävas.

Det är genom att vi lyfter fram problem som vi kan åtgärda dem; detta är min utgångspunkt.

Anf. 35 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! Precis som ministern sa är det en grundförutsättning för en fungerande demokrati att våra samhällsbärande institutioner präglas av öppenhet och transparens och att alla medborgare garanteras yttrandefrihet och insyn i det allmänna. Minst lika viktigt är det att anställda inom staten har denna kunskap.

I rapporten *Tyst stat* framgår det att många anställda inte känner till offentlighetsprincipen, meddelarfriheten eller yttrandefriheten. Särskilt stor är okunskapen hos dem som har avstått från att framföra kritik.

Anf. 36 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA

NORDMARK (S):

Fru talman! Fackförbunden har en viktig roll här när det gäller att öka kunskapen bland deras medlemmar. Därför välkomnar jag verkligen den här rapporten.

Det är också så att arbetsgivaren har ett ansvar att se till att medarbetarna vet vad som gäller på arbetsplatsen.

Jag välkomnar att vi kan fortsätta att diskutera hur vi kan stärka skyddet för dem som påtalar brister. Det är genom att gå den vägen som vi kan utveckla vår verksamhet, oavsett om det gäller statlig verksamhet eller andra delar av vårt samhälle.

Stöd till jordbruket

Anf. 37 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Kostnadskrisen för det svenska jordbruket var mycket svår redan före Ukrainakrisen och är nu närmast total. När vi som mest behöver livsmedelsproduktionen möter man mycket kraftiga kostnadsökningar på drivmedel, el, foder och konstgödsel.

Jag noterar att den miljard som statsrådet Säterberg berömmar sig av blev frampressad av riksdagen i februari. Så sent som i tisdags avfärdade Socialdemokraterna – regeringspartiet – ett stödpaket som bland annat innebär en återbetalning av dieselskatten retroaktivt från årsskiftet, så att bönderna kan känna att de kan köra igång med vårbruket och veta att en del av kostnaden har lyfts av. Det handlar också om ökat stöd till animalieproduktionen, så att man vet vad man nu kan göra med sina djurbesättningar.

Frågan är: Varför avfärdar regeringen detta, och vad vill regeringen göra i stället?

Anf. 38 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Tack, Jakob Forssmed, för frågan!

Svenskt jordbruk är enormt viktigt. Svenskt jordbruk producerar ju inte bara de goda varorna – bor man på landsbygden, som jag gör, är jordbruket också landsbygdsutvecklare och gröna-jobb-anställare. Jordbruket driver också på hårt för att bli fossilfritt; man har som mål att det svenska jordbruket ska vara fossilfritt 2030. Detta är någonting som regeringen försö-

ker att stötta, bland annat med en biogaspremie som vi nu har i Klimatklivet.

Vi har gjort de sänkningar som har varit möjliga på diesel. Vi har sänkt priset på diesel för bonden; enligt vårt förslag kommer det att uppgå till 3,93. Till detta kommer det som finansministern aviserade.

Mycket har gjorts, Jakob Forssmed. Som jag berättade tidigare har jag precis varit i Bryssel. Vi får andra möjligheter att göra saker efter det beslut och meddelande som kom till regeringen i går.

Anf. 39 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Med all respekt för statsrådets svar: Beskeden behövs nu för de lantbrukare som funderar på hur de ska driva sin verksamhet vidare och på hur de ska göra med insatser nu i vår.

Statsrådet har två gånger lyft fram vad Ica gör. Det vore bra att också få reda på regeringen nu tänker göra; det är ju trots allt detta som är statsrådets uppgift.

Så sent som i tisdags avfärdades att ge skatteåterbäringen retroaktivt. Är detta något som regeringen är beredd att ompröva i det här läget?

Anf. 40 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tror att Jakob Forssmed, precis som jag, vet att detta med att göra skattesatser retroaktiva inte är någonting som Sverige har gjort. Jag vet inte heller om det – att fatta ett beslut med retroaktiv mening – är någonting som vi gör.

Med det sagt vill jag påminna Jakob Forssmed om att vi har ett marknadsorienterat jordbruk och att jordbrukaren får betalt för den produkt som den levererar. Detta är väldigt viktigt för svenska bönder, så jag tror att de är väldigt glada över att de ser högre avräkningspriser och över att Ica talar om att man höjer livsmedelspriserna så att bonden faktiskt får betalt för sitt jobb.

Ukrainska flyktingars möjlighet att arbeta

Anf. 41 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! En konsekvens av Rysslands invasion i Ukraina är att vi nu har tagit emot drygt 14 000 ukrainska medborgare, varav de flesta är kvinnor och barn och ungefär hälften är i arbetsför ålder.

Jag lyssnade häromdagen, fru talman, på arbetsmarknadsministerns presskonferens om hur vi förbereder oss som samhälle. Kommunerna gör sitt yttersta på ett positivt sätt genom att de tar emot och ställer upp.

Frågan om egen försörjning kommer snart som ett brev på posten. Det finns en förväntan att de vuxna som kommer hit också ska försörja sig själva. Men när man lyssnade på regeringen fick man inte höra något om extra resurser till Arbetsförmedlingen. Inte heller kommer det att införas en möjlighet att få svenskundervisning, som för många är avgörande för att komma in på arbetsmarknaden. Min fråga till statsrådet Eva Nordmark är: Varför motsätter ni er det?

Prot. 2021/22:87

24 mars

Frågestund

Anf. 42 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Roger Haddad för den mycket viktiga frågan. Ja, Rysslands invasion har inneburit att vi nu har den allvarligaste flyktingkrisen i Europa i modern tid sedan andra världskriget. I och med att vi har aktiverat EU:s temporary protection directive – massflyktsdirektivet, som vi säger i Sverige – har vi också möjlighet att ge de här människorna både skydd och arbetstillstånd direkt.

Vi vet att de som kommer från Ukraina generellt har hög utbildningsnivå. Många har dessutom gått vidare till högre utbildning. Vår bedömning är att många av dem som nu kommer till Sverige kommer att inte bara kunna utan också vilja bidra och försörja sig själva. Här har vi stora möjligheter med matchning. Vi har i dag över 218 000 lediga jobb på Platsbanken. En hel del av de jobben kommer säkerligen många av dem som kommer från Ukraina att kunna ansöka om och vara matchbara till.

Anf. 43 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag är helt övertygad om att de många mammor och andra vuxna som kommer till Sverige inte vill något annat än att göra gott och bra ifrån sig i Sverige, oavsett om de är här i tre månader eller ett år. Vi vet inte, fru talman, hur länge den här konflikten kommer att pågå. Därför tycker jag att det är anmärkningsvärt att inte beredskapen dras igång mycket tidigare och snabbare när det gäller resurser, verktyglåda hos Arbetsförmedlingen och kartläggning tillsammans med Myndigheten för yrkeshögskolan. Man skulle redan nu kunna säga till kommunerna: Erbjud svenskundervisning, för det är viktigt för etableringen!

Anf. 44 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! De som kommer nu får möjlighet att via folkbildningen läsa vardagssvenska. Däremot har man inte möjlighet till sfi i det här skedet, utan då ska man vara folkbokförd. Men vardagssvenska är ju en möjlighet från det att man kommer till Sverige inom ramen för massflyktsdirektivet. Det här är centralt.

Vi har också förstås tillsammans med våra myndigheter en löpande dialog om vad som behöver göras. Våra myndigheter arbetar mycket intensivt. Arbetsförmedlingen kommer att göra en kompetenskartläggning, så att vi på svensk arbetsmarknad kan ta till vara de kompetenser som de som nu kommer från Ukraina har.

Skogspropositionen och naturskyddet

Anf. 45 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! I eftermiddag kommer jag att sakna landsbygdsministern i den debatt vi kommer att ha om skogspropositionen. Det handlar om äganderätten och naturskyddet i skogen. Skogsägarnas rättigheter handlar ju inte bara om att frivilligt välja mellan att skydda skog och värdefull natur eller inte göra det, utan detta är reglerat i lag. Skogsägarna måste också ha möjlighet att få ersättning när skogen måste skyddas av naturvårdsskäl. De måste även kunna få rådgivning.

Budgeten för skogspropositionen togs dock bort när Moderaterna, Kristdemokraterna med flera röstade igenom en annan budget i riksdagen. Vem kommer att ta ansvar för att genomföra skogspropositionens naturskyddsåtgärder? Hur ska regeringen göra? Det här kommer inte att gå ihop.

Prot. 2021/22:87

24 mars

Frågestund

Anf. 46 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell för frågan. Maria Gardfjell har helt rätt i att skyddet också måste matchas med medel. Har vi skogsägare som frivilligt ställer upp och säger ”det här är en skyddsvärd skog – den kan jag tänka mig att skydda” ska det naturligtvis också matchas med medel. Jag delar Maria Gardfjells åsikt att det var väldigt synd att pengarna i den budget som vi gemensamt lade försvann.

Sedan tror jag inte att Maria Gardfjell kommer att sakna mig så mycket, för Isak From kommer att vara här och ta debatten med ära.

Maria Gardfjells följdfråga handlade om de andra delar som fanns i den budget som försvann. Mitt svar är att det helt enkelt kommer att ta längre tid, vilket också är väldigt olyckligt.

Anf. 47 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Det är väl självklart att vi kommer att sakna ministern i den här väldigt viktiga debatten.

De förslag i skogspropositionen som nu inte kommer att kunna genomföras gäller stärkt skydd av skog. Det är 700 enskilda skogsägare som har skrivit avtal och väntar på att få sina pengar. Vad vill regeringen säga till dem?

Anf. 48 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Vad jag vill säga just nu är att det förra året gick ungefär 300 miljoner kronor till det skyddet av skogen och att det i årets budget fortfarande finns kvar 410 miljoner. Men som jag sa från början till Maria Gardfjell: Naturligtvis måste det finnas medel som matchar skyddet. Det är viktigt, om man ska göra som det sägs i propositionen.

Ansvar för ukrainska flyktingbarns skolgång

Anf. 49 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till skolministern.

Ukraina är under attack. Krigets helvete har redan drivit miljoner människor på flykt. Hundratusentals förväntas komma till Sverige för att få skydd, och många av dem kommer att vara barn. Det är barn som har rätt till och behov av att gå i skolan. Vi vet hur viktigt det är med skolgång för ett bra mottagande.

Men jag noterar att det är vissa skolor som har ett större ansvar än andra. Kommunerna står med ansvaret för att ha beredskap att ta emot alla barn i sina skolor, ett ansvar som fristående skolor saknar. Därför undrar jag: Hur avser regeringen att agera för att detta ska fungera så bra som möjligt?

Anf. 50 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Jag tackar Linus Sköld för denna väldigt aktuella fråga. Som vi alla vet erbjuder vi skolgång i Sverige åt alla ukrainska barn. Det är vår skyldighet. Massflyktsdirektivet är väldigt tydligt om den saken.

De kommunala skolorna har, precis som Linus Sköld beskriver, en skyldighet att ta emot barnen. Inom en månad ska eleverna ha en skolplats. Vi har gett två uppdrag till Skolverket angående detta.

När det gäller de fristående skolorna fattade regeringen i dag beslut om att de ska ha möjlighet att ta emot elever utifrån ett förslag som liknar det som klubbades igenom i riksdagen 2015. Ska vi klara det här kan vi inte ha vissa som inte hjälper till. Det är alltså ett väldigt viktigt beslut som vi har fattat i dag.

Anf. 51 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag tackar skolministern för svaret. Jag tycker att det är lysande att de fristående skolorna nu får möjlighet att viga vissa platser åt nyanlända barn på samma sätt som 2015. Jag hoppas verkligen att de fristående skolorna tar det ansvaret och vill vara med och dela på uppgiften.

Även om många av de barn som nu kommer har med sig en i princip obruten skolgång, rimliga kunskaper i engelska och nog delvis bättre förutsättningar än vad som var fallet senast vi hade flyktingkris är det en stor uppgift skolsystemet har framför sig. Vilka ytterligare åtgärder vidtar regeringen?

Anf. 52 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Vi har fattat beslut om att Skolverket ska ge ett stort stöd till alla huvudmän, dels med att rekrytera lärare, dels med att bedöma elevernas kunskaper på ett bra sätt. Som tidigare beskrivits här har de som kommer från Ukraina väldigt hög utbildningsbakgrund. Exempelvis är det faktiskt fler som har gått gymnasiet bland de unga som kommer hit än bland ungdomar i Sverige. Det här är ett stort arbete. Hjälps vi åt kommer det att gå bra, men det kommer att vara utmanande.

Drivmedelspriserna och ridsporten

Anf. 53 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern.

De skenande drivmedelspriserna gör att det ser mörkt ut för ridsportens framtid.

Ökade drivmedelskostnader för våra lantbrukare kommer i förlängningen att innebära ganska kraftigt ökade priser på grovfoder. Man räknar med att foderpriserna kommer att öka till det dubbla, inte minst för att foder också behöver köras på längre sträckor om man bor i Norrland, vilket ministern också gör.

De höga drivmedelspriserna innebär också att ryttare i glesbygden inte har råd att resa på tävlingar då avstånden är långa. Norrland räknas inom ridsporten från Gävle och uppåt, och jag talade precis med en företagare och mamma till två elitsatsande ungdomar i Vännäs som har fått ställa om hela tävlingssäsongen för att priserna per tävling har fördubblats. Ett lag i Västerbotten som ska kunna genomföra elitserien kostar bara i drivmedel

17 000. Dessa tjejer kommer alltså inte kunna vara med och fajtas i Sverigeeliten längre.

Vad avser ministern att göra för att jämna ut skillnaderna för ryttare i Norrland jämfört med södra Sverige?

Prot. 2021/22:87

24 mars

Frågestund

Anf. 54 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Alexandra Anstrell för frågan.

Jag bor i mitten av Sverige, så Norrland är enormt stort. Och precis som Alexandra Anstrell beskriver har denna del av Sverige ofta långa avstånd.

Hästnäringen är viktig, och de dieselnedsättningar som nu presenteras kommer givetvis också träffa hästnäringen. Först blir det 50 öre i maj, om jag har förstått det rätt, och sedan är regeringens förslag i vårändringsbudgeten en dieselnedsättning på 1,30.

Detta kommer att mildra effekterna även för hästnäringen.

Krisberedskapen

Anf. 55 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Guldet blev till sand. Så kan man beskriva hanteringen av de förslag som arbetats fram och som regeringen ignorerat gällande krisberedskap.

Många av de problem vi stötte på under pandemikrisen hade kunnat förebyggas. Redan 2019 hade Nordiska rådets presidium tagit fram en stor strategi för samhällsberedskap och säkerhet. Den antogs enhälligt av alla partier i samtliga länder, men den har än i dag inte implementerats.

Sedan 2019 har vi fått Enestamrapporten och ett krisberedskapsförslag som presidiet lade fram i Malmö i början av denna vecka.

Fru talman! Med tanke på den stora verktygslåda som finns för att förebygga kommande kriser vill jag fråga statsrådet Hallberg: Varför har man inte implementerat de rekommendationer och rapporter som finns färdigbehandlade för att säkerställa vår krisberedskap? Vad har ministern gjort konkret sedan 2019?

Anf. 56 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Strax efter 2019 års slut gick vi in i en pandemi, och nu är vi inne i ytterligare en kris.

Det är oerhört svårt att veta hur kriserna kommer att falla ut, men vi ska förstås lära oss av varje kris. Utöver våra egna lärdomar har vi, precis som Angelika Bengtsson säger, Enestamrapporten.

Det vi nu gör på uppdrag av samtliga nordiska statsministrar är att se över krisberedskapen stort i Norden och även ta del av Enestamrapporten. Mycket där är bra, och till Nordiska rådets session i november i år också från ministerrådets sida ge förslag på hur vi ska kunna stärka krisberedskapen.

Vi har lärt oss väldigt mycket av krisen, och vi kommer att ha en mycket bättre krissamverkan framöver.

Å andra sidan måste vi vara ärliga med att det är mycket svårt att se hur nästa kris kommer att se ut. Men samverkan, dialog och bättre struktur

för att möta kriser är precis vad vi behöver nu, och sådana förslag kommer vi också att kunna lägga på bordet i november.

Samtal om våldsdåd på skolor

Anf. 57 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! I måndags dödades två lärare i Malmö. Jag ska inte förminska det som hänt genom att göra politik av det, spekulera om orsaker eller påstå att jag har några svar. Men som alla andra i Malmö är jag full av frågor om hur det kunde hända och varför, men kanske kommer vi aldrig att få några svar.

Men det vi vet är att på mindre än ett år har det varit tre allvarliga skolattacker i Skåne, och Säpo varnar för att allt fler barn radikaliseras på nätet. Vi måste därför söka svar på vad det är som pågår, och jag är övertygad om att vi alla måste hjälpas åt att hitta dessa svar.

Därför frågar jag skolministern: Kan inte alla partier i riksdagen sätta sig ned tillsammans med kloka människor från hela landet för att se hur vi kan stärka arbetet med att fånga upp dessa killar innan det är för sent?

Anf. 58 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Jag delar Niels Paarup-Petersens förskräckelse över det som hände i måndags. Vi har sett sådant här i hela världen och på senare år även i Sverige. Därför lade vi i förra veckan fram förslag om att stärka tryggheten i skolan som ger ökade möjligheter att flytta elever, ger lärare bättre möjligheter och så vidare.

Vi har också ett lagförslag gällande elevhälsan där vi tydliggör vad skolorna ha på plats. Vi har också förslag när det gäller resursskolor. Bara de senaste månaderna har vi alltså lagt fram flera förslag.

För att svara på frågan: Jag tycker att det är ett väldigt bra förslag, och jag sitter gärna ned och talar om det arbetsmiljöarbete, systematiska säkerhetsarbete och tydliga samarbete mellan skola, socialtjänst och polis som finns med i lagrådspropositionerna.

Samhalls uppdrag

Anf. 59 MICHAEL ANEFUR (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till minister Eva Nordmark.

Ministern har ett flertal gånger varit i arbetsmarknadsutskottet, vilket jag uppskattar. Vi har tillsammans kunnat prata om bristerna i samspelet mellan Arbetsförmedlingen och Samhall.

I dag fullgör Samhall inte sin grunduppgift att erbjuda arbete till personer med funktionsnedsättning som står långt från arbetsmarknaden.

I utskottet har ministern varje gång hållit med mig och lovat att titta på frågan. I dag är min fråga därför: Har ministern möjligen tittat färdigt och kommit fram till en handlingsplan? Eller ska vi fortsätta att låta framför allt fysiskt funktionsnedsatta ha allt mindre möjlighet att få ett arbete på Samhall?

Anf. 60 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Michael Anefur för hans viktiga engagemang för denna målgrupp.

Jag vill understryka att de personer som anvisas till Samhall av Arbetsförmedlingen ska ha så pass nedsatt arbetsförmåga att de inte kan få hjälp via andra arbetsmarknadspolitiska insatser.

Som jag också har redogjort för i arbetsmarknadsutskottet har regeringen gett ett antal uppdrag till Arbetsförmedlingen vad gäller Samhall för att se över anvisningar, målgrupp och tillämpningen av reglerna. Vi är nu i det skedet att vi har fått rapporterna från Arbetsförmedlingen till Arbetsmarknadsdepartementet, och vi jobbar just nu med att analysera detta. Jag kommer själv att noggrant läsa igenom rapporterna. Utifrån detta ser jag fram emot att komma tillbaka till arbetsmarknadsutskottet, efter inbjudan eller på egen begäran, för att redogöra för detta.

Det är viktigt att funktionsnedsatta får bättre möjligheter på svensk arbetsmarknad.

Regeringens klimatarbete i EU

Anf. 61 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Klimatkrisen och kriget i Ukraina har samma grund, fossila bränslen. Så sa Ukrainas FN-ambassadör. No barrels of Russian oil, uppmanade Zelenskyj oss här i riksdagens kammare i dag.

När landsbygdsministern fick frågan av TT hur hon ställer sig till dem inom EU som vill sakta ned eller pausa klimatarbetet till följd av de åtgärder vi behöver vidta på grund av kriget var hennes svar otydligt.

Miljöpartiet är tydligt. Vi vill stoppa all fossilimport från Ryssland; EU ska inte göda Putins krigskassa. EU ska inte heller pausa klimatarbetet utan ställa om.

Kommer Socialdemokraterna att stå upp för en offensiv politik inom EU mot klimatkrisen?

Anf. 62 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Tack, Camilla Hansén, för frågan!

Regeringen har inte ändrat åsikt om att bemöta det klimathot som vi står inför med alla möjliga åtgärder.

Den fråga som jag svarade på i medierna den dagen gällde några åtgärder som kommissionen tillfälligt ville genomföra och som den hade frågat medlemsstaterna vad de tyckte om. Det handlade bland annat om att öppna upp för odling på de ekologiska fokusarealer som har legat i träda för att se till att livsmedelsförsörjningen stärks inom EU. Jag svarade ja på den frågan. Det hade också miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden ställt sig bakom. Det handlade om något tillfälligt för att stärka den livsmedelsförsörjning som vi behöver nu.

Anf. 63 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Det krig som just nu rasar i Ukraina har tvingat miljontals människor på flykt. Det är ukrainare som nyss jobbade, oroade sig för sin familj och försökte få ihop vardagslivet precis som alla andra som nu har fått se sin tillvaro slås i spillror på kort tid. Några av dessa människor har sökt sig till Sverige för att få skydd, och fler fortsätter att komma.

Vi vet hur betydelsefullt det är för människor att ha ett arbete att gå till, och många av dem som nu kommer till Sverige vill så snart som möjligt komma i arbete och försörja sig själva och sin familj. Massflyktsdirektivet bygger på att den som får skydd i så stor utsträckning som möjligt ska försörja sig själv.

Jag vill därför fråga arbetsmarknads- och jämställdhetsministern: Vilka regler gäller för dem som flytt från Ukraina och vill arbeta i Sverige, och vilket stöd kan de få för att komma i jobb?

Anf. 64 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Johanna Haraldsson, för denna viktiga fråga!

De som kommer enligt massflyktsdirektivet får skydd och kan börja jobba på en gång när de kommer till Sverige. Det är såklart viktigt. Många som kommer nu kommer att vilja jobba. Jag tror att det i första hand kommer att vara fråga om att få mat och husrum, då det har varit en tuff flykt för många, men sedan kommer frågorna om arbete.

Det som gäller är att de som kommer från Ukraina bör ta kontakt med Arbetsförmedlingen. Man gör kompetenskartläggningar, och man matchar mot de lediga jobb som finns. Vi har i dag över 218 000 lediga jobb på svensk arbetsmarknad. Man kan få ytterligare insatser, till exempel en praktikplats om så skulle behövas. Vår bedömning är att många kan komma direkt ut i jobb.

Utgångspunkten är, precis som för alla andra, att alla som kan jobba ska jobba. Vi hoppas såklart att kriget snart tar slut. Många av de människor som kommer till vårt land vill åka tillbaka, men de kan använda tiden i Sverige till att bidra och försörja sig själva.

Objektiv rapportering om krig i public service

Anf. 65 MATS SANDER (M):

Fru talman! Min fråga går till minister Eva Nordmark.

Jag undrar: Hur ska regeringen agera för att säkerställa att svensk public service rapporterar oberoende och objektivt om krig?

I dag kunde vi i denna kammare både se och höra Ukrainas president i direktsändning från Kiev berätta om Rysslands olagliga angrepp på Ukraina.

I går morse kunde vi höra SVT:s Moskvakorrespondent berätta att han från och med nu bara ska rapportera om den ryska hållningen och benämna kriget i Ukraina som en specialoperation.

Vi kunde i dag höra Ukrainas president berätta om hur Ryssland i statskontrollerade medier resonerar om och visar kartor på hur de ska ockupera Gotland för att skydda en specialoperation mot de baltiska staterna.

Bakom ordet specialoperation döljer sig folkmord, etnisk rensning, mord, våldtäkter, krigsbrott och miljoner människor på flykt. Hur skulle svensk public service benämna det? Frågan handlar alltså om regeringen och public services rapportering om krig.

Anf. 66 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Mats Sander, för den angelägna frågan!

Vi uppskattade allihop det viktiga tal som Zelenskyj höll här i Sveriges riksdag tidigare i förmiddags. Självfallet har public service en mycket viktig roll. Public service behöver vara objektiv, och public service-företagens verksamhets oberoende behöver prägla det uppdrag gällande opartiskhet och saklighet som är en central del av det svenska medielandskapet.

Jag vill betona att företagens journalistiska verksamhet kommer att behövas vid höjd beredskap, ifall vi hamnar där. De ingår därför sedan en tid i totalförsvaret. Det betyder att verksamheten ska upprätthållas. Jag kan inte nog understryka vikten av att den granskning och de rapporter som vi får är sakliga och oberoende och att Putin och hans invasion verkligen granskas.

Orsakerna till de höga bränslepriserna

Anf. 67 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Det svenska drivmedelspriset är ett av de högsta i världen, vilket slår hårt mot inte minst landsbygden. I Sverige betalar vi skatt på skatten, vilket innebär att skattekostnaden utgör drygt 60 procent av bränslepriset. På detta har regeringen också infört reduktionsplikten, som trissar upp priserna ännu mer. Det är detta som är orsaken till att vi har världens högsta bränslepriser, ingenting annat. Att skylla på Putin är vilseledande och lögnaktigt. Orsaken är snarare att regeringen, på en ideologisk och klimataktivistisk grund, har tagit dessa beslut. Det är en politik som står långt ifrån min och Sverigedemokraternas politik.

Att stå för sina beslut är viktigt, speciellt om man är ledare. Det lär vi våra barn; jag lär i alla fall mina barn det. Min fråga går till landsbygdsminister Anna-Caren Säterberg: Varför står inte regeringen för sina klimatambitioner och sina dåliga beslut i stället för att dra Putinkortet? Hade det inte varit mer ärligt?

Anf. 68 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag måste börja med att säga något om att dra Putinkortet. Jag tror att hela denna kammare är medveten om att Putin har invaderat Ukraina på ett olagligt och oförsvarligt sätt. Detta tror jag är det första som vi i denna kammaren måste förstå, och då har vi några saker som vi måste göra i det läget.

Vi kan se att energipriserna steg redan innan Putin invaderade Ukraina, på grund av Putins gas. Putin tänker jag inte dra som något kort. Det som han gör just nu fick vi höra allt om i talet från Ukraina här på förmiddagen.

Ledamoten frågade om reduktionsplikten, och just nu sker en kontroll hos Energimyndigheten för att se hur den fungerar. Om ledamoten frågar om jag vill byta ut beroendet av Putins drivmedel är svaret ja.

(Applåder)

Undantag från biotopskyddet

Anf. 69 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Sydöstra Sverige och Kalmar län är ett av de områden där mycket av Sveriges livsmedel produceras. Det är en mycket svårbruten och svårödlad bit land, men den är likväl en viktig del i det svenska folkhushållet.

Länsstyrelsen i Kalmar län har hemställt till regeringen om ett undantag från den så kallade biotopskyddslagstiftningen i syfte att underlätta och möjliggöra fortsatt brukande. I skuggan av det som många frågeställare har tagit upp, nämligen den kris som världen står inför efter Putins olagliga invasion av grannlandet Ukraina, är läget akut.

Min fråga till landsbygdsministern är: När och på vilket sätt avser regeringen att tillmötesgå hemställan från Länsstyrelsen i Kalmar län om undantag från biotopskydd i länet i syfte att möjliggöra fortsatt produktion av livsmedel?

Anf. 70 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag är väl medveten om denna fråga, och jag kommer att åka ned till Borgholms kommun. Jag har bjudits in av bland andra kommunstyrelsens ordförande Ilko Corkovic, som har uppmärksammat mig på frågan.

Detta berör en ändring av miljöbalken. Jag vet att klimat- och miljöministern kommer att återkomma med svar på denna fråga inom kort, för den ligger inom hennes område.

Men om ledamoten frågar mig om regeringens bedömning av en ökad livsmedelsproduktion är svaret att vi har en livsmedelsstrategi och vill se en ökad livsmedelsproduktion i Sverige. Och Kalmar län ger ett stort bidrag i denna livsmedelsproduktion.

Skolans beredskap för att ta emot ukrainska barn

Anf. 71 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! De flesta som flyr från Vladimir Putins anfallskrig mot Ukraina är kvinnor och barn, eftersom barnens fäder stannar vid fronten för att försvara sitt land.

Detta innebär att väldigt många barn snart ska få börja skolan i Sverige. Tidigare har skolministern inte kunnat redogöra för vilka scenarier som regeringen arbetar med för att stärka beredskapen för att ta emot de ukrainska barnen.

Vid gårdagens pressträff med regeringen bekräftades det på nytt att regeringen tittar på olika scenarier. Men vilka scenarier tittar man på, och hur skiljer sig regeringens åtgärdsplaner beroende på vilket scenario som blir verklighet?

Anf. 72 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Jag tackar Christian Carlsson för frågan.

Jag har fått hundra frågor om hur prognosen ser ut. Och jag säger att jag inte arbetar med prognosen; det gör andra myndigheter. Däremot arbetar jag med många olika scenarier. Och jag tänker vara beredd på alla.

Vi vet att det är 7 600 barn, 0–18 år, som har kommit. Vissa har börjat skolan. Vissa tillhör förskolan, vissa tillhör grundskolan och vissa tillhör gymnasieskolan. Men vi vet inte alls hur det ligger till med mottagandet eftersom alla inte har gett sig till känna. Man måste vara inskriven efter en månad.

Men jag tänker arbeta med alla scenarier. När jag träffar skolhuvudmän jobbar vi med alla scenarier. Så vi maxar alla möjliga scenarier vi kan se. Vi försöker ha lagstiftning i beredskap och förbereda oss för allt som kan hända. Och om vi behöver fatta fler beslut kommer vi att fatta dem.

Skyddet av ukrainska kvinnor och barn

Anf. 73 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark.

Flyktingkrisen i Ukraina som vi nu bevittnar är den snabbast växande i Europa sedan andra världskriget. Enligt FN:s flyktingorgan har mer än 10 miljoner människor tvingats fly från sina hem undan Putins illegala och vidriga krig. Några av dessa människor har redan sökt skydd i Sverige.

International Rescue Committee varnar för att kvinnor och barn som tvingats fly Putins illegala krig riskerar att utsättas för våld, exploatering och övergrepp.

Min fråga är: Vad gör jämställdhetsministern och regeringen för att förhindra detta?

Anf. 74 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Serkan Köse för frågan.

Jag måste få säga att det är fullständigt vidrigt att kvinnor och barn som flyr från ett krig riskerar att hamna i klorna på dessa människor som utnyttjar barn och kvinnor. De blir utsatta för människohandel, prostitution och annan skit. Det är rent ut sagt vidrigt.

Vi behöver göra allt som står i vår makt för att se till att kvinnorna i hela denna kedja, från att de flyr tills de kommer till Sverige, är trygga och säkra. Mycket görs av FN. Och jag har också pratat med Ylva Johansson som är EU-kommissionär.

Det som vi har gjort i Sverige är att tillföra medel – ett par miljoner till Jämställdhetsmyndigheten för att förstärka arbetet mot människohandel och prostitution. Vi ser till att det nu kommer ut information på de språk som kvinnorna talar för att de ska veta vart de ska ringa och vad de ska tänka på när de kommer till Sverige. Det ska till exempel finnas tolk för Kvinnofridslinjen. Polisens arbete är såklart också helt centralt, och den insats som man har just nu i Stockholm – Accepto – är helt avgörande.

Anf. 75 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till skolminister Lina Axelsson Kihlblom.

Det finns många tankar och frågor som rör Rysslands kring mot Ukraina. Vi är alla väldigt påverkade efter president Zelenskyjs tal till oss i dag. Det var oerhört känsloladdat.

Detta obehagliga krig drabbar framför allt civilbefolkningen. Dagligen får vi bilder på hur människor påverkas när målen hela tiden är civila. Det är fruktansvärt och avskyvärt.

Ett mycket stort antal kvinnor och barn är på flykt till bland annat Sverige, och många har redan kommit. Vi kan tyvärr räkna med att många av dessa barn kan vara fysiskt skadade. Men många av dessa barn kommer också att drabbas av posttraumatiskt stressyndrom. Det är tyvärr någonting som vi nästan får räkna med efter de avskryvda händelser som dessa barn har varit med, sådant som man inte ska behöva uppleva under en livstid.

Många av dessa barn kommer att gå i svensk skola. Det kommer att krävas en stor omställning och en stor insats för elevhälsan men också för alla lärare och pedagoger som finns på skolan. Vi har tyvärr redan problem både med att rekrytera lärare och med elevhälsan, som har en väldigt stor belastning.

Min fråga är vad ministern vill göra för att underlätta för och stötta pedagoger och elevhälsan för att ta emot dessa barn.

Anf. 76 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Jag tackar Marie-Louise Hänel Sandström för frågan. Detta är någonting som vi arbetar med dagligen. Skolverket har fått två uppdrag för att stötta skolorna när det gäller alla de frågeställningar som rör mottagande av nyanlända elever, därav även frågan om elevhälsan.

Min erfarenhet från Syrienkrisen 2015 är att barnens uttryck för trauma ibland kunde komma mycket senare. Vi måste därför ha beredskap, vi måste ha ett starkt samhälle och vi måste ha resurser. Det är därför som jag är glad över att vi faktiskt har lagt fram förslaget om att stärka elevhälsan så att ingen skola ska kunna spara på just elevhälsans professioner.

Åtgärder mot välfärdsbrottsligheten

Anf. 77 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Arbetsförmedlingen har länge flaggat för att myndigheten utnyttjas av kriminella som har satt i system att lura till sig pengar. Ett svagt regelverk gör att samma personer återkommande i olika skepnader och bolagskonstruktioner inte kan nekas stöd.

Detta är inget nytt, och regeringen har uppmärksammat på detta flera gånger. Regeringen tillsätter utredning efter utredning, men ingenting händer.

Redan 2019 uppmanade regeringen Arbetsförmedlingen i regleringsbrevet för budgetåret att ta fram en handlingsplan för att motverka fusket, vilket myndigheten omedelbart gjorde på ett föredömligt sätt. Därefter har regeringen tillsatt diverse utredningar som ännu inte har landat i något beslut.

Fru talman! Nu är det 2022, och denna saktfärdighet är beklämmande. Men när regeringen står kvar och stampar och hänvisar till pågående utredningar fyller de kriminella sina fickor med svenska skattebetalares pengar i en icke sinande ström.

Min fråga går till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark. När ska regeringen börja ta välfärdsbrottsligheten på allvar och snabbt agera för att ge berörda myndigheter de verktyg som behövs?

Anf. 78 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Magnus Persson för frågan. Jag vet inte om han har missat att regeringen har som en av sina huvudprioriteringar att knäcka välfärdsbrottsligheten och brottsligheten över huvud taget och ta tillbaka kontrollen över välfärden. Givetvis ska inte en enda krona gå till kriminella aktörer. Det är också av detta skäl som regeringen har gett myndigheter både mer resurser och fler verktyg för att de ska kunna se till att kriminella gäng, nätverk och aktörer inte på olika sätt skor sig på våra skattepengar.

Vi har avsatt 45 miljoner kronor extra i budgeten för i år till Arbetsförmedlingen för att man ska kunna jobba med dessa frågor.

Jag vill också lyfta fram den stora satsning som vi gör på arbetslivskrimcenter runt om i Sverige för att på riktigt trycka tillbaka de kriminella aktörerna. Vi börjar snart också etablera regionala sådana. Det första kommer att etableras i Malmö.

Kriget i Ukraina och protektionism

Anf. 79 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Putins oförsvarliga invasion av Ukraina orsakar enormt lidande på många olika sätt men också stora problem för handeln, för logistikkedjorna och för övriga delar av näringslivet.

Att västvärlden snabbt har gått samman och bland annat kommit överens om skarpa sanktionspaket är otroligt bra, viktigt och effektivt. Men röster höjs nu också för ökad protektionism som en strategi för att man ska göra sig mindre beroende av andra länder.

Min fråga går till handelsminister Anna Hallberg. Är detta rätt väg att gå?

Anf. 80 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack för frågan, Åsa Eriksson! Den är verkligen högaktuell.

Rysslands fruktansvärda aggression visar att landet inte är en handelspartner. Innebär det att vi ska vrida tillbaka klockan och inte bejaka globaliseringen och globala värdekedjor? Nej. Tvärtom ska vi nu se till att vi får handelsavtal och knyter närmare band med demokratiskt utvecklade länder och länder som vi litar på. Vi ska skaffa fler handelspartner. I EU är det bara 40 procent av vår handel som omfattas av handelsavtal, till exempel, så det är otroligt viktigt att vi gör detta.

Det är också viktigt att vi fortsätter att handla med länder som inte är demokratiskt utvecklade och länder som inte är fullt ekonomiskt utvecklade, det vill säga utvecklingsländer, så att vi får in dem i den rätta kon-

texten och så att de inte är beroende av Ryssland eller andra icke-demokratiska länder.

Mitt svar är alltså: Tvärtom! Just nu har protektionismen tyvärr fått syre, och därför är Sveriges röst viktigare än någonsin i den globala handelspolitiken och i EU:s handelspolitik.

Regeringens satsningar på utsatta områden

Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! I förra veckan meddelade arbetsmarknadsministern att man satsar nästan en halv miljard på att göra Arbetsförmedlingen mer närvarande i utsatta områden. Den som följer detta kan med all rätt fråga sig vilket resultat regeringen förväntar sig att ytterligare en halv miljard ska kunna åstadkomma.

Svaret på den frågan måste ju i någon mån bero på hur mycket pengar regeringen har plöjt ned i liknande projekt i dessa områden tidigare, med tanke på det magra resultat som kommit därav. Jag vill därför fråga om arbetsmarknadsministern så här inför kammaren kan berätta ungefär hur många hundratals miljoner regeringen hittills under de senaste två mandatperioderna har satsat på olika projekt i dessa så kallat utsatta områden.

Anf. 82 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack för frågan, Ludvig Aspling!

Jag vill börja med att säga att de 470 miljoner jag hänvisade till i den intervjun gäller den satsning vi gör i år, 2022, på att se till att Arbetsförmedlingen kan utöka sin lokala närvaro. Det jag har signalerat är vikten av att Arbetsförmedlingen tar nästa steg. Vi behöver se till att myndigheten finns i de områden där behoven är som störst, det vill säga där långtidsarbetslösheten är som högst och där människor har de största behoven av att få matchning och stöd.

Väldigt många av dem som blir arbetslösa i dag klarar sig med de digitala verktygen, så det är viktigt att Arbetsförmedlingen har byggt ut den digitala infrastrukturen. Många skriver in sig den vägen, och man får olika typer av digitalt stöd. Men för dem som till exempel har språksvårigheter och i områden där vi ser att långtidsarbetslösheten är hög behövs det mer insatser. Det handlar om insatser som Arbetsförmedlingen gör tillsammans med kommunerna och tillsammans med civilsamhället.

Det är viktigt att människor kommer i arbete och kan försörja sig själva. Staten ska finnas där och stödja detta genom att satsa på att alla som kan jobba ska jobba.

Drivmedelsstationernas fortlevnad i hela landet

Anf. 83 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern.

Vi socialdemokrater anser att hela landet ska leva och växa. En god tillgång till kommersiell service är en förutsättning för att skapa attraktiva miljöer för människor och företag i hela landet. Mackar i glesbefolkade

områden bidrar utöver drivmedel ofta med viktiga servicefunktioner, exempelvis genom att agera post- och apoteksombud.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande fråga till statsrådet: Vad gör regeringen för att säkerställa att drivmedelsstationer kan fortsätta att verka i hela vårt land?

Prot. 2021/22:87

24 mars

Frågestund

Anf. 84 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Malin Larsson för frågan. Precis som Malin Larsson säger är det enormt viktigt att det finns lanthandel och drivmedelsstationer i gles- och landsbygd, för de erbjuder ofta så mycket mer än livsmedel och drivmedel. De fyller en större funktion än så.

Något som regeringen precis har fattat beslut om och som äntligen är klart är den satsning som vi aviserade i budgeten och som innebär att 150 miljoner under två år går till att korrosionsskydda drivmedelsstationernas ledningar under mark, så att det är säkert att tanka. De minsta mackarna har inte haft råd med den investeringen, men nu har vi en ny förordning som innebär att de kan få förskottsbetalning för 80 procent. De får dessutom 85 procent av investeringen – plus att de kan få dispens om tiden inte skulle räcka till.

Detta är ett viktigt beslut som gör att vi säkerställer att vi har drivmedelsstationer och kan tanka i hela landet.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.05 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 mars

SkU19 Sänkt energiskatt på bensin och diesel

1. utskottet

2. res. (MP)

Votering:

274 för utskottet

14 för res.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 26 C, 20 V, 17 KD, 13 L

För res.: 13 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

SkU18 Tillfällig utvidgning av statligt stöd genom nedsatt energiskatt

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Tillämplig tidsperiod för tillfällig utvidgning)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

262 för utskottet

26 för res.

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 20 V, 17 KD, 13 L, 13 MP, 1 -

För res.: 26 C

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

UbU21 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg

Punkt 2 (Övergripande om pedagogisk omsorg och verksamhetens innehåll)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (KD)

Förberedande votering:

55 för res. 1

17 för res. 2

216 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

216 för utskottet

55 för res. 1

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 26 C, 20 V, 13 L, 13 MP, 1 -

För res. 1: 55 SD

Avstod: 17 KD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 3 (Personalens utbildning och kompetens)

1. utskottet

2. res. 3 (M, L)

3. res. 5 (V)

Förberedande votering:

71 för res. 3

21 för res. 5

196 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:
124 för utskottet
71 för res. 3
93 avstod
61 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 26 C, 13 MP
För res. 3: 58 M, 13 L
Avstod: 55 SD, 20 V, 17 KD, 1 -
Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 4 (Lämplighetsprövning av enskilda huvudmän)

1. utskottet
2. res. 8 (V, MP)
Votering:
182 för utskottet
34 för res. 8
72 avstod
61 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 58 M, 26 C, 13 L
För res. 8: 20 V, 13 MP, 1 -
Avstod: 55 SD, 17 KD
Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 8 (Dokumentation av uppvisat registerutdrag)

1. utskottet
2. res. 13 (S, C, V, MP)
Votering:
143 för utskottet
145 för res. 13
61 frånvarande
Kammaren biföll res. 13.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 58 M, 55 SD, 17 KD, 13 L
För res. 13: 85 S, 26 C, 20 V, 13 MP, 1 -
Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 5 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 10 (Ansvar för prövning av tillstånd m.m.)

1. utskottet
2. res. 15 (M)
Votering:
214 för utskottet
58 för res. 15
17 avstod
60 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:87
24 mars

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 85 S, 55 SD, 27 C, 20 V, 13 L, 13 MP, 1 -
För res. 15: 58 M
Avstod: 17 KD
Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU46 Ändringar i statens budget för 2022 – Stöd till Ukraina med efterfrågad försvarsmateriel

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU14 Övergripande skolfrågor

Punkt 2 (Kunskapskraven på grundskolan och gymnasiet behöver förtydligas)

1. utskottet
2. res. 3 (S, C, V, MP)

Votering:

143 för utskottet

146 för res. 3

60 frånvarande

Kammaren biföll res. 3.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 58 M, 55 SD, 17 KD, 13 L

För res. 3: 85 S, 27 C, 20 V, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 5 (En covidkommission om skolan)

1. utskottet
2. res. 6 (C, L)

Votering:

249 för utskottet

40 för res. 6

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 20 V, 17 KD, 13 MP, 1 -

För res. 6: 27 C, 13 L

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 6 (Stödinsatser i tid)

1. utskottet
2. res. 7 (KD)

Votering:

272 för utskottet

17 för res. 7

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 27 C, 20 V, 13 L, 13 MP, 1 -

För res. 7: 17 KD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Prot. 2021/22:87

24 mars

Punkt 10 (Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet)

1. utskottet

2. res. 12 (L)

Votering:

243 för utskottet

13 för res. 12

33 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 27 C, 1 V, 17 KD

För res. 12: 13 L

Avstod: 19 V, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 12 (Val av skola)

1. utskottet

2. res. 15 (SD)

Votering:

143 för utskottet

55 för res. 15

91 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M

För res. 15: 55 SD

Avstod: 27 C, 20 V, 17 KD, 13 L, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 14 (Ett aktivt och obligatoriskt skolval)

1. utskottet

2. res. 22 (M, C, KD, L)

Votering:

174 för utskottet

115 för res. 22

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 55 SD, 20 V, 13 MP, 1 -

För res. 22: 58 M, 27 C, 17 KD, 13 L

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Prot. 2021/22:87
24 mars

Punkt 17 (Förbud mot vinstdrivande organisationsformer)

1. utskottet
2. res. 25 (V, MP)

Votering:

255 för utskottet

34 för res. 25

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 27 C, 17 KD, 13 L

För res. 25: 20 V, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Punkt 18 (Offentlighetsprincipen i friskolor)

1. utskottet

2. res. 26 (V, MP)

Votering:

255 för utskottet

34 för res. 26

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 S, 58 M, 55 SD, 27 C, 17 KD, 13 L

För res. 26: 20 V, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 SD, 4 C, 7 V, 5 KD, 7 L, 3 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

§ 10 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU18

Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58) föredrogs.

Anf. 85 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag förstår att så många som möjligt vill vara kvar i salen när vi ska debattera mandatperiodens viktigaste proposition, som också har legat till grund för tre regeringsbildningar. Skogen bär mycket, inte bara Sveriges välstånd utan den är också en grundbult i den svenska politiken.

Vi ska debattera regeringens proposition *Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund*.

Det här är något som har engagerat mycket. Det finns 60 motionsyrkanden på propositionen. Det finns dessutom 170 yrkanden från den allmänna motionstiden och också 83 reservationer, så de politiska partierna

vill mycket. Vi socialdemokrater säkerställer att de viktigaste delarna går vidare, så att vi faktiskt fortsätter att bruka skogen.

Frågorna är inte nya. Ända sedan 1993 har vi haft frågorna om frihet under ansvar och jämställda mål. Det har funnits frågor och diskussioner om ansvarsfördelningen mellan den enskilde skogsägaren och samhället. EU-inträdet och inte minst artskyddsförordningen har ställt oss inför nya frågetecken.

De omtvistade nyckelbiotopsinventeringarna, som från början var tänkta som rådgivningsunderlag för den enskilde skogsägaren, har under tiden utvecklats till någonting helt annat. Propositionen reglerar också att nyckelbiotopsinventeringarna utfasas.

Det var efter den så kallade Änokdomen i kammarrätten 2015 som Skogsstyrelsen i större omfattning började neka avverkningstillstånd i den fjällnära skogen. Kort därefter väcktes frågan om ersättning för markägare som nekats tillstånd och hur den ska beräknas. Skogsstyrelsen stämde också i domstol.

Samtidigt bad Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket regeringen att se över och förtydliga de delar i skogsvårdslagen som rör fjällnära skog. Totalt har det varit mer än ett tjugotal processer där skogsägare stämt staten för att få ersättning.

Fru talman! Den här propositionen har verkligen varit efterlängtd. I det perspektivet känner vi stolthet över att vi nu levererar. Vi kan också sätta frågetecken för att högeroppositionen har så många reservationer.

Den socialdemokratiska regeringen har ända sedan den tillträdde och kom överens med januariavtalspartierna om att ta tag i de här frågorna haft en långsiktig ambition att hitta rätt lösningar för skogen. Vi har också sett med oro på det eskalerade debattklimatet i frågor som rör skogen. Därför var vi socialdemokrater starkt bidragande till att tillsätta Skogsutredningen, som Agneta Ögren ledde och som kom med betänkandet *Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen*.

Mandatperioden må kanske kommas ihåg för pandemin, krigshot och sedan krig, men det har också varit väldigt många förhandlingar. Som jag nämnde har skogen varit en bärande del i tre regeringsbildningar. Stärkt ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomin, klimatet och miljön.

För att värna möjligheten att stärka skogsägare att fortsätta bedriva skogsbruk föreslår regeringen att nya ersättningsmarker och ett nytt markförsäljningsprogram från Sveaskog ska bilda grunden för skydd av värdefull skog. Även om vi inte gillar att Sveaskog avlövas anser vi att det här är en rimlig avvägning. Formellt skydd ska vara grunden, utgångspunkten och det huvudsakliga arbetssättet för myndigheterna.

Det här är en bra och väl avvägd proposition som slår fast att äganderätten ska stärkas, att frivilligheten ska vara grund och att vi ska bejaka tillväxten i skogsbruket samtidigt som vi tar ett stort miljöansvar. Propositionen ger också ett bemyndigande till dels att fastigheter med en sammanlagd areal om 25 000 hektar produktiv skogsmark överförs från Sveaskog till staten under perioden 2022–2023 för att därefter kunna användas som ersättningsmark, dels att riksdagen godkänner att Sveaskog till marknadsmässig ersättning försäljer totalt upp till 60 000 hektar som ska kunna användas som ersättningsmark till enskilda skogsägare som väljer att frivilligt skydda sina områden.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Detta visar att man kan lita på oss socialdemokrater. Vi lovade att lägga fram en proposition som stärker äganderätten och främjar den hållbara tillväxten. Här tar vi ansvar för miljön. Det här gör vi nu.

Skogens många typer av mångfald handlar även om sådana saker som ekonomi, hållbara produkter, tillväxt, klimatansvar, biologisk mångfald, jakt, fiske, friluftsliv och fungerande ekosystemtjänster. Alla de här stora värdena måste rymmas i skogen och måste få göra avtryck i skogspolitiken.

Skog ska brukas, men när vi behöver skydda ska det skyddas med frivillighet som grund. Vi gör nu detta genom att stärka äganderätten och använda nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer. Vi ser skogssektorn som den stora resursen den är för klimatomställningen, för jobb och för hållbar tillväxt i hela Sverige. Skogen rymmer stora värden: skogsnäringen, den biologiska mångfalden, rekreationen och naturintresset.

Fru talman! Skogen växer mer än vad vi tar ut. Tillväxten beräknas vara upp till 120 miljoner kubikmeter varje år. Skogen har därför goda förutsättningar att klara både framtidens jobb och klimatomställningen. Den ska inte underskattas. Det handlar bland annat om att öka träbyggnationen men också om att tillverka förnybara och återvinnbara engångsartiklar, kemikalier, plaster och textilier samt förnybara biodrivmedel från skogen.

Drivmedel är en aktuell fråga. Reduktionsplikten diskuteras. För oss är det helt avgörande att säkerställa att de stora investeringar som är på gång för biodrivmedlen med restprodukter från skogen faktiskt genomförs, så att vi kan nyttja dem. Behöver jag säga att vi tycker att reduktionsplikten är bra? Behöver jag säga att vi ser med stor oro på de partier som vill skada övergången till att nyttja mer hållbara produkter från skogen?

Skogsindustrierna har en egen vision om att produktionen i det svenska skogsbruket ska fördubblas till 2035 och att hälften av tillväxten ska komma från biobaserade produkter. Det tycker vi är bra. Vi aviserar stöd för den ambitionen. Vi aviserar politiskt stöd med förbättrade företagsregler, styrd lagstiftning och forsknings- och innovationsprogram. Att vi lagstiftar bort fossila produkter är lika viktigt.

Fru talman! Det finns som sagt en stor mängd motioner som behandlas i det här betänkandet. Det har renderat i några tillkännagivanden. Vi har reserverat oss mot tre av dem, mycket beroende på att vi anser att de här frågorna redan jobbas med och att vi anser att regeringen tar ett helhetsgrepp.

Vi står bakom reservationen om bioekonomin. När det gäller formellt skyddade områden och möjligheten till förändringar har vi en reservation tillsammans med MP och V. Vi redovisar våra ställningstaganden utifrån vårt särskilda yttrande. Det finns många bottnar i det här. Vi anser att det finns anledning att titta på fler flexibla skyddsformer och arrendeformer. Därmed är tillkännagivandet för snävt, och därför reserverar vi oss. Jag yrkar bifall till reservation 34.

Vi anser, som en reservation säger, att skogsskadorna är väldigt viktiga och måste adresseras. Alla skogsskador, skadedjur och svampangrepp ska motverkas, liksom storm och torka, även i skyddade områden. Vi anser också att ersättningsfrågan är central för enskilda. Naturligtvis ska även granbarkborrarna adresseras. Det krävs forskning, utveckling, insatser och

pengar i budget för att det här ska genomföras. Därför reserverar vi oss; det här är något snävt.

Fru talman! Vi har i regeringsställning startat omställningen mot ett fossilfritt samhälle. Det ger nu investeringar, jobb, nya produkter, förnybara bränslen och ökat träbyggande, samtidigt som vi kraftigt anslår ersättningsmarker för skydd av natur. Det här är en gemensam produkt från oss i Socialdemokraterna samt Centerpartiet och Miljöpartiet. Jag vill passa på att tacka för ett konstruktivt arbete. Hade vi socialdemokrater lagt fram det här enskilt hade de delarna också varit med, men då hade nog även industriperspektivet synliggjorts något mer. För oss är jobben, företagen, klimatomställningen, bytesbalansen och skogens alla värden väldigt viktiga i det här arbetet.

Fru talman! Skogen är både stjärnan och loket i klimatomställningen. Men för att vi tillsammans ska säkra skogens fulla potential har vi alla ett ansvar att säkerställa att de nyttor som skogen producerar även kommer att finnas för kommande generationer.
(Applåder)

Anf. 86 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! När det kommer till skogen, skogspolitiken och brukandet av skog är det skogsägaren som är i fokus för Moderaterna. Äganderätten, brukanderätten och egendomsskyddet är de viktigaste delarna för skogen i Sverige. Vi tror på skogsägarna. Vi tror på att skogsägarna faktiskt kan leverera det som vi tog beslut om i 1993 års skogsvårdslag, som innebar mer frihet under ansvar.

Vi har sedan dess skördat ungefär 1 miljon fler kubikmeter om året, vilket innebär att vi har fått en ökad produktivitet. Samtidigt har ett antal biologiska värden gått åt rätt håll. Det är inte snack om att det finns saker att göra i jobbet med biologisk mångfald och så vidare, men skogsägarna har gång på gång visat att de kan förena produktion med biologiska värden. Det är det som är grunden för Moderaterna när det kommer till skogspolitiken.

När man i och med januariavtalet bestämde sig för att göra en äganderätts- eller skogsutredning, som faktiskt blev en naturvårdsutredning i slutändan, var jag precis som näringen försiktigt positiv. Men, fru talman, det blev tyvärr en tummetott.

Det finns fantastiskt mycket fina ord och texter i propositionen, men det finns inga skarpa förslag. Detta är mer eller mindre en skrivelse – en skrivelse som innebär att Centerpartiet och Miljöpartiet får förlita sig till att en socialdemokratisk regering ska leva upp till det här från april månad fram till valet i september. Det är ganska mycket att hinna leva upp till.

Jag har förstått Centerns ingång här – absolut. Men om man sätter sig ned och förhandlar om äganderätt och skog tillsammans med Miljöpartiet vinner man aldrig, om man tänker på skogsägarens bästa. Det är tråkigt.

Det allmänna ägandet och äganderätten är under starkt hot trots att vi har den skogsvårdslag vi har och trots att vi har den regeringsform vi har. På något sätt har det blivit så att miljöbalken alltid trumfar skogsvårdslagen, egendomsskyddet, skogsbruket och markanvändningen. Det är olyckligt, för det gör att skogsägarna även efter att den här produkten är levererad blir kvar i samma osäkerhet som de var i tidigare. Det finns ju inga svar här, utan det finns bara en god vilja och goda ord.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Jag sa tidigare att det känns som att slutprodukten är mer av en naturvårdsprodukt än en skogsutredning eller en skrivelse om förstärkt äganderätt. Och det är de facto så. Det talas i propositionen mest om hur vi ska skydda mer mark.

Moderaterna har varit tydliga med att vi inte tycker att vi ska skydda mer mark. Procentuellt behöver vi inte öka andelen skyddad mark eller mark som är tagen ur produktion, för vi klarar det ändå. Om vi ökar pengarna till att hantera de höga naturvärdena i det som redan är taget ur produktion klarar vi också att hantera det som vi ska enligt internationella och svenska mål.

Man talar mycket om frivillighet i propositionen. Och frivillighet är bra. När man talar om eventuella skydd och annat tycker jag att det alltid ska vara en dialog mellan markägaren och myndigheten. Det ska vara en frivillighet i sista änden som leder till beslutet, och det ska alltid vara ersättning – alltid. Skogsägaren ska inte behöva gå till en domstol för att få ersättning när han inte får bedriva sitt skogsbruk på den mark han äger.

Det blir snarare så i den produkt vi har framför oss att frivillighet är något man bara talar om. Det handlar om frivillighet att utdöma, ibland. Men det är när staten bestämmer att det är frivilligt; då blir det frivilligt. Det står till och med i texten ”när så är befogat”, vilket innebär att vi återigen lämnar tolkningsutrymme till våra myndigheter. Det är det som är det stora problemet med propositionen. Vi säger en massa goda, snälla och bra ord, men de kommer bara att leda till nya myndighetsuppdrag och nya utredningar.

Det finns inga skarpa förslag i propositionen, utom de som rör just Sveaskog och att avsätta lite mark från Sveaskog för att ha till skogsägare som inte längre får bedriva skogsbruk på sin mark. Och det är väl bra att sälja mark från Sveaskog till privata skogsägare. Det tycker vi också, och det skulle vi vilja göra i mycket större skala.

Vi vill att fler svenska medborgare ska få bli skogsägare – fler människor än i dag. Fler människor borde få uppleva känslan av att gå ut i sin egen skog, känna den frid som infinner sig och få känslan det innebär att få bestämma hur man ska bruka skogen över långa omloppstider, producera för omställningen och skapa höga naturvärden utan att en klåfingrig offentlig sektor kommer och säger: Stopp och belägg, nu bestämmer vi! Därför vill Moderaterna sälja en större del av Sveaskog.

Det finns andra förslag som man talar om i propositionen, till exempel vad gäller nyckelbiotoperna. Moderaterna och Kristdemokraterna såg till att den inventeringen försvann redan hösten 2018, när vår budget vann. Sedan har den varit tillbaka och dansat lite i något mellanspel, och nu talar man om att ta bort den igen. Det är bra.

Vi tycker däremot att man på något sätt ska sekretessbelägga registret också. Det borde bara vara tillgängligt för skogsägaren och Skogsstyrelsen i och med att det gång på gång har bevisats att skogsägarna inte har fått ett rättssäkert bemötande i processen vad gäller nyckelbiotoper. Därför borde registret alltså finnas tillgängligt för skogsägare och Skogsstyrelsen.

Fru talman! Vi talar ofta om hur vi rapporterar skyddad natur till EU från Sverige, och vi har ett flertal gånger konstaterat att vi inte gör det på något särskilt fördelaktigt sätt för svensk skog.

Därför är det bra att det nu finns ett nytt tillkännagivande om hur rapporteringen till EU ska gå till. Vi måste sluta med den form av självskadebeteende som har pågått under en längre tid, där vi säger att vi är sämre än vad vi de facto är. I själva verket är ju Sverige bland de absolut bästa när det kommer till skydd av natur.

Fru talman! Den slutprodukt som vi har framför oss nu skulle ha kunnat vara någonting mycket mer. Det som Centern såg som en av sina stora vinster i januariavtalet hade nog kunnat bli en väldigt stor vinst om de hade valt att förhandla med moderater, kristdemokrater med flera. Nu blev det inte så.

Min tanke är att det, om vi får ett regeringsskifte till hösten, inte är otroligt att vi får börja om med skogsfrågorna en gång till för att komma rätt. Då kan vi hitta förslag som faktiskt stärker äganderätten, för de saknas här. Tyvärr, fru talman, saknas de förslagen. Vi får bara mer av det vi har haft förut: det som vi kan kalla för skogssocialism.

(Applåder)

Anf. 87 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag tänkte förära John Widegren en replik så att han får utveckla sina ställningstaganden.

Han kan också kommentera mitt inlägg om synen på biobränslen och var de egentligen är i Moderaternas politik. Är det en viktig produkt som ska produceras från skogen – en restprodukt?

Jag välkomnar John Widegren i den här kammaren, för jag ser ett skifte i Moderaternas politik. Under alliansåren var även skogen ett särintresse, och industrin var ett särintresse. Men jag ser ett nytt uppvaknande. Man har varit konstruktiv och drivit just reduktionsplikten och biodrivmedelsfrågorna, men nu tycks man ha ändrat inställning. Jag tycker att det är olyckligt, och det ger olyckliga signaler till marknaden och industrin, som faktiskt nu investerar.

Jag kan se i utskottets tjocka lunta – det är en nådig lunta som vi har ställt samman – att Moderaterna har ett gäng reservationer. Precis som John Widegren säger tycker vi att det här kunde ha varit lite bättre. Men vi kan konstatera att vi går från ett regelverk till ett annat regelverk.

Det här är ett paradigmskifte, där politiken säkerställer och tydliggör att det är frivillighet som ska gälla. Vi avsätter också bytesmark så att det här ska kunna göras. Vi tycker att det är viktigare att leverera på det vi har sagt.

Jag tror, John Widegren, att vi är rätt överens om att det nu är artskyddsförordningsbestämmelserna som regeringen bör prioritera. Det finns anledning att göra det.

Anf. 88 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Isak, för intressanta inlägg! Det här är intressant att debattera på alla sätt och vis, och i mångt och mycket skulle jag nog säga att Moderaterna och Socialdemokraterna inte står jättelångt ifrån varandra.

Men varför ska man då ha en produkt som inte är skarpare än så här? Ni kunde tillsammans med era kompanjoner som ni har arbetat fram propositionen med ha tagit fram femtio skarpa förslag och ställt dem framför riksdagen. I stället lämnar ni fram en form av skrivelse eller inriktnings-

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

proposition som innebär att förslagen ska genomföras fram till nästa val i september månad.

Biobränslen är jätteviktigt. Det är inte heller så att vi moderater inte längre tycker att reduktionsplikten och reduktionsfrågan är viktiga. Vi ser en stor potential till en ökad inhemsk produktion av biobränslen. Moderaterna är dessutom det parti som – om vi går tillbaka till vår egen budget innan vi fick en sammanslagen budget – hade mest pengar till just gröna bränslen. En hel miljard hade Moderaterna, så vi tycker att det här är en viktig fråga.

Men det som sker just nu runt om i världen påverkar något alldeles oerhört. Det gör att vi på alla sätt vi kan måste hitta vägar till att stärka konkurrenskraften och bibehålla produktion i Sverige. Då tänker jag i första hand på till exempel mat. Jag är alldeles övertygad om att svensk skogsindustri och annan industri kommer att bli bra på att ta fram biobränslen, men jag tror inte att vi kommer att kunna ta fram alla biobränslen som vi behöver. Det är dock fortfarande en viktig fråga, tycker vi moderater.

När det gäller bytesmark är det väl bra att det finns, absolut! Men jag är ganska mycket emot den kraftiga fortsättning av att ta mark ur produktion för att skydda natur som man förstärker att detta kommer att leda till. Det är inte en bra idé, tycker vi från Moderaternas sida.

Anf. 89 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag tackar John Widegren för förtydligandet. Jag tror att det är rätt viktigt att de två stora partierna här är relativt överens om vägen framåt.

Jag tycker dock att man går lite för långt. Betänk att det var under alliansregeringen som den lagstiftningsprocess kom fram som särskilt rör den fjällnära skogen. Det var då man kom fram till att den fjällnära skogen har ett särskilt skyddsvärde och också skärpte miljömålen. De har också skärpts kontinuerligt med stor enighet i den här kammaren.

Här säger man att vi ska säkerställa att vi ska gå före, samtidigt som man anklagar regeringen för att göra för lite. Nu levererar vi en produkt som faktiskt gör skillnad ute på markerna för de skogsägare som tidigare inte har fått skydd.

Jag är helt säker på att Miljöpartiet också kommer att ta replik och fråga om pengar i budget. I alla fall tror jag att de kommer att lyfta den frågan. Jag hänvisar till dem och lyfter den inte.

Jag tycker att den produkt som vi nu lägger på bordet gör stor skillnad. För regeringspartiet Socialdemokraterna kommer nu arbetet med att säkerställa en artskyddsförordning som faktiskt fungerar i skogen att vara det prioriterade.

Anf. 90 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Miljömålen är jätteviktiga. Men det är inte rimligt att vi har miljömål som inte går att uppnå oavsett om vi bedriver skogsbruk eller inte bedriver skogsbruk. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har båda varit tydliga med att vi inte kommer att uppnå miljömålet Levande skogar hur vi än bär oss åt. Då är det felformulerat. Då är det väl också rimligt att vi ser över det. Varför ska vi ha ett mål som vi inte kan nå upp till?

När det kommer till den fjällnära skogen är det alldeles tydligt att vi har olika ingångar. I och med att vi från Moderaternas sida anser att vi inte behöver ta mer mark ur produktion är vi skeptiska till den här kraftiga fortsättningen.

Ersättningen till människor som blir nekade avverkning i fjällnära skog kommer att öka kraftigt, vad jag förstår. Men vi vill ju inte ha den ökningen. Vi måste se över det i skogsvårdslagen som rör den fjällnära skogen. Fjällnära skog är ju de områden där vi redan har skyddat mest skog rent procentuellt.

Man kan fråga sig vad som kommer att hända, fru talman, om vi fortsätter att ta så mycket mark ur produktion i dessa områden. När skogsägare förlorar ägandet av sin mark förlorar de också möjligheten att låna pengar på sin mark, vilket är ett otroligt viktigt incitament i dag. Vi förlorar då möjligheten till landsbygdsutveckling i dessa områden. Vi kommer att förlora företagare som bedriver skogsentreprenad i dessa områden, och ett flertal andra olika näringsgrupper, när vi slutar att bedriva produktion här. Det är jag orolig för.

Att regeringen nu tänker ta krafttag i artskyddsfrågorna är väldigt viktigt. Jag vill tro att Moderaterna och Centerpartiet hade ett finger med i det spelet. Vi satte tryck. Den här frågan har ju behövt lösas sedan 2016. Nu kanske regeringen äntligen fixar det.

Anf. 91 MATS NORDBERG (SD):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till vår reservation 18 så att jag inte glömmer det. Vi står förstas bakom alla våra yrkanden och reservationer.

Vi debatterar nu dels regeringens proposition om äganderätt och flexibla skyddsformer, dels en lång rad övriga skogsfrågor som inte kommit upp i andra debatter.

För att börja med propositionen begärde Centerpartiet i januariavtalet en utredning om hur skogsägarna skulle kunna få tillbaka den frihet under ansvar som de var tänkta att tillförsäkras genom 1993 års skogsvårdslag men som hade kommit att naggas alltmer i kanten. Miljöpartiet begärde samtidigt att utredningen skulle handla om metoder för ökat undantagande av skog från brukande. När man läser utredningen är det tydligt att detta perspektiv fick betydligt större genomslag än den ökade friheten till skogsägarna.

Det blev, antagligen därför, långa förhandlingar mellan Centern och regeringen innan en proposition slutligen lades fram till riksdagen. I propositionen har utredningens förslag om ett över 500 000 hektar stort sammanhängande område med skyddad skog nära fjällen strukits. Det tycker vi var klokt, för just i de delarna av Sverige har vi helt i särklass mest formellt skyddad skog redan nu, sett till både procent och hektar.

Nytt naturskydd ska alltid läggas där det gör störst nytta. Naturvård ska också sträva efter samspel mellan brukande och skydd för att ge så stora positiva effekter som möjligt. Det är värt att notera att nationalparker i många europeiska länder ofta omfattar såväl jordbruksbyar som skyddade och brukade skogar.

Regeringens proposition resulterade i fyra förslag till tillkännagivanden från riksdagen. Vi var från Sverigedemokraterna delaktiga i alla dessa.

Det första handlar om att Sverige måste sluta underrapportera arealerna skyddad skog till EU. Förutom att underrapporteringen är ett slag i ansiktet på alla engagerade enskilda skogsägare som frivilligt undantar skog från brukande som aldrig rapporteras riskerar den att i onödan begränsa Sveriges handlingsfrihet.

Det andra innebär att den totala arealen svensk skog undantagen från skogsbruk inte ska öka ytterligare. Andelen är redan omkring 30 procent. När nya områden behöver skydd, till exempel och i synnerhet för att skydda akut hotade arter, bör andra skyddade områden som inte längre uppfyller lika viktiga funktioner kunna återtas i bruk.

Det tredje föreslagna tillkännagivandet handlar om att det är orimligt att skadegörare får spridas inom skyddade områden och sedan ut till närliggande skogsfastigheter därför att de skyddade områdena ibland har skötseldirektiv som säger att träd inte får fällas eller virke utföras. Staten måste ha samma ansvar som alla andra att göra vad som är möjligt för att hindra spridning av skadegörare, oavsett om det rör granbarkborrar eller skogsbränder.

Det fjärde föreslagna tillkännagivandet ska jag tala lite mer om. Det handlar om att vidareutveckla produktionen av hållbara varor från skogen, det som brukar kallas för skogsbaserad bioekonomi.

Summan av kolet i växande träd och i produkter från skogen med olika livslängd, tillsammans med dessa produkters möjlighet att substituera produkter som leder till mer koldioxidutsläpp, kan göra Sverige koldioxidneutralt inom en väldigt kort tidsperiod, samtidigt som vi får mer förnybara produkter. Dessutom kan dessa produkter visa vägen framåt för resten av världen, och just detta är helt nödvändigt om det ska komma till några verkliga, substansiella förändringar i världens koldioxidutsläpp. Vi själva är ju bara en liten del.

Därför bör regering och riksdag bidra till att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen, till att öka tillväxten i den brukade skogen ytterligare, till att främja innovationer och till att skapa långsiktiga villkor för investerare – både investerare i skogsplantor eller röjning och investerare i ny industri.

Fru talman! Sverige har förutsättningar att ha världens bästa skogsbruk ur en lång rad synvinklar. Vi har skogar som lämpar sig ovanligt väl för långsiktig skötsel. Våra trädslag är relativt lättföryngrade, och de flesta arter i vår flora och fauna är anpassade till att återkolonisera efter stora förändringar; det må vara istider, skogsbränder eller avverkningar.

Hälften av Sveriges skogar ägs av enskilda ägare, en både kunnig och engagerad privat skogsägarkår. Den goda traditionen av långsiktigt bedrivet skogsbruk hos enskilda skogsägare uppmuntrades dessutom under hela 1900-talet av staten med utbildning, hjälp med planering, statliga plantskolor och ibland med riktade bidrag till sådant som vägar och dränering.

Det enskilda skogsbruket ger ett mycket viktigt bidrag till lantbrukarnas ekonomi. I tider då äntligen alla partier verkar vara överens om att svensk livsmedelsproduktion behöver öka bör vi också kunna vara överens om att stödja, inte motverka, privatskogsbruket så att dess bidrag till jordbrukets ekonomi får göra största möjliga nytta.

Fru talman! Produkterna från svensk skogsindustri har skiftat under seklen. På 1600-talet var tjära den viktigaste exportprodukten från skogen. Under 1800-talet handlade det mest om sågade trävaror och på 1900-talet om alltmer avancerade produkter baserade på pappersmassa.

Frågan är vad vårt sekels stora skogsprodukt ska bli. 1900-talets papper har ju nu ersatts av dataskärmar. Skogssektorn befinner sig mitt i en livs-viktig omställning.

Världen behöver, som jag sagt tidigare, mer miljövänliga och fossiloberoende byggmaterial, textilier, plaster och bränslen. Allt detta kan tillverkas av skogsråvara, men det kräver att skogsägare, industri och investerare känner att de har samhällets stöd för att våga satsa på det nya.

En skogsnäring utan framtidstro och investeringar blir däremot snart olönsam, med skogar som inte sköts och industrier där det inte återinvesteras. Det behövs nu en tydlig statlig strategi som för det första stöttar åtgärder för att öka tillväxten i skogen och därmed också möjligheten att avverka mer, inte mindre, i våra skogar, och för det andra planerar för och stöttar fortsatt utveckling och produktion inom vår hållbara skogsindustri.

Det finns en motsatt strategi. Det finns de som menar att vi kraftigt borde minska skogsavverkningarna fram till 2030. Då skulle vi under mycket kort tid kunna öka kollagringen i växande träd och lättare nå Parismålen. Men detta är en kortsiktig, felaktig och destruktiv strategi. Kol lagras ju inte bara i träd utan också i skogsprodukter, men framför allt ersätter skogsprodukterna andra produkter – substitutionen.

Om vi nu kraftigt minskar avverkningarna, hur ska det då se ut 2031, 2050, 2070 eller 2090? Att skogen binder mer koldioxid än den frigör är bara sant så länge tillväxten i skogen ökar. Och det gör den bara så länge skogsägarna planterar och sköter växtliga unga skogar.

Om vi slår undan benen för skogsbrukarna och skapar otrygghet genom att de inte vet om de får avverka sin skog eller inte kommer de inte att sköta skogen på ett sådant sätt att vi får ökad tillväxt. Vi kommer inte heller att få investerare till skogsindustrierna, som behöver utveckla efterföljaren till vår pappersindustri liksom vår bioekonomi. De som tycker att denna strategi är rätt kommer inte att få något stöd från Sverigedemokraterna och borde rimligen inte få stöd från något annat parti heller.

Fru talman! EU har inte direkt uppmuntrat Sveriges arbete med att utveckla den skogsbaserade bioekonomin. Först och främst beslutade man att ökad kolinlagring i skogarna inte skulle räknas som en nationell åtgärd utan skulle ingå i något slags gemensam EU-pott. Priset för eventuella minskade avverkningar skulle dock betalas med svenska arbetstillfällen.

Sedan försökte EU i det längsta klassa skogsbränsle som icke hållbart i taxonomin. Jag tycker, givet hur Ryssland har visat sig bedriva stark lobbning i Tyskland för att gynna sin export av gas och olja, att det kanske finns fog för EU-kommissionen att nu säkerställa att inte den också har varit föremål för påverkan för att motarbeta biobränslen. De konkurrerar också med ryska fossila bränslen.

EU-kommissionen har också försökt frikoppla mängden kol som lagras i växande träd från den substitution som skogsprodukter kan stå för. Detta leder till en underskattning av skogssektorns positiva klimateffekter.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Slutligen ökar EU kraftigt byråkratin runt skogsbruk på ett sätt som inte fungerar tillsammans med vårt privatskogsbruk och som bryter mot principen att skogsbruk ska vara nationell kompetens, liksom mot proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna.

Vi konstaterar att regeringen inte verkar ha lyckats förklara eller försvara svenska intressen tillräckligt gentemot EU-kommissionen i dessa frågor. Sverige verkar heller inte ha samverkat tillräckligt med andra skogsländer i dialogen med EU-kommissionen. Vi hoppas att den nuvarande socialdemokratiska enpartiregeringen i alla fall ska lyckas bättre med det nu, fram till valet, än vad som varit fallet hittills under mandatperioden.

Fru talman! Vägen framåt går inte genom att inveckla eller avveckla svenskt skogsbruk utan genom att utveckla det.

Anf. 92 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Vi har ett krig i Europa, och i dag har vi här i kammaren fått lyssna på det angripna landets president Zelenskyj och på hans rop på hjälp med att försvara sig mot Putin och Rysslands anfall på ett fritt och demokratiskt land. De saker vi debatterar i dag kan förstås inte på något sätt jämföras med det som händer i Ukraina. Händelserna i Ukraina påverkar hela världen och också förstås Sverige och även frågorna för dagens debatt. Hur säkerställer vi att den svenska skogen kan minska beroendet av fossila produkter och därmed skapa en bättre säkerhetspolitisk situation?

Jag och Centerpartiet menar att skogen måste brukas för att vi ska få fram alla klimatsmarta produkter. Använder vi skogens resurser på ett bra sätt kommer vi att kunna skapa ett bättre säkerhetspolitiskt klimat samtidigt som vi minskar klimathotet, men vi kommer också att kunna skapa jobb i Sverige. Vem kan vara emot detta?

Fru talman! Efter valet 2018 upplevde Sverige en rekordlång tid med svårigheter att få fram en regering. Till slut kom ett avtal på bordet mellan C, L och regeringspartierna om ett 73-punktsprogram med vad Centerpartiet ansåg vara många viktiga borgerliga politiska förslag. Punkterna 26 och 27 handlade om skog. Det är egentligen inte två punkter, utan när jag räknar kan jag se att det är åtta olika förslag som ryms under dessa två punkter.

Varför ville Centerpartiet ha med skrivningar om att vi måste värna och stärka den privata äganderätten i januariavtalet? Centerpartiet tycker att skogslagstiftningen från 1993, med vad som kallas frihet under ansvar, har fungerat bra. Den tidigare skogslagstiftningen var mycket detaljreglerad och mycket inriktad på produktion. Jag och kanske flera av er kommer ihåg att svenska skogar besprutades med hormoslyr för att ta död på lövträd i skogen. Skogslagstiftningen 1993 innebar ett skifte i synsätt. Nu skulle produktion och miljö balanseras, och skogssektorn tog på sig ett stort ansvar för detta. I gengäld tog man bort mycket av detaljregleringen.

Efter 1993 har det mesta i skogen blivit bättre sett ur naturvårdssynpunkt. I dag har vi mycket mer död ved, fler äldre träd, fler lövträd och fler grova lövträd. Kulturträd sparas liksom skyddsridåer kring vatten och känsliga miljöer, och det tas en allmän hänsyn vid avverkningar.

Trots denna positiva utveckling skedde det något hos våra myndigheter som hanterar skogsfrågor kring 2012–2013, skulle jag vilja säga. Man drev

allt fler ärenden i domstol mot markägare, där markägare uppfattade det som att myndigheterna ville flytta gränserna i lagstiftningen.

Fru talman! Nyckelbiotopsbegreppet, som från början var tänkt att skydda mindre ytor, kunde plötsligt användas för hela skogar. Nyckelbiotopsinventeringar, som var tänkta att vara ett hjälpmedel för skogsägare, blev i stället ett dråpslag för många. Statens myndigheter pekade ut nyckelbiotoper utan att gå vidare med ett formellt skydd, vilket innebar att skogsägaren inte kunde få någon ekonomisk ersättning. Eftersom en nyckelbiotopsinventering inte är ett myndighetsbeslut kunde skogsägaren inte heller överklaga den bedömning som en tjänsteman på Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen hade gjort. Nyckelbiotopsinventeringen omgärdades av en stor portion rättsosäkerhet, vilket också domstolar och Skogsutredningen konstaterat.

Propositionen i detta betänkande klargör att den nyckelbiotopsinventering som gjorts av statens myndigheter ska upphöra. Detta innebär inte att nyckelbiotoperna försvinner från skogarna, men i fortsättningen kommer detta att hanteras mellan köpare och säljare av skog genom de två certifieringssystem som finns på skogsmarknaden.

Fru talman! Andra saker som vi i Centerpartiet kunde se hade skett var att Skogsstyrelsen förlorat i flera domstolsprocesser som man drivit. Det gällde bland annat bombmurkledomen, lavskrikedomen och kanske framför allt domen om pågående markanvändning i fjällnära skog.

En familj i Norrland flyttar ut till en by i glesbygden och köper en gård med lite skog. För att finansiera detta tar de förstas ett lån som alla andra unga familjer som ska skaffa ett nytt hem. De får med sig en skogsbruksplan från Skogsstyrelsen, som har tagit fram förslag om när vissa skiften borde avverkas. Efter något år lämnar familjen in en ansökan om avverkningstillstånd men får avslag på den. Skogsstyrelsen gör bedömningen att avverkningen väsentligt skulle påverka natur- och kulturmiljövärdena, vilket inte hade framkommit när skogsbruksplanen upprättades något år tidigare.

Nu inträffar det märkliga att Skogsstyrelsen anser att den skog som tillståndsansökan gällde inte är föremål för pågående markanvändning, så familjen har ingen rätt till ersättning. Detta har förstas inte banken någon synpunkt på; de kräver in sina räntor och amorteringar varje månad. Till slut gick det så långt att familjen fick stämma staten, och efter fyra år fick familjen rätt och staten fel. Jag kan personligen tycka att detta var en skamlig hantering av svenska myndigheter.

Nu kommer den domstolspraxis som finns att förtydligas i lagstiftning så att skogsbruk i fjällnära skog anses vara pågående markanvändning. För att inte försena propositionen i dagens betänkande kommer detta att tydliggöras i en annan proposition som landar på riksdagens bord om någon vecka.

Fru talman! Denna proposition är en inriktningsproposition, vilket innebär att den inte behandlar någon ny lagstiftning, men den kommer att styra hur myndigheterna ska arbeta framöver. När Centerpartiet förhandlade fram propositionen hade vi ett antal ingångar. Vi ville förstas stärka ägande- och brukanderätten och göra myndigheternas hantering mer rättsäker. Inskränkningar i ägande- och brukanderätten måste kompenseras ekonomiskt. Naturvårdsarbetet måste få ett mycket tydligare markägarper-

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

spektiv. Vi tyckte också att det fanns flera olyckliga förslag i skogsutredningen som måste stoppas.

Centerpartiet tittade på både Norge och Finland och såg hur man arbetade där. Konflikterna mellan skogsvårdande myndigheter och skogsägare är där på en mycket lägre nivå än i Sverige. Våra grannländer har ett större inslag av frivillighet vid formellt skydd än Sverige har, och det blev utgångspunkten i vårt arbete.

Jag har flera gånger under arbetet uttryckt att syftet med denna proposition inte är att bocka av ett antal förslag, utan målet är nått då vi har återskapat tilliten och förtroendet mellan skogsägare och de skogsvårdande myndigheterna. Ingen kan väl tro att vi ska kunna ha en bra balans mellan brukande och skydd eller för den delen delaktighet i samhällsbygget om det inte finns tillit och förtroende mellan medborgare och statens myndigheter?

Därför har Centerpartiet i propositionen lyft fram vikten av frivillighet i skogsbruket när det gäller skydd av skog. Man uppnår alltid mycket mer om man får människor med sig än genom att försöka tvinga fram förändring.

Detta framkommer i propositionen genom skrivningen att frivilligt formellt skydd ska vara utgångspunkten och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. Vidare står det att formellt skydd i huvudsak ska ske genom markägarinitiativ och med frivillighet som grund. Det finns också en text om att utbetalning av ersättning ska ske skyndsamt när man kommer överens om skydd. Myndigheter ska inte kunna skydda mer marker än vad budgetutrymmet tillåter.

För den enskilde markägaren ska det också finnas en ökad flexibilitet och större valmöjligheter vid skyddsåtgärder. I våra förhandlingar kallade vi det för en verktygslåda med olika möjligheter för skogsägaren att använda sig av. Om vi sneglar mot kontinenten och EU kan vi se att de skyddade markerna i dessa länder till stor del brukas. Även i Sverige borde vi kunna göra mer på det sättet. Ofta är det också brukandet som skapar skyddsvärda naturmiljöer. Även här ska förstås alla inskränkningar i brukandet ersättas.

Fru talman! En av de viktigare skrivningarna i propositionen är texten om att genomförandet av formellt skydd genom tvång ska ske mer restriktivt än i dag och bara när så är befogat. Det innebär att myndigheterna inte kan gå fram med tvång på det sätt som har skett under de senaste åren. Det borde också innebära att myndigheterna ska sluta med att försöka flytta lagstiftningsgränser genom domstol.

Propositionen föreslår också att skattereglerna ska ses över för att bli mer förmånliga vid intrångsersättning eller löseskilling. Det vi diskuterade inför propositionen och som ligger närmast till hands är någon form av skogsfond där markägaren kan ta ut medel vid behov. Det är en liknande modell som skogskonto, som skogsägare ju känner väl till.

Det föreslås också ett nytt Sveaskogsprogram riktat mot enskilda markägare, allmänningar och häradsallmänningar. I tidigare Sveaskogsprogram har utredningar konstaterat att det var väldigt lite mark som gick till familjeskogsbruk men desto mer till skogsbolag. Centerpartiet vill styra mot enskilda skogsägare för att möjliggöra både fortsatt och utökat skogsbrukande.

Fru talman! ”Värna och stärk den privata äganderätten till skogen” var rubriken på den stora skogspunkten i januariavtalet. En mening i januariavtalet blev 20 sidor i ett direktiv som sedan blev 1 267 sidor i en utredning. På några punkter hamnade Skogsutredningen helt fel, tycker vi. Vår ingång var att värna och stärka den privata äganderätten. Skogsutredningen, däremot, ville lösa alla målkonflikter i ett slag, och därför kom det förslag som gick helt emot Centerpartiets intentioner.

Skogsutredningen föreslog till exempel det största enskilda fråntagandet av brukanderätten till skog i ett paket, nämligen det som kallades fjällskogspaketet, som handlade om ett 100 mil långt område som berör 7 300 skogsägare och omfattar 525 000 hektar. Detta kunde Centerpartiet förstås inte gå med på. I propositionen finns därför inget fjällskogspaket och inte heller någon särskild satsning eller något särskilt program.

Frivillighet för formellt skydd ska vara en utgångspunkt även för den fjällnära skogen, precis som för all annan skog i Sverige. I dag är 52 procent av den fjällnära skogen redan skyddad, framför allt i den norra delen. I den södra delen av den så kallade fjällnära skogen – ned mot Jämtland, Härjedalen och Dalarna – är stora delar av skogen brukad skog och inte skyddsvärd. Inom parentes kan nämnas att flera utredningar har pekat ut att gränsdragningen för den fjällnära skogen i Jämtland är felaktig, men ingen har orkat ta tag i den frågan.

Den fjällnära skogen har en egen lagstiftning där det till exempel inte räcker med avverkningsanmälan utan det krävs ett avverkningstillstånd. Även prejudicerande domar som Änokdomen påverkar. Med detta sagt menar Centerpartiet att varje skogsskifte eller avverkning måste bedömas för sig, och då kan inte Skogsstyrelsen generellt ge ett avslagsbeslut med motiveringen att avverkningen skulle väsentligt komma att påverka natur- och kulturmiljöer. Kopplingen till vad jag tidigare sagt om att formellt skydd ska ske mer restriktivt än i dag och bara när så är befogat gör att myndigheterna måste bli mer återhållsamma.

Fru talman! Betänkandet innehåller mer än propositionen om äganderätt. Centerpartiet har haft ett stort antal yrkanden under allmänna motions-tiden som vi inte står bakom i dag. När vi skrev motionerna visste vi ju inte om det skulle bli någon proposition eller några förhandlingar. Det är förklaringen till att vi i dag inte står bakom de flesta av våra motioner.

Det finns dock fyra förslag på tillkännagivanden i betänkandet som jag vill ta upp. Det första handlar om beräkningsmetoderna för skydd av natur som Naturvårdsverket rapporterar till Europeiska miljöbyrån. Sverige har en egen metod som gör att vi hamnar helt fel i statistiken när vi ska jämföra oss med andra länder. Om vi skulle rapportera som till exempel Tyskland skulle vi kanske gå från att vara sämst i EU till att vara bäst. Denna undermåliga rapportering gör också att kommissionen får en helt felaktig bild av svenskt skogsbruk. Detta måste rättas till.

Nästa tillkännagivande handlar om att man måste följa upp hur det går med de områden som redan är formellt skyddade. Om det skulle visa sig att det inte finns något skyddsbehov måste man förstås kunna ta bort skyddet.

Det tredje tillkännagivandet handlar om skogspolitiken i förhållande till bioekonomins roll i klimatomställningen och hur den kan stärkas. Det finns fortfarande alltför många som tror att trädet gör mest nytta som kol-sänka när det står i skogen. Man bortser från den stora nytta ett träd kan

göra för klimatet genom substitutionseffekten. Även här skulle jag vilja påstå att EU-kommissionen tänkt fel och missat substitutionseffekten, vilket är lite skrämmande.

Det sista tillkännagivandet handlar om det orimliga att vi inte kan bekämpa granbarkborren i skyddade områden. Om en markägare får sin skog förstörd genom granbarkborreangrepp som kommer från skyddade områden måste markägaren ersättas.

Fru talman! Jag står förstas bakom samtliga Centerpartiets reservationer i betänkandet, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 38.
(Applåder)

Anf. 93 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 68. Jag står förstas bakom alla våra reservationer i detta stora betänkande, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till denna.

Om man lyssnar på de föregående talarna i den här debatten, från Socialdemokraterna, Moderaterna, Sverigedemokraterna och Centerpartiet, får man lätt intrycket att detta är en debatt om skogsägarnas och industrins villkor. Det är mycket mindre om allmänhetens och naturens rättigheter till levande skogar med biologisk mångfald.

Självklart är ägarintresset och skogsindustrins intressen viktiga. Men skogen är så mycket mer än detta väldigt begränsade perspektiv. Jag skulle vilja säga att skogen är grunden till vårt liv sådant vi känner det i det här landet.

En stor del av vår biologiska mångfald – en rikedom av arter, växter, djur och mångfasetterade ekosystem – hittar vi just i de svenska skogarna. Eller vi borde i alla fall kunna hitta det där. Men tyvärr är en stor del av våra naturskogor förvandlade till plantager. Tyvärr är de inte längre särskilt levande skogar med stor biologisk mångfald.

Det är viktigt att våra ekosystem fungerar. Om de inte fungerar kan det bli kollaps i hela ekosystem, och det kan äventyra livet för oss och för de arter som lever i vår natur. Skogen spelar dessutom en väldigt viktig roll som kolsänka, på så sätt att den binder våra växthusgaser.

När skog avverkas frigörs det enorma mängder växthusgaser. Jag pratar inte bara om koldioxid, utan jag pratar också om metan och lustgas, som är mycket mer potenta växthusgaser än vad koldioxiden är.

Vi måste helt enkelt leva våra liv med naturen, inte mot den, som vi i stor utsträckning gör i dag. Skogen är med andra ord mer än skogsbolagens skog. Skogen är platsen där vi plockar bär och svamp, där vi rastar hunden, där vi joggar, där vi campar och där vi orienterar. Skogen är också platsen där djuren lever. Med dagens skogspolitik kan dessa platser lätt förvandlas till oigenkännlighet med en enkel kalhyggesanmälan.

Fru talman! De förslag som vi nu har att hantera kommer dessvärre inte att ge lösningen på de stora problem som vi har i den svenska skogen. Vi kommer dessvärre att få mer av den ensidiga exploateringsmodell som vi har haft i svenska skogar egentligen sedan efterkrigstiden. Det ser vi i propositionen, som den dåvarande socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen skrev. Vi ser det också i de borgerliga partiernas plus Sverigedemokraternas förslag som man har fått in i detta betänkande.

Det handlar kort och gott väldigt mycket om att göra det ännu enklare att avverka svensk skog, att stärka skogsägarnas rättigheter på bekostnad av allmänintresset och att ytterligare försämra skyddet av den svenska skogen.

Vi kan konstatera att propositionen inleds just med orden ”stärkt äganderätt”. Det säger något om vad propositionen handlar om.

Vi i Vänsterpartiet kan inte ställa oss bakom dessa förslag. Låt mig ytterligare utveckla detta.

I propositionen är det ett fortsatt fokus på frivillighet och stärkt äganderätt i skogsbruket. Det innebär egentligen en fortsättning på den avreglering som gjordes av svensk skogspolitik i början av 1990-talet. Det är den politiken som i mångt och mycket har försatt oss i den sits som vi i dag är i – det är ett ensidigt fokus på produktion, och ekologisk och social hänsyn underordnas alltid produktionsintresset. Vi når inte våra nationella klimatmål, till exempel målet om levande skogar. Än mindre klarar vi de internationella åtaganden som vi har på detta område.

Det som jag emellertid välkomnar i propositionen är förslaget om ersättningsmarker från Sveaskog i syfte att skydda mer fjällnära skog, men i övrigt finns det inga konkreta förslag för hur Sverige skulle kunna få ett mer hållbart skogsbruk och hur vi skulle kunna nå våra miljömål.

Regeringen hade till exempel kunnat föreslå mer hållbara skogsbruksmetoder i syfte att överge den konventionella kalhyggesmetoden, som är alltmer ifrågasatt av allt vidare kretsar. Vi skulle också kunna få se ett tillfälligt stöd för kalhyggesfria metoder, alltså ekonomiskt stöd för de skogsägare som vill gå över till kontinuitetsskogsbruk. Vi i Vänsterpartiet tror att det kan vara nödvändigt i en uppstartsfas för att man ska kunna få igång ett arbete med sådana metoder.

Nyckelbiotopsinventeringen har nämnts tidigare. Den är tyvärr avbruten. Om man inte inventerar och inte kartlägger vad som finns i våra skogar, vilka naturvärden som finns där, blir det väldigt mycket svårare att skydda de viktiga naturvärdena. Det är alltså otroligt illa att den inventeringen är avbruten. Här hade regeringen kunnat lägga fram förslag om man hade velat stärka miljöhänsynen i svenskt skogsbruk.

Man hade också kunnat gå fram med förslag om stärkt samråd vid avverkningsanmälningar. I dag är det så att en skogsägare lämnar in en avverkningsanmälan, och om Skogsstyrelsen inte kommer med en erinran om något inom sex veckor får man hugga ned skogen. Det innebär att det egentligen är väldigt enkelt att avverka i Sverige. Det ser vi också på de tiotusentals avverkningsanmälningar som görs varje år i Sverige. En avverkningsanmälan innebär då inte bara en anmälan, utan det blir förstås en konkret avverkning därefter.

Vi skulle också ha kunnat få förslag om en bättre reglering av de så kallade produktionshöjande åtgärder som vi kan se i skogsbruket, såsom gödsling, dikning, stubbrytning eller främmande trädslag. Det behöver regleras mycket tydligare. Och detta ser vi tyvärr inte i dag.

Vi skulle behöva en allmän översyn av skogsvårdslagen i syfte att stärka den ekologiska och sociala hänsynen, som nästan alltid drar det kortaste strået i dag när det blir avvägningar mellan produktion och andra intressen.

Fru talman! I tidigare anföranden har det nämnts – det finns också ett konkret tillkännagivande om detta – att det bästa för klimatomställningen

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

kort och gott är att hugga ned skogen och förvandla de växande träden till papper, kartonger, biodrivmedel eller vad det nu kan vara.

Jag skulle vilja rekommendera mina kollegor här i salen Konjunkturinstitutets senaste årsrapport, *Miljö, ekonomi och politik 2021*. Där tar Konjunkturinstitutet just upp vikten av skogen som kolsänka. Man talar om att det finns ny forskning som pekar på vilket otroligt stort värde skogen har just som kolsänka. Det handlar om att se till att växthusgaserna inte frigörs, som de gör vid en avverkning. Men det handlar också om vikten av långlivade träprodukter. Om skogen huggs ned ska den inte användas till engångsartiklar och till biodrivmedel, sådant som ger en väldigt kort effekt för oss. Låt oss hitta möjligheter att använda skogen på ett mycket mer hållbart sätt!

Detta är helt i linje med de sammanställningar av den internationella forskningen som gjorts av FN:s expertpaneler för biologisk mångfald, IPBES, och för klimatomställningen, IPCC.

Med detta vill jag avsluta mitt anförande.

Anf. 94 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Välkommen tillbaka till miljö- och jordbruksutskottet, Jens Holm! Det är alltid roligt att stå här i talarstolen och diskutera med Jens Holm.

Vänsterpartiet är ett parti med många ansikten. Mycket beror på vem som pratar för Vänsterpartiet just nu. Det kan handla om allt från skatter och biodrivmedel till fordonsbeskattning och skogsbruk. Ekonomisk hållbarhet är något som tenderar att ramla bort när Jens Holm debatterar.

Jens Holm står säkert bakom Vänsterpartiets kongressbeslut om att man ska fasa ut trakthyggesbruket, eller det som han kallar kalhyggen, för Jens Holm beskriver det oftast som att det är gigantiska områden på över 100 hektar. Låt mig, fru talman, påpeka att ett snitthygge i dag är 4,3 hektar.

Det handlar också om transporter, alltså om att få ekonomisk lönsamhet, framför allt i norra Sverige, där transportererna oftast är lite för långa. Är det inte så att det faktiskt ska löna sig att vidareförädla stocken så mycket som möjligt? För varje sågklinga som sågar stocken ökar det ekonomiska värdet. För varje sågklinga blir det också sågspån som man kan göra biobränslen, plast eller något annat nyttigt av. Jag tycker att Jens Holm missar stora delar av skogens hållbarhet.

Anf. 95 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det var ett ganska långt anförande för att vara en fråga, och det kom ingen fråga. Det kom ett felaktigt påstående om att jag skulle ha menat att avverkningarna i Sverige kan vara 100 hektar. Jag har aldrig sagt någon siffra, men jag tackar för den siffra som Isak From gav oss.

Isak From är inne på frågan om biodrivmedel. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är en god idé att använda restprodukter från skogsindustrin och jordbruket till just biodrivmedel, för man kanske inte kan använda det till så himla mycket annat. Men vi tror helt enkelt att om man slår in på en bana där man lägger nästan alla ägg i samma korg vad gäller transportsektorns omställning, nämligen att väldigt mycket av de minskade utsläppen ska uppnås genom den så kallade reduktionsplikten, alltså den obligatoriska inblandningen av biodrivmedel, kommer vi att bli extremt beroende

av just biodrivmedel. Vi kommer helt enkelt inte att ha tillräckligt med bioråvara för att producera alla de här biodrivmedlen på ett hållbart sätt – tror jag.

Min fråga till Isak From är därför: Ungefär hur mycket biodrivmedel behöver vi producera i Sverige för att uppnå målsättningen inom reduktionsplikten? Har vi verkligen bioråvara så att vi kan producera det här på ett hållbart sätt utan att det äventyrar den biologiska mångfalden? Det hoppas jag ju verkligen att inte heller Socialdemokraterna vill.

Anf. 96 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack till Jens Holm! Jag tror att det är viktigt att vi är många partier som står bakom reduktionsplikten och behovet av biodrivmedel.

Branschen själv säger att man kommer att fördubbla till 2024–2025 och sedan kunna fördubbla ytterligare fram emot 2030. Vad som sedan behövs återstår att se. Successivt kommer vi ju att fasa ut även traditionella bränslen, eftersom elbilar blir alltmer vanligt förekommande i fordonsparken. För tunga transporter, flyg och traktorer kommer biodrivmedel och även fossila drivmedel under en överskådlig framtid att vara väldigt nödvändiga.

Jag kanske inte ställde någon fråga, men jag gör det nu: Varför har Vänsterpartiet över huvud taget reserverat sig under punkt 3 om ersättningsmark och markförsäljningsprogram? Det enda som jag kan läsa ut i Vänsterpartiets reservation är att man tycker att regeringen ska presentera en strategi med ersättningsmark från Sveaskog för att säkerställa att de fjällnära skogarnas natur- och kulturvärden långsiktigt kan bevaras.

Fru talman! Det är faktiskt det vi gör, så i det perspektivet blir det lite konstigt att Vänsterpartiet har reserverat sig. Men man har å andra sidan också skrivit en lång harang om varför man inte ska nyttja Sveaskog för det här, för man bör bygga upp Sveaskog ytterligare. Det är dock lite av en annan fråga.

Anf. 97 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Isak From gav själv svaret när han refererade vår reservation. Vi vill att regeringen ska ta ett ansvar för den här ersättningsmarken. I den mån det arbetet pågår är det bara bra, så då tackar vi för det. Vi är dock inte helt säkra på att det kommer att bli precis som vi vill, och därför tycker vi att det kan vara en poäng att lyfta upp det till exempel i detta betänkande.

Det är ju så med reduktionsplikten att vi importerar den absolut största delen av det biodrivmedel som konsumeras i Sverige i dag, ungefär 20 terawattimmar. Nästan allting importerar vi. Vi dammsuger kort och gott en stor del av världen för att tillgodose vårt behov av biodrivmedel i dag.

Om reduktionsplikten för vägtransporter uppfylls som det är tänkt behövs 40 terawattimmar, alltså dubbelt så mycket som det lilla som produceras i dag och som Isak From tror kan fördubblas. Ja, det kan fördubblas, men det handlar om väldigt små volymer, och det som behövs är dubbelt så mycket som allt det som vi importerar. Det tror inte vi i Vänsterpartiet går att göra på ett hållbart sätt med mindre än att man måste hugga ned levande skogar för att producera biodrivmedel.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Då är det bättre att lägga investeringarna på elektrifiering av transportsektorn. Vi ser att det fungerar, och vi ser att det också går fortare i kombination med insatser för transporteffektivitet, nämligen mer pengar till kollektivtrafik och till hållbara godstransporter så att vi kan flytta över transporter från väg till järnväg och sjöfart.

Att vi ska ta våra skogar och göra biodrivmedel av dem ställer vi inte upp på.

Anf. 98 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till reservation 9, så har jag fått det gjort.

Jag håller nog inte riktigt med om den historiebeteckning som Jens Holm presenterar i sitt anförande. Han talar om hur i princip allt har försämrats sedan efterkrigstiden. Det var absolut en tid när det inte var superbra i skogen.

Då provade vi faktiskt kontinuitetsskogsbruk i gamla kontinuitetsbrukade områden där det fanns träd kvar. Det fungerade inte så himla bra, och staten kom då i stället på att vi skulle ha stora kalhyggen och ett enda trädslag. I och med att vi gjorde på det här viset fick vi mycket uppslag av sådant som vi inte ville ha på de här stora hyggena och började därför att använda hormoslyr och DDT för bekämpning.

De som inte gjorde som staten sa under den här tiden var de enskilda skogsägarna som tyckte att de hade bättre tankar och ville bruka skogen på sitt sätt. Det är dessa skogsägare som har sett till att vi har byggt upp höga naturvärden – naturvärden som det offentliga sedan har velat lägga beslag på, eftersom man anser att den enskilda skogsägaren inte kan hantera de här naturvärdena själv.

Det talas om förnygringsytor, kalhyggen eller vad vi ska kalla dem. Precis som när det gäller jordbrukarna, som själva bestämmer om ekologiskt eller konventionellt, menar jag att skogsägarna själva ska få bestämma om man vill bedriva trakthyggesbruk eller kontinuitetsskogsbruk.

Fru talman! Tror inte Vänsterpartiet att skogsägare klarar av att hantera virkesproduktion jämte höga biologiska värden?

Anf. 99 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka John Widegren för att han tar upp det historiska perspektivet. I viss mån har Widegren faktiskt helt rätt – det var inte alls bättre förr. Efterkrigstidens skogspolitik var förenad med hormoslyr, gigantiska kalhyggen och annat. Det är helt sant.

Sedan kom skogsvårdslagen 1993. All utveckling går oftast framåt; det kan jag också hålla med om. Det finns mängder av hängivna skogsägare där ute som gör ett fantastiskt arbete.

Min invändning var lite mer principiell men också baserad på hur det faktiskt ser ut i svenskt skogsbruk i dag, och det är att vi har en skogsvårdslag som är baserad på frihet under ansvar. Om man då har det ensidiga fokuset på just skogsägarens frihet att i princip få bedriva det skogsbruk som man vill tycker inte vi i Vänsterpartiet att det blir bra.

Det ser vi. Varje dag sker stora avverkningar utan att berörda parter – boende i området, miljöorganisationer, orienteringsklubbar, ekoturismföretag och andra – har varit involverade på något vis. Här har vi en klock-

ren konflikt mellan det privata ägarintresset och allmänintresset, och det behöver lösas. Vi har inte löst det på ett bra sätt i Sverige.

Det jag framförde i mitt anförande är att det finns en mängd saker vi kan göra för att balansera den här konflikten så att allmänintresset, det sociala och ekologiska intresset, kan uppvärderas lite på bekostnad av produktionsintresset.

Anf. 100 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för resonemanget, som är intressant och som lyfter upp den stora skillnaden mellan Moderaterna och Vänsterpartiet i den här debatten.

Vi sätter det enskilda ägandet först och är övertygade om att ett starkt enskilt ägande när det kommer till skog också innebär att man kan leverera miljö- och klimatnytta. Jag vet också väldigt många bra exempel på skogsägare som samarbetar med den lokala orienteringsklubben och så vidare för att inte förstöra för dem.

Såklart kommer vi att ha dåliga exempel där också, precis som vi har i all annan näringsverksamhet. Men vi tror de facto på den enskilda skogsägaren.

När det kommer till föryngringsytor och de läckage som lyftes upp i anförandet, ända upp till lustgas, lade Linnéuniversitetet fram en intressant forskningsrapport hösten 2021. Den visade att det går mycket fortare att hamna på nettoplus igen efter en avverkning vid en föryngringsyta. Jag tror att det var i storleksordningen åtta år för att vara på nettosidan igen.

Det innebär att ett aktivt brukande också blir bra för klimatet eftersom det finns substitutionseffekter och så vidare. Jag tyckte att det var lite konstigt i det tidigare anförandet när ledamoten lyfte fram ett antal engångsartiklar. Det är restprodukten från sågverksindustrin. Först går de bästa delarna av trädet till sågverksindustrin. Det blir virke, vi kan bygga, och koldioxid låses in under lång tid. Sedan kan vi göra andra saker med skogen, och det ger de verkliga substitutionseffekterna som skogen faktiskt bidrar med.

Jag blir därför orolig när jag lyssnar på Jens Holm. Vill Jens Holm att vi ska bruka skogen mindre än vad vi gör i dag?

Anf. 101 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är bra att John Widegren tar upp samarbetet och samrådet med lokala organisationer. Det är precis den goda praxisen som vi i Vänsterpartiet vill ha som standard. Vi vill lagstifta om någon form av obligatoriskt samråd; det ska alltid fungera så inför avverkningar. Det är synd att Moderaterna tycker att det är bra när det sker, men man vill inte att det ska ske vid alla de 50 000–60 000 avverkningarna i Sverige varje år.

Det finns en tydlig intressekonflikt. Vi svenskar älskar skogen, och vi älskar vår allemansrätt. Men den privata skogsägaren har rätt att förvandla den levande skogen till en plantage, egentligen vilken dag han eller hon vill, och ta bort alla träden – med undantag för ett fåtal, som blir så kallad miljöhänsyn.

Vi i Vänsterpartiet anser att det inte blir en bra balans i det förhållandet. Vi tycker att svensk skogsindustri är viktig, men vi vill reglera den tydligare så att vi kan vikta upp allmänintresset och miljöhänsynen.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Jag kommer inte att hinna kommentera frågan om engångsartiklarna så väl, men visst kan man använda mycket restprodukter från pappersindustrin. Men om en köpare betalar bra för engångsartiklarna kan också prima träråvaror gå helt och hållet till att producera engångsartiklarna. Det är faktiskt marknadens lag som styr. Det finns ingen form av planeekonomi i detta, och det kanske ingen av oss vill ha.

Anf. 102 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Det var några saker i Jens Holms anförande som föranledde mig att vilja ställa några frågor.

Jens Holm sa att det började med skogsvårdslagen på 1990-talet. Det var en avreglerad skogsvårdslag. Innan dess hade vi 1978 års skogsvårdslag, som egentligen bara var en vidareutveckling av 1948 års skogsvårdslag.

1948 års skogsvårdslag var den lag som förbjöd kontinuitetsskogsbruk i Sverige. Man hade under mycket lång tid diskuterat kontinuitetsskogsbrukets vara eller inte vara i Sverige. Trakthyggesbruk kom igång i någorlunda stor skala i början av 1800-talet. Den här boken som jag håller i är från 1826, och i den debatterar man nyttan av trakthyggesbruk eller kontinuitetsskogsbruk. Man kommer fram till att kontinuitetsskogsbruk där man plockhugger gynnar i stort sett bara gran, men det minskar successivt virkesförrådet.

Den här boken från 1903 kommer fram till samma sak, men det tog ändå till 1923 då man gjorde riksskogstaxering som man kunde mäta vad plockhugningen faktiskt ledde till, det vill säga att det blev sakta mindre och mindre virkesförråd. Därför infördes 1948 års skogsvårdslag med syftet att träden skulle förränta marken. De skulle växa så mycket som marken förmådde.

Det blir två saker som inte riktigt går ihop i Jens Holms anförande. Han vill ha mer kontinuitetsskogsbruk, men han tycker att den lag som förbjöd detta, före 1990-talets lag, var positiv. Här skulle jag vilja få höra mer. Det var egentligen under 1990-talet som det blev friare igen och därmed möjligt att börja med kontinuitetsskogsbruk igen.

När vi ökar virkesförråden – tack vare skogsodlingen och våra engagerade skogsägare – lagrar skogen mycket koldioxid netto.

Anf. 103 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag sa aldrig att 1948 års skogsvårdslag var bättre än den som kom 1993. Men som jag sa till Widegren tidigare: Tack för det historiska perspektivet. Jag borde kanske ha varit mer nyanserad, nämligen sagt att det inte var bättre förr. Nu är det sagt – igen!

Bara för att man har två mycket gamla böcker, som tar upp denna intressanta diskussion, som kom fram till en slutsats, behöver det inte betyda att vi 100 år senare, med lite mer fakta på bordet, med lite mer datainsamling, inte kan komma till andra slutsatser. Jag baserar mina slutsatser på en bred faktainsamling och konkreta exempel på duktiga skogsbrukare, som självklart bedriver kontinuitetsskogsbruk.

Jag skulle vilja fråga Mats Nordberg varför Sverigedemokraterna verkar vara sådana passionerade motståndare till en viss skogsbruksmodell där man inte hugger ned hela skogen. Vad är problemet med det? Är det inte en god idé att ha lite mångfald i skogen? Tycker verkligen Sverige-

demokraterna att det är en hållbar skogspolitik att ha en skog och sedan förvandla den till en förnygringsyta/kalhygge på en vecka? Borde det inte vara bra med mer variation?

Anf. 104 MATS NORDBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Vi vill inte bara ha kalytor, och vi är inte helt mot kontinuitetsskogsbruk. Vi vill till exempel inte minska Sveaskogs innehav eftersom vi vill att Sveaskog, och även Fastighetsverket, ska visa att det går att få till kontinuitetsskogsbruk. Det är ett bra komplement. Men eftersom spåren från 200 år förskräcker finns det skäl att vilja ha bra exempel.

Bok och gran är skuggföredragande trädslag. De fungerar bra. Andra trädslag fungerar dåligt. Det är ibland lite märkligt när man hör från folk som tycker att det är för mycket gran i skogen att vi ändå i högre grad ska ha en skogsbruksform som gynnar granen.

Vad jag helst vill se när vi gör vad ledamoten kallar kalhyggen är att fler träd lämnas kvar. Det är nu en tendens att fler representanter för det gamla beståndet lämnas kvar så att det inte blir helt kala ytor utan i stället mer varierad skog. Detta tror vi på. Vi tror också att det finns ett egenvärde i att skogsägarna själva får bestämma när och hur de ska sköta sin skog. Den mosaik som då bildas är i sig något som gynnar biodiversitet.

Jag skulle vilja ställa en annan fråga till Jens Holm. Ledamoten talade om att vi bara ska tillverka brädor, sådant som lever länge och lagrar kol länge.

I Afrika finns problemet att där finns en marknad för i stort sett bara timmer, och det finns ingen marknad för flis eller trädtoppar. Det blir lite inkomster från detta, och därför blir det usel skogsvård. Av ett timmerträd blir bara hälften brädor. Resten måste vi göra något av. Det är hela idén med kaskadtänket. Det är fantastiskt bra om vi dessutom kan få fram produkter som ersätter koldioxidutsläppande produkter.

Anf. 105 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Afrika är stort, och jag gissar att man bedriver skogsbruk på lite olika sätt på denna stora kontinent. Det är kanske inte den bästa parallellen om man vill avskräcka.

Låt mig ta fasta på det positiva. Vi tycker ganska lika om Sveaskogs roll, nämligen att Sveaskog ska vara en föregångare. Här skulle regeringen varje dag i veckan kunna ge Sveaskog nya instruktioner att arbeta mer med så kallade alternativa bruksmetoder.

Jag tycker att det är lite intressant att Nordberg i sitt svar öppnar för att det är bra med variation i skogsbruket, men samtidigt vill Sverigedemokraterna, som jag har förstått det, inte vidta några åtgärder för att vi ska få den här variationen utan vill att det ska vara upp till skogsägaren själv att bestämma. Då tror jag att det är lätt hänt att man fortsätter i samma gamla hjulspår även om skogsägarna själva kan vara besjälade av att göra gott, men även de måste få plus och minus att gå ihop i slutändan.

Därför skulle ett riktat stöd kunna vara bra för att hjälpa till i den här övergången. Även en bättre reglerad skogspolitik överlag skulle vara bra för att stärka allmänintresset och miljöhänsynen. Det skulle också kunna stärka andra skogsmetoder.

Jag stannar där. Tack för frågorna!

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Anf. 106 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för att blodtrycket gick upp lite grann tidigare!

(JENS HOLM (V): Det är ömsesidigt!)

Jag känner igen argumenten om att allt blir sämre, att det bara är plantager i Sverige, att det är rovdrift på skogen och så vidare. Vi har hört de här argumenten förut. Men jag som lever på landsbygden och nära skogen känner inte igen beskrivningen av att vi har plantager i Sverige. Vi avverkar mindre än 1 procent per år av vår enorma skogsyta som täcker 70 procent av Sveriges land.

När man ställer sig och tittar rakt ned på marken på en avverkning kan man förstås få ett intryck av att det är jättedåligt, men om man lyfter blicken lite grann och tittar ut över landskapet finns inte det här problemet att skogen skulle vara en plantage, utan skogen är otroligt diversifierad och har blivit det sedan 1993. Vi har många fler trädslag, mycket mer löv, mycket mer gammelskog och mycket mer död ved nu. Man kan göra mer, absolut, och det säger skogsnäringen och skogsindustrin att de kan göra.

Det som skrämmer mig lite grann är bilden av att man hugger ned skogen som är en kolsänka. En av mina frågor till ledamoten Jens Holm är: Hur ökar man tillväxten i skogen, och hur ser man till att kolsänkan ökar? Hur går det alltså till rent praktiskt?

När man sedan avverkar ett träd och använder det, tror ledamoten Jens Holm att vi använder prima virke till att göra toalettpapper? Eller hur går det till när man använder hela trädet för att det ska göra jättestor nytta? Det skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 107 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill återigen tacka för det historiska perspektivet, och jag säger återigen att det inte var bättre förr, så är det sagt. Men vi i Vänsterpartiet ser likväl stora problem i skogsvårdslagen, som ändrades 1993, just för att den är baserad på frihet under ansvar. Den friheten finns hos den som äger skogen. Samtidigt har vi så många andra som har ett intresse av att kunna vistas i skogen. Det går inte att bara se skogen som en potentiell föryngringsyta.

När man känner er andra ledamöter på pulsen tycker jag att många säger trevande att det kan vara bra med alternativa bruksmetoder och samråd, att man ska stärka miljöhänsynen och så vidare, men väldigt få tycker att vi inom politiken har något konkret ansvar för det. Varför ska vi inte ha det? Det här är ju en av våra basindustrier, och vi behöver ta ett ansvar för den.

Hur stärker vi kolsänkan? Jag hänvisade till den senaste rapporten från Konjunkturinstitutet som talade om att man tidigare lite grann har förbisett den stora kolsänka som faktiskt finns hos växande skogar och att det frigörs enorma mängder växthusgaser just vid en föryngring, ett kalhygge.

Självklart behövs mer varsamma bruksmetoder. Blädning, talade man om förr i tiden, och det kanske står om det i någon av böckerna som Nordberg visade här. Det innebär att man inte behöver förvandla den växande, levande skogen som binder så mycket växthusgaser till ett kalhygge. Det är ett sätt, men det finns många andra också.

Anf. 108 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Det tar kanske sju åtta år innan vi har fått en balans igen efter att vi har tagit bort ett träd. Men återigen: Titta på landskapsnivå och inte på det enskilda trädet! Hur ser kolsänkan ut på landskapsnivå? Den ökar, och tillväxten ökar genom att vi brukar skogen. Vi röjer och gallrar skogen för att öka tillväxten, kanske i ett kommersiellt syfte, men det innebär också att kolinbindningen ökar.

Då blir nästa fråga: Hur ser Jens Holm och Vänsterpartiet på substitutionseffekten som är så mycket större om vi brukar träden för att ersätta fossila processer och fossila produkter? Det finns flera beräkningar som säger att vi skulle kunna öka till 59 terawattimmar flytande biodrivmedel med de investeringar som redan finns och är planerade. Det är faktiskt en stor del, kanske två tredjedelar, av den fossila drivmedelsproduktion som vi har i dag.

Ser inte Vänsterpartiet någon nytta med att kunna göra det? Om vi inte tar vara på restprodukterna kommer de på tio år att förruttna och avge koldioxid till omgivningen och luften. Vore det då inte bättre att vi under de tio åren gör riktigt bra produkter som biodrivmedel och bioenergi?

Anf. 109 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jo, det finns en jättestor potential i just substitutionen, och det finns en jättestor potential i att använda restprodukter från skogsindustrin och jordbruket. Men om vi lägger alla ägg i samma korg och säger att det är biodrivmedel som ska få oss att nå vårt klimatmål till 2030 kommer vi att behöva enorma mängder biodrivmedel.

Jag nämnde siffran från Energimyndigheten på 40 terawattimmar. Det är dubbelt så mycket som det biodrivmedel vi använder i dag, och nästan allt är importerat. Jag kan inte se att vi kan producera sådana enorma mängder med mindre än att vi måste hugga ned mer skog än i dag för att försörja den här produktionen med den bioråvara som behövs. Jag noterar att Helander säger en ännu större siffra, 59 terawattimmar.

I ett normalt skogsbruk röjer och gallrar du, som Helander var inne på. Självklart är det så. Det finns jättemycket som man kan ta där. Men i ett konventionellt trakthyggesbruk där du hugger ned hela skogen och lämnar en bar yta under sju åtta eller kanske upp till tio år, som Helander är inne på, avger den ytan växthusgaser i stället för att binda dem som skogen gjorde tidigare. Det är ett stort problem ur ett klimatperspektiv, och tack och lov har allt fler forskare nu fått upp ögonen för det.

Jag tror att det går att hitta en balans i detta, men då måste vi ha var-sammare och bättre bruksmetoder, och vi kan inte förvänta oss att kanske kunna ligga på de volymer som vi ligger på i dag, för det är extremt höga avverkningsvolymer i dag.

Anf. 110 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 21.

I dag debatterar vi ett betänkande om bland annat stärkt äganderätt. Grunden för detta är Skogsutredningen som var ett av januaripartiernas flaggskepp. Det talades mycket om detta och debatterades på mängder av olika seminarier som många av oss var med på, men slutprodukten blev inte så tydlig när det gällde just äganderätten som många av skogsägarna

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

hade hoppats och trott. Tvärtom har jag mött flera skogsägare som är mer oroliga i dag än innan utredningen blev klar.

Fru talman! Skogsägare som hade hoppats på ett stort grepp om äganderätten säger i dag så här till mig: När både Miljöpartiet och Centerpartiet säger att det är en stor seger, då är det något som inte stämmer.

Det finns visserligen några bra förslag, exempelvis att Skogsstyrelsen ska sluta med nyckelbiotopsinventeringen. Men den tydlighet om äganderätten och att stärka den som var huvuduppdraget lyser med sin frånvaro. I stället är det oproportionerligt stort fokus på biologisk mångfald, hur mycket skog som ska undantas från brukande och tolkningsutrymmet som ska ges till myndigheterna.

Fru talman! Det kan inte ha undgått någon att det pågår en strid om vårt lands skogar och hur skogsägare ska få bruka dem. Det finns flera mycket allvarliga exempel på att så är fallet.

Vi har aktivistiska EU-kommissionärer som har långtgående planer på att komma åt Sveriges skogar och hota vårt lands skogsbruk.

Vi har Skogsstyrelsen som nyligen beslutat om en ordagrann tillämpning av artskyddsförordningen som skulle stoppa mycket av svenskt skogsbruk och vara slutet för den svenska skogsbrukarmodellen.

Det är en brist på politiskt ledarskap att inte följa riktlinjen för skogspolitiken från 1993 som varit så viktig och avgörande för svenskt skogsbruk: frihet under ansvar.

Fru talman! Vad många av alla Sveriges 320 000 skogsägare önskar är tydliga besked om äganderätten och att få känna trygghet i brukandet av sin egen skog.

Jag kan säga så här: Får vi en ny regering efter nästa val är det ett löfte från oss och Moderaterna – oss kristdemokrater, ska jag säga till er som lyssnar – att det blir en ny skogsutredning med fokus på äganderätten och trygghet i skogsbrukandet.

(Applåder)

Anf. 111 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 1. Självklart står vi bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi inte bifall till övriga.

Skogen är ett gemensamt rum för friluftsliv, jakt och naturupplevelser. Skogen reglerar vatten, renar luft, motverkar klimatförändringar och är avgörande för den biologiska mångfalden. I skogen finns unika biotoper och ekosystem som är grunden för många arters överlevnad.

Samtidigt är skogsindustrin en av våra viktigaste näringar. Den är helt avgörande för den svenska exporten. Utan en konkurrenskraftig skogsindustri skulle Sverige vara ett betydligt fattigare land. Det skulle drabba oss alla, oavsett om vi äger skog eller inte och oavsett var vi bor.

Den svenska skogspolitiken vilar på två jämställda mål: produktionsmålet och miljömålet. Det är en politik som vi försvarar, men det är mål som vi upplever att andra partier har svårt att balansera. Därför upplever vi att debatten alltför ofta tyvärr blir polariserad.

Skogsbruket måste ske med hänsyn till ekosystemen och den biologiska mångfalden. Både staten och skogsnäringen har ett stort ansvar att slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Här finns mycket kvar att göra. Även många skogsägare är engagerade och gör stora insatser.

Fru talman! Hälften av de hotade arterna i Sverige finns i skogen. Vi behöver använda oss av kända metoder för att minska trycket på ekosystemen, och det behövs fortsatt forskning på hur alternativa bruknings- och avverkningsmetoder kan göra skogsbruket mer skonsamt och varierat.

Skogen behöver vi sköta, ta hand om, skydda, bruka eller hur vi nu uttrycker det. Det är inte längre bara fråga om att skydda områden där det finns höga naturvärden. Arterna behöver också bättre kunna sprida sig längre sträckor i takt med att klimatet förändras.

Den skogspolitik vi haft har utgått från tvång. Staten har de facto tvångsinlöst människors egendom, ofta utan rimlig ersättning.

Det finns ett stort engagemang bland markägare att medverka till att naturvärden vårdas och bevaras för kommande generationer, men detta kan och får inte ske över deras huvuden. Många markägare upplever att de blir överkörda av staten. Det behöver vi ta hänsyn till och lyssna in från politikens sida. En okänslig hantering skapar motsättningar och polarisering i stället för att hitta och skapa lösningar.

Följden har blivit att naturvårdsåtgärder, exempelvis avverkningsförbud och biotopinventeringar, har ställts i motsättning till enskilda markägares vilja att fatta långsiktiga beslut om sin egen skog. Det går inte ihop i skogen i dag.

Vi menar att det tvång som utövats inom skogspolitiken har varit kontraproduktivt för naturvården. Det är därför vi står här i dag. För att skogspolitikens miljö- och produktionsmål ska kunna fungera tillsammans och vara jämställda behöver skogsägarna själva kunna arbeta för att nå båda målen. Och markägare vill själva ta ansvar för att skogen ska ge ekonomisk avkastning och att skogens ekosystem ska fungera.

Familjer som i generationer varsamt har vårdat sin skog och skapat en miljö som gynnar den biologiska mångfalden, en miljö där de höga miljövärden som politiken vill se har kunnat växa fram, straffas nu på olika sätt. Indirekt har politiken inneburit en uppmaning att försöka förhindra att det uppstår höga naturvärden i skogen.

Fru talman! Det jag ska försöka säga nu vill jag sammanfatta så här: Det är speciellt att ta hand om naturen och sköta sin skog. Så har det alltid varit.

När man äger skog kan man beskriva det som att det läggs ett ansvar på ens axlar. Jag skulle vilja säga att det är som om det fanns någon där uppe som lägger det ansvaret på dina axlar. Det är som om skogen du visserligen äger ändå på något sätt tillhör någon annan. Du är bara satt på den här jorden en kort tid, medan skogen växer, för att ta hand om och förvalta skogen. Efter dig ska det komma någon annan – nästa generation, våra barn och barnbarn. Då är det självklart att du vill äga skogen och skydda, bruka och bevara naturen.

Säg att någon då skulle tvinga dig, säga nej och ta ifrån dig ansvaret som lagts på dina axlar av hen där uppe. Då händer något i en människa som äger sin skog.

Jag önskar att alla som inte äger skog, som inte upplevt att sköta och bruka en skog, ska få göra det. Annars är det svårt att förstå det som ligger på axlarna. Det är svårt, tänker jag, att tänka och tro och förlita sig på att den sköts.

Skogen behöver alltså skyddas, och skyddet behöver bygga på frivillighet. Skogsägarna ska få ersättning när de avstår från att avverka viktig

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

skog. Flera olika typer av avtal är tänkbara utifrån hur behovet av skydd ser ut. Det behövs också en modell där skog nära tätbefolkade områden kan skötas, brukas och bevaras mot ersättning så att man kan gynna friluftslivet och ha promenadstråk i skogen.

Intentionen i det nu liggande förslaget är att skyddet av skog ska bygga på frivillighet. Det tycker vi är bra. Tyvärr är förslaget för otydligt i fråga om att garantera frivilligheten. Mina kollegor har varit inne på vad det innebär.

Därför behövs en kontrollstation för att utvärdera att skyddet av skog sker i samarbete med skogsägarna och på frivillig grund. Vi liberaler har lagt fram ett förslag att skyddet ska utvärderas vid en kontrollstation 2026 för att se till att det verkligen blir frivilligt. Det är givetvis fritt fram för alla partier att instämma i vårt förslag om en kontrollstation. Frivilligheten måste garanteras.

Regeringen föreslår två program för att med statlig skogsmark ersätta markägare som avsätter hela eller delar av sin mark som skyddade områden. Men förslaget är otydligt. Det finns ingen anledning att etablera två parallella system. Vi föreslår i stället att markbytesprogrammet utökas så att det kan användas för att ge ersättningsmark till enskilda skogsägare.

Det gynnar en levande landsbygd att skogen är lokalt ägd. Mindre skogsägare är ofta mer framgångsrika när det gäller miljömålet än vad stora skogsägare är. Vi anser att det finns förutsättningar att höja ambitionen ytterligare vad gäller att överföra produktionsskog från statlig skog till enskilt ägd skog.

Att bruka sin skog är ett ansvar, fru talman. Det är ett ansvar som staten inte ta ifrån människor, utan staten ska uppmuntra, stödja, hjälpa och stötta. Ägare ska ta sitt ansvar för att nästa generation ska kunna ta sitt ansvar. Det är liberal skogspolitik.

Anf. 112 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 72.

Skogen är ingen industri. Skogen är ett ekosystem. Skogen är olika biotoper, tät skog, gläntor, våtmarker, höjder och dalar. Skogen är hem för många växter, djur och svampar. Just svamparna är en stor del av skogsmarken.

Många ser inte skogen för alla träd. Skog är kultur. Det brutala skogsbruket hotar den svenska folksjälen, utbrast författaren Thomas Tidholm. Han skrev att det land vi lever i berövas sina ekosystem. Ibland undrar jag också varför ekosystemen ignoreras i så hög grad i debatten här i riksdagen. Jag är glad över de tusentals skogsägare som nu går i bräschen för hyggesfritt skogsbruk och naturnära skogsbruksmetoder. De borde uppmärksammas mer i debatten.

Lobbyisterna har stor makt. De synkade sig ordentligt i mitten av februari. DN rapporterade att sju initiativ mot skyddet av arter i skogen togs på samma dag. DN har också visat hur kampanjen synkroniserades mellan en statlig myndighet, som ska vara oberoende, näringslivsaktörer och två politiska partier. Detta undergräver förtroendet för myndigheten.

Det är tyvärr inte första gången som Skogsstyrelsens generaldirektör varit i blåsväder. Nu hemlighålls mejl och sms för medierna.

Att vår miljöminister Annika Strandhäll ger vika för detta lobbyisttryck förvånar tyvärr inte. Det är svagt. Socialdemokraterna behöver ett tätare samarbete med Miljöpartiet för att inte falla i den här typen av fällor i framtiden.

När vi pratar med professorer i miljöjuridik och andra kompetenta aktörer är det helt uppenbart att det inte finns något bofinksförbud i skogsbruket. Inte heller handlar det om fyra månaders avbrott för allt skogsbruk, vilket var utgångspunkten i Skogforsks rapport.

Det kan finnas andra skäl för en enskild markägare eller skogsägare att inte avverka när fåglarna häckar på försommaren. Det kan handla om att man riskerar att skada marken. Det finns risk för rotröta. Om virket får ligga länge kan det bli en plats där insekter förökar sig. Det kan också vara ekonomiskt tokigt att avverka eftersom man missar tillväxtsåsongen; detta är vad många enskilda skogsägare säger till mig. Det kanske ändå inte är så tokigt att ta hänsyn till fågellivet.

Fru talman! Vår generation ska lösa klimatkrisen. Klimatpolitiken är ett politikområde som vi har lämnat över till EU att sköta. Klimatpolitiken påverkar alla samhällssektorer, också skogsbruket. Det vill man inte veta av här i Sveriges riksdag.

Artskyddet är också en del av EU-politiken. Miljöpolitik och politik för biologisk mångfald är också ett område som vi har lämnat över till EU.

Vi måste behålla kunskapskravet, enligt EU-direktivet och enligt miljöbalken. Vi måste se till att alla skogsägare har en aktuell skogsbruksplan som kan kompletteras med naturvärdesinventering och kulturminnesinventering. På så sätt behöver man inte inta den allvarliga rollen som skogsägare vid varje enskild avverkning.

Skogen är förstås viktig för skogsnäringen. Jag besökte Umeå i fredags. Jag besökte Komatsu, som tillverkar skogsbruksmaskiner. Det är en otroligt intressant ny fabrik. Från Sverige säljer vi skogsbruksmaskiner som ska avverka skogen i Amazonas – visste ni det?

Jag besökte också SLU, träffade Skogsstyrelsen i Norrland och var på SCA:s nya pappersfabrik i Obbola.

Skogen är viktig för skogsnäringen, men den är också viktig för besöksnäringen och rennäringen. I skogen, liksom i all natur, finns allemansrätten. Skogen är skogsägarnas, men skogen är också vår allas.

Jag har en skog som jag kallar min, i Adak i Norra Västerbotten. Men, fru talman, det är också din skog. Du kan utan att fråga om lov gå in i den skog jag äger och plocka blåbären. Du kan titta på lavskrikan som vill ha korvbiten på din macka. Du kan titta på älgkalvarna som stötts bort av sin mamma och som är lite onödigt nyfikna. Du kan inventera lavar, mossor och växter på min mark om du är intresserad av det. Du kan rapportera de ovanliga fynd du gör till floraväktare eller till Artportalen.

Allemansrätten måste skyddas från Moderaterna. Moderaterna lägger i dag fram ett förslag som inskränker allemansrätten. Det Moderaterna vill är att en fågelskådare, en botanist, en mykolog, en lavkännare eller en person som tittar på insekter ska förbjudas att inventera arter i skogen utan att markägaren har godkänt det. Det här förslaget röstas ned av riksdagen i dag.

Tidigare i år har ett annat förslag från Moderaterna röstats ned. Det handlade om att systematiskt gå igenom och upphäva naturreservat som inte anses vara tillräckligt skyddsvärda för att på så sätt frigöra mer skogs-

råvara till industrin. I dag har Moderaterna lyckats samla en majoritet kring sitt moderata förslag under benämningen flexibla skyddsformer.

Jag vill rikta ett varningens ord till er i miljörelsen: Om någon börjar prata om flexibla skyddsformer, knyt inte näven i fickan! Skriv en insändare och en tweet!

Moderaterna säger att de inte vill se fler skyddade skogar i Sverige. De säger att om ett nytt naturreservat ska komma till måste ett annat tas bort. Ambitionen från Moderaterna är att inte skydda större arealer.

Fru talman! FN:s klimatpanel hade i sin senaste rapport fokus på klimatförändringarnas effekter. För att skogsekosystemen ska klara klimatförändringarna behöver den ekologiska motståndskraften öka. Det är väldigt viktigt att vi förbereder oss, så att vi inte får skogsbränder, torka och skadeangrepp i större utsträckning. Brukandet av skogen måste därför klimatanpassas, så att skogen fortsatt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden bibehålls och stärks.

Skogsstyrelsen har en rapport om just klimatanpassning där man skriver: "Färre stora hyggen innebär till exempel både en minskad risk för vattenrelaterade skador nedströms och en större variation på landskapsnivå till nytta för biologisk mångfald och friluftsliv."

Miljöpartiet vill också begränsa kalhyggen, både till storlek och till antal. Det behövs för att klara klimatanpassningen av skogen, för att värna markens kolinlagring, för den biologiska mångfalden och för friluftslivet. Sverige behöver ett mer variationsrikt skogsbruk, och det behövs fler aktiva skogsägare. Hyggesfria metoder kan vara en viktig strategi affärs- mässigt, miljömässigt och för klimatanpassningen.

Både Skogsstyrelsen och MSB har förordat en översyn av skogsvårdslagen utifrån behovet av klimatanpassning. Myndigheterna konstaterar att i princip alla åtgärder inom skogsbruket påverkar risken för erosion, ras och översvämningar. Det kan skada järnvägar, blockera vägar och förstöra elledningar och fibernät. Det finns omkring en halv miljon hektar sådana områden i landet, och kunskapen om riskerna är generellt för dålig. Vi skulle vilja se starkare satsningar på klimatanpassning av skogen.

Det behövs också en grönare skogsvårdslag som leder till större naturhänsyn i skogsbruket och till att miljömålen nås. En bevarad biologisk mångfald är i sig ett viktigt verktyg för att klara klimatutmaningen. Ju bättre klimatanpassad skogen blir, desto mindre behöver de framtida avverkningarna påverkas av olika skador och angrepp.

Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald ska 30 procent av Europas hav och land skyddas till år 2030. Det är ett mål som Miljöpartiet står bakom.

Flera delar i den proposition som vi debatterar är kopplade till de satsningar som regeringens förslag till budgetproposition för 2022 innehöll. Nu gick inte den propositionen igenom, eftersom Centerpartiet gjorde gemensam sak med Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Om det inte finns några budgetmedel till den inriktningsproposition som vi har framför oss är det naturligtvis svårt att genomföra de bärande delarna av propositionen.

Därför har vi en reservation från Miljöpartiet där vi anser att regeringen måste återkomma med ett förslag om hur åtgärderna ska finansieras. Det här handlar inte bara om de 2 miljarder extra som behövs för att skogsägarna ska kunna skydda sin mark. Det är 700 skogsägare i Sverige som

har avtal med staten men inte får pengarna. Det är ett problem för äganderätten att ägarna inte får betalt när de har ingått ett avtal med staten. Moderaterna har sett till att det är så. Det är också ett problem att de förslag som finns i propositionen om rådgivning, både rådgivning för ökad tillväxt och rådgivning för hyggesfritt skogsbruk, inte kan gå igenom eftersom pengarna är borttagna ur budgeten.

Fru talman! Förslagen i skogspropositionen kan inte genomföras med den ekonomiska ram som riksdagen antagit. Det innebär att stärkt äganderätt och ersättning till markägare, ökade kunskaper, möjlighet till skydd av naturvärden, mer förmånliga skattevillkor, väntansavtal, biotopskydd, nationalparkssatsningar, rådgivning för hållbar tillväxt, rådgivning om betesskador, ersättning för naturvårdsavtal och skötsel av naturreservat inte kan genomföras.

Den stora frågan om att öka skogsägarnas rättigheter handlar inte om att de frivilligt skulle välja mellan att skydda värdefull natur och att inte göra det. Den stora frågan om äganderätten handlar om huruvida skogsägarna ska ha möjlighet att få betalt när de gör naturvårdsinsatser och om de ska få rätt till rådgivning. Den stora frågan handlar om de små skogsägare som nu står emellan när Moderaterna tagit bort pengarna ur budgeten.

Fru talman! Propositionen är framförhandlad mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet. Vi står bakom det som sägs. Men vi är väldigt ledsna över att pengarna saknas när vi nu ska stärka äganderätten för skogsbrukarna.

Anf. 113 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Det är fantastiskt att Miljöpartiet väljer att lägga halva sin anförandetid på att prata om Moderaterna. Det visar att Moderaterna har inflytande i svensk skogspolitik.

Det sas att Socialdemokraterna skulle lyssna mer på Miljöpartiet. Det tycker jag inte. Men jag befarar att så tyvärr kan bli fallet igen efter valet i höst om Socialdemokraterna blir så pass stora att det kan närma sig en regeringssituation. Så tror jag dock inte att det blir.

Centerpartiet gjorde gemensam sak med Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Ja, och det var jättebra att de gjorde det. De borde ha gjort det mycket oftare, särskilt i skogsfrågor.

Stärkt äganderätt, fru talman, handlar inte om att staten har pengar att lösa in privata markägares skogar med. Om staten inte har pengar i sin budget kan man heller inte lägga beslag på privata skogsägares marker. Det är precis det vi moderater vill åstadkomma när vi tar bort extrapengar.

Det sas felaktigt, fru talman, att det saknas pengar till dem som redan ingått avtal. Dem fanns det pengar till i budgeten, precis så mycket som Skogsstyrelsen äskade. Vi tog bort pengar för att undvika att *extra* mark skulle tas ur produktion.

I Moderaternas enskilda budget, som vi lade fram före förhandlingen med Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna, har vi väldigt mycket pengar för att sköta just skyddad natur. Där är det också konstigt att göra ett påhopp på Moderaterna.

Jag undrar hur vi ska kunna öka skogsproduktionen med det sätt Miljöpartiet resonerar på i den här kammaren.

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

Anf. 114 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar John Widegren för dessa viktiga frågor.

Moderaterna har lovat att skogen ska vara en viktig fråga i valet 2022. När man har vunnit valet, som John Widegren önskar, ska man göra om hela skogspolitiken – trots att vi nu brett har kommit överens om en skogspolitik. Till stora delar har även oppositionen gått med på den och inte röstat för avslag. Där det finns värdefull natur ska den skyddas, har ni till och med skrivit under på att ni vill. Det har ni inte röstat emot här i dag.

När det gäller pengarna till skogsägarna var det inte alls så att pengarna fanns i budgeten sedan tidigare. Ja, det fanns en liten del som Skogsstyrelsen hade äskat. Men Skogsstyrelsen var ju också med på att en stor del av pengarna till skogsägarna skulle ligga i Naturvårdsverkets budgetpott – 2 miljarder, närmare bestämt, och det är 700 skogsägare i hela landet som väntar på att få ersättning och som har ingått avtal på frivillig basis.

Det här med frivilligt formellt skydd kan låta som något nytt, men det är egentligen bara en beskrivning av hur det har varit redan tidigare. Det är ingen från staten som tvingar en markägare att göra ett avtal. Men däremot har markägare med nyckelbiotoper inte har kunnat avverka dem för att marknaden ställer detta krav. Då har staten sagt att man kan gå in och göra naturreservat, men nu finns inte pengarna.

Anf. 115 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Skogspolitiken kommer inte att behöva göras om om vi efterlever den skogspolitik vi faktiskt tog beslut om 1993. Den vilar på lika delar naturvård och produktion, något svenska skogsägare sköter förträffligt bra, vilket vi sagt flera gånger i dag. De kombinerar hög produktion med biologisk mångfald.

Moderaterna kan skydda ny natur när det är höga naturvärden, men som vi säger i tillkännagivandet anser vi också att man kan ta bort skyddet om de höga naturvärdena inte finns kvar. Vi vill nämligen inte höja andelen mark som tas ur produktion, för då kommer svensk skog inte att klara av att leverera det som krävs.

När det gäller frivillighet och skydd av skog har vi olika syn. Frivilligheten handlar ju många gånger om att man inte får avverka om man inte ingår det här avtalet om skydd av natur. Men gör man det får man en peng. Det är alltså snarare en frivillighet under galgen där staten bestämmer.

Fru talman! Det är olyckligt att man gör så stor sak av miljö- och klimatfrågorna, för dem hanterar ju svenska skogsägare bra. Givetvis kan man göra förbättringar, men det Miljöpartiet egentligen vill komma åt är det enskilda ägandet och brukandet, och det gör man i miljöns och klimats namn. Man gillar inte äganderätten och att privata skogsägare får ta dessa beslut själva.

Anf. 116 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag är inte bara politiker; jag är skogsägare också. Det vore alltså konstigt om jag inte gillade skogsägare och äganderätten. Äganderätten är dessutom grundlagsskyddad. Men det är allemansrätten också.

John Widegren och Moderaterna föreslår här i kammaren i dag att allemansrätten ska inskränkas, och det tycker jag är dåligt. Varför ska inte en ornitolog eller botanist få inventera på min mark och rapportera det till Artportalen? Varför skulle Moderaterna förbjuda det? Det är helt orimligt.

Miljöpartiet ser att det finns en stor möjlighet med den framtida bioekonomistategin. Men den måste vara cirkulär. Vi måste ha fler långlivade produkter som kan cirkuleras och användas mer innan de blir restprodukter och exempelvis biodrivmedel.

Men både Moderaterna och Socialdemokraterna sätter käppar i hjulet för bioekonomistategin eftersom Socialdemokraterna pausar bränslebytet och Moderaterna vill stoppa det. Jag tycker att det är sorgligt.

Det är svårt att förstå att politiker från andra riksdagspartier än Miljöpartiet inte står upp för bioekonomistategin fullt ut. Ni har till och med riktat ett tillkännagivande till regeringen om bioekonomistategin, och ändå vill ni stoppa möjligheten till omställning i klimatpolitiken. Det är skandal.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

§ 11 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ett omarbetat direktiv om byggnaders energiprestanda

Civilutskottets utlåtande 2021/22:CU34

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ett omarbetat direktiv om byggnaders energiprestanda (COM(2021) 802) föredrogs.

Anf. 117 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Vi måste arbeta kraftfullt för att få ned temperaturhöjningen och för att få ett mer hållbart samhälle.

Energitillgångarna är begränsade. Rysslands invasion av Ukraina och Putins brutalitet mot det ukrainska folket har tydliggjort att vi måste göra oss oberoende av rysk gas och olja.

Det är därför välkommet att EU tar initiativ för att förbättra byggnaders energiprestanda. EU-kommissionens förslag innehåller en del bra förslag om hur vi kan uppnå ett mer klimatsmart samhälle men också en del andra förslag som vi menar är alltför långtgående.

Det är dock inte förslagen i sig vi ska besluta om här i dag utan var besluten ska fattas. Är det EU som är bäst lämpat att besluta om svenska fastigheters renoveringstakt, eller är det en nationell angelägenhet?

Beslut på EU-nivå ska fattas när det krävs för att uppnå det eftersträfvade resultatet. Vi moderater anser att så inte är fallet här. De förslag som kommissionen för fram är alltför långtgående för att ligga på EU-nivå. Dessa förslag bör hanteras på nationell nivå.

Europas länder har kommit olika långt när det gäller att energieffektivera sina byggnader. Vi ska vara stolta över att Sverige ligger i framkant. Andra länder har en lång väg att gå innan de kommer dit där vi är i dag.

Fru talman! Vi välkomnar därför att det läggs fram förslag på hur renoveringstakten kan öka, och även vi anser att det behövs mål för nollenergibyggnader.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer
och ökade incitament
för naturvården i
skogen med frivillig-
het som grund*

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till ett om-
arbetat direktiv om
byggnaders energi-
prestanda*

Men, fru talman, dessa renoveringsplaner och mål ska beslutas av de länder där arbetet ska göras med respekt för olika länders olika förutsättningar och inte minst för fastighetsägarnas äganderätt.

Den del av förslaget vi framför allt är kritiska till är den harmoniserade energiklassningen för byggnader. I den delen är förslaget alltför detaljerat. Vi menar att varje medlemsland i större utsträckning bör få utforma sina egna beräkningar för energiprestanda.

Kraven på att renoveringar av bostäder och befintliga byggnader ska utföras i en viss takt är kopplat till den nya energiklassningen. Dessa krav är enligt vår mening alltför långtgående. Det bör i princip vara upp till varje medlemsstat att själv bestämma renoveringstakten för det nationella byggnadsbeståndet.

Återigen: Eftersom förutsättningarna skiljer sig åt i våra olika medlemsländer är det viktigt att besluten fattas i det land där arbetet ska göras.

Att försöka trycka in samtliga medlemsländer i en och samma plan som inte tar hänsyn till våra nationella olikheter kan rent ut sagt bli kontraproduktivt.

Fru talman! Med hänsyn till det anförda anser vi att förslaget går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen och att det därmed strider mot proportionalitetsprincipen. Som förslaget nu är utformat ser vi som sagt även en risk för att det skulle kunna göra mer skada än nytta i förhållande till sitt syfte. Detta innebär att vi anser att förslaget inte heller är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Vi föreslår därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den innebörden.

Anf. 118 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Subsidiaritetsprövning är en prövning av om en fråga är på lägsta möjliga nivå för att uppnå målen och om ingreppet står i proportion till nyttan med att ha en lagstiftning på europeisk nivå.

Jag tycker att detta är ett skolboksexempel på när ingreppet i det nationella styrandet är alltför stort och långtgående. Ingreppet gäller inte bara nya byggnader utan även alla befintliga byggnader. Det ska alltså byggas upp ett enormt byråkratiskt register över existerande byggnader och hur dessa ska renoveras framöver för att nå nollemission senast om 28 år.

Om det man vill uppnå är att minska utsläppen från hela byggsektorn så att alla byggnaders miljöpåverkan är motsvarande noll senast 2050 borde det finnas bättre sätt. Detta ska uppnås genom att alla byggnader blir vad man kallar nollemissionsbyggnader, vilket alltså är byggnader som under sin livscykel inte tillför utsläpp. Energimyndigheten beskriver en nollemissionsbyggnad som en byggnad som under sin livstid kompenserar för den tillförda energin under byggfasen genom att själv tillföra energi. För att detta ska vara realistiskt krävs enligt Energimyndigheten att byggnaden har extremt låg egen energiförbrukning samt att byggnaden på något sätt själv skapar energi.

Detta är extremt långtgående åtgärder, särskilt med tanke på att det inte bara är bostadshus som räknas in utan all bebyggelse och att varje byggnad ska uppnå åtminstone nollutsläpp. För att detta ska kunna ske krävs alltså ett utförligt register över alla byggnader och en längre plan för varje be-

fintlig byggnad. Många byggnader kommer att behöva renoveras i flera steg för att kunna uppnå målen.

Eftersom renoveringarna av befintlig bebyggelse ska ske efter nationella renoveringsplaner faller hela tanken med att göra detta på EU-nivå. Därmed borde proportionalitetsprincipen ha trätt in, då ingreppet från EU är alltför långtgående och åtgärderna inte står i proportion till ingreppet.

Målet att minska utsläppen kan åtminstone delvis uppnås på annat sätt och framför allt på ett bättre sätt. Det är vi politiker som ska bedöma proportionalitet och subsidiaritet gällande ingreppet, men en majoritet, med regeringen i spetsen, verkar tycka att denna extrema byråkratisering av hela byggnadssektorn är något positivt.

I förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om byggnaders energiprestanda står uttryckligen att nollemissionsbyggnader inte bör släppa ut växthusgaser, och på ett annat ställe står det att byggnader ska värmas upp utan direkta utsläpp. Frågan är hur alla Sveriges veduppvärmda byggnader då kommer att drabbas.

Ett annat mål rör partiklar som kommer ut i luften. Det är givetvis ett problem om det sker i storstadsområden, men byggnader i Norrlands inland och i Smålands tätaste skogar drabbas av exakt samma regelverk från EU. Kommer de regler som slutligen beslutas av EU:s byråkratiälskande politiker att ta hänsyn till svenska förhållanden och vår tradition av vedeldade kaminer och kakelugnar?

Sverige har ett stort och rikt kulturarv i våra byggnader. Dessa mycket gamla och fina byggnader ska alltså enligt direktivet renoveras till nollemissionshus inom 28 år, även K-märkta och andra unika byggnader. Man kommer kanske att kunna göra vissa mindre undantag, men erfarenheten är att regeringen sällan utnyttjar den möjligheten. Och om de gör det sker det mycket sparsamt, till skillnad från andra länder, som gärna drar undantagen till sin spets.

Om det skulle vara befogat att göra detta på EU-nivå borde det givetvis ha utgått från hela EU:s byggnadsbestånd, och de sämsta byggnaderna i EU borde ha åtgärdats först. Enligt det liggande förslaget ska varje land åtgärda 15 procent av sina ur energisynpunkt sämsta byggnader. Det betyder att de länder som har bäst utgångspunkt och redan har gjort mycket kommer att straffas. De ska åtgärda en lika stor andel av bostadsbeståndet som de länder som har sämst utgångsläge. Det är alltså inte bästa miljönytta som styr, och därmed faller själva poängen med att EU ska vara övergripande instans. Vår uppfattning är att detta kan varje land göra självt, utan den byråkratiska vägen via EU.

Den extrema byråkrati som kommer att uppstå när alla byggnader ska klassas in i ett energiklasssystem och bedömas från A till G får mig att tänka på den mardrömsbyråkrati som EU tidigare har skapat på jordbruksområdet. Nu vill man förstöra byggsektorn med liknande extrema byråkratiska lösningar. Klassningen A till G är varierar dessutom mycket mellan olika medlemsländer, och vad är poängen med ett gemensamt regelverk om klassningen inte är lika?

Klass G är alltså de 15 sämsta procenten i varje land, inte de 15 sämsta procenten i EU. Sveriges byggnader i klass G kan alltså mycket väl motsvara en mycket högre klassning i ett annat land. Ändå ska de renoveras. Därmed försvinner hela den eventuella nytta som skulle kunna finnas med att förslaget hanteras på EU-nivå. Det som däremot kommer att hända är

att människor drar sig för att göra renoveringar när byråkratin får kostnaderna att skena.

Vid årsskiftet infördes klimatdeklarationer för nya byggnader, och det är givetvis ett sätt att vänja in branschen. Uppdraget att utreda en utvidgning av klimatdeklarationerna och införa gränsvärden är redan skickat till Boverket. Så bråttom har Johan Danielsson och regeringen att få till denna byråkratisering att de inte ens inväntar den demokratiska hanteringen. Hur regeringen och EU ska få människor att faktiskt genomföra energibesparande renoveringar när dessa blir avsevärt dyrare och byråkratiskt krångliga återstår att se.

Vad som däremot framgår väldigt tydligt när man läser förslaget till direktiv är att det med stor vinning kunde ha genomförts på nationell nivå. Då hade varje land kunnat använda sina förutsättningar för att minska klimatpåverkan från byggsektorn så att den motsvarar noll år 2050, helt utan den extrema byråkrati som nu tvingas på oss från EU.

Avslutningsvis, fru talman, måste det konstateras att det finns en bred missuppfattning om att en subsidiaritetstestning ska avgöra om en fråga är lämplig på EU-nivå. Så är det inte, utan testningen är till för att se om det är lägsta möjliga nivå. Och det är för mig väldigt tydligt att det inte är lägsta möjliga nivå, särskilt inte då varje land ska klassas nationellt.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 119 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Att minska energiåtgången i byggnader är viktigt ur ett klimatperspektiv. Byggnader står för 40 procent av den energi som används inom EU, och uppvärmning och kylning av varmvatten står för 80 procent av det.

Vi är nog alla överens om själva grunderna här. Men det är inte detta vi ska diskutera i dag, utan debatten handlar om subsidiaritetstestningen av direktivet om byggnaders energiprestanda. Det handlar väldigt lite om själva ambitionen eller förslagen i själva direktivet, utan det handlar om huruvida beslutet ska ligga på nationell nivå eller på EU-nivå.

Det är viktigt för mig var det är mest praktiskt och effektivt att besluta om en fråga. Det är den nivån som borde besluta om den. Förslaget innehåller krav på att medlemsstaterna ska införa miniminivåer för energiprestanda också för befintliga byggnader. Dessa ska uppnås genom krav på renovering av de byggnader som har sämst energi- och klimatprestanda. Så långt är vi överens.

Man skriver också att förslaget kommer att påverka plan- och bygglagstiftningen och regelverket om energideklarationer.

För oss kristdemokrater är plan- och bygglagen en nationell kompetens och bör beslutas på nationell nivå. Vi tror att detta direktiv medför ganska stora kostnader i samband med renoveringar som inte är tillräckligt analyserade för att kunna beslutas på EU-nivå och bör vägas mot andra kostnader i en budget, som kanske hamnar i en nationell budget.

Kopplat till den nya energiklassningen föreslår kommissionen också att det ska införas krav på renoveringar av befintliga byggnader och bostäder i en viss takt.

Vi anser att det i princip bör vara upp till varje medlemsstat att själv bestämma renoveringstakten för det nationella byggbeståndet och på vilket sätt finansieringen ska ske och fördelas.

Med hänvisning till det anförda anser vi att förslaget går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen och att det därmed strider mot proportionalitetsprincipen. Därmed yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 120 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande CU34 om att inte lämna ett motiverat yttrande och lägga utlåtandet till handlingarna.

Vi socialdemokrater ställer oss bakom utskottets prövning av kommissionens förslag till ett omarbetat direktiv om byggnaders energiprestanda. Vi anser att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Vi tycker att utskottets prövning är väl motiverad. Jag ska läsa ur utskottets ställningstagande.

”För att säkerställa att byggnader kan bidra till ett klimatneutralt EU 2050 är det nödvändigt att växthusgasutsläppen från byggnader och den slutliga energianvändningen minskas. Byggnader står för 40 procent av den energi som används inom EU och för 36 procent av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen. I EU står uppvärmning, kylning och varmvatten för 80 procent av den energi som hushållen förbrukar.

Utskottet välkomnar därför uppdateringen av regelverket om byggnaders energiprestanda.”

Som ni hör är detta en EU-relaterad fråga. Det är inte bara en fråga för nationerna. För att vi ska nå de mål som vi har satt upp krävs det också gemensamma åtaganden.

Utskottet skriver vidare:

”Detta är ett nödvändigt bidrag för att uppnå målen i EU:s gröna giv om att ekonomin och samhället i EU ska bli klimatneutrala till 2050.

Energi är ett område där EU och medlemsstaterna har delad kompetens, vilket innebär att unionen och medlemsländerna delar rätten att lagstifta.”

Jag tycker att föregående talare bara lyfte nationens, medlemsstatens, kompetens. Men vi har en delad kompetens i denna fråga. Och klimatet och energiomställningen är inte enbart en nationell fråga. Här behövs gemensamma insatser.

Jag fortsätter att läsa vad utskottet skriver:

”Kommissionens förslag bygger vidare på befintlig EU-politik. Det är nödvändigt att uppdatera regelverket och kraven när det gäller byggnaders energiprestanda för att vi ska kunna uppnå EU:s övergripande mål för klimat och energi. Utskottet anser därför att kommissionens förslag inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Det finns således inte skäl att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen bör lägga utskottets utlåtande till handlingarna.”

Jag delar denna uppfattning, och en majoritet av utskottets ledamöter och partier står bakom detta.

Prot. 2021/22:87
24 mars

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till ett
omarbetat direktiv om
byggnaders energi-
prestanda*

Anf. 121 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Egentligen skulle jag vilja fråga hur mycket dyrare det kommer att bli att renovera så småningom när alla dessa regler om klassning av byggnader ska börja gälla. Man ska lägga upp en plan, förbereda för kommande renoveringssteg och så vidare.

Men vi ska kanske hålla oss till själva subsidiaritetsprövningen. Med den motivering som vi nyss har hört här från Leif Nysmed skulle man i princip kunna motivera att vad som helst ska ligga på EU-nivå.

Är det verkligen fullständigt omöjligt för den svenska regeringen att fatta beslut om en egen klassning av byggnader från A till G utan den extrema byråkratisering av hela byggsektorn som detta direktiv faktiskt kommer att medföra? Jag har väldigt svårt att se varför det skulle vara så enormt svårt när man tänker på att det här ingår väldigt mycket av renoveringsplaner och omklassningar tillsammans med ständigt nya uppgraderingar av gränsvärden för att så småningom uppnå målet nollutsläpp från byggnadssektorn. Hade det inte räckt att bara sätta målet nollutsläpp för byggnader? Då skulle vi i Sverige själva kunna komma fram till hur vi ska uppnå nollutsläpp. Om alla länder gjorde så borde vi uppnå nollutsläpp i EU också, eller hur?

Anf. 122 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Mikael Eskilandersson frågar om det hade räckt att göra detta enbart i Sverige. Visst skulle vi ha kunnat införa ett eget system i Sverige. Men vi löser inte problemen och når inte EU:s klimatmål om vi gör det bara här i Sverige.

Vi har gått före i Sverige, och vi ligger långt före i Sverige vad gäller byggnader. Det är flera som lyfter fram det, och jag lyfte fram det senast som vi hade en diskussion om Riksrevisionens utredning om energideklarerationer. Vi har gjort väldigt mycket i Sverige, och vi ligger väldigt långt före andra länder. Poängen är att vi gör detta tillsammans i EU för att nå dessa mål. Jag tror att detta är ett bra sätt att göra det för att komma till skott med det.

Frivillighetens väg kanske inte har varit den bästa för att ha de bästa bostäderna och fastigheterna i EU i dag.

Vi ser i dag behovet av naturgas från Ryssland. Det har inte varit någon nyhet för några länder att det är riskabelt att vara så beroende av ett land som exempelvis Ryssland.

Men vad har man gjort åt det? Egentligen har man inte gjort någonting. Vi kan se på Italien i dag där man är riktigt rädd för vad konsekvenserna kan bli.

Vi från Socialdemokraterna tror att det är smart att göra sådana här saker gemensamt i EU. Klasserna heter samma sak, men de utgår från de nationella bestånden. Om vi skulle ha en exakt likadan klassning över hela EU skulle vi inte behöva göra någonting i Sverige. Då låter vi de sämsta bostäderna i Sverige vara orörda. Men de behöver också förbättras. Jag ser många bostadsägare som har höga kostnader på grund av uppvärmningskostnader som hade kunnat sänkas om de hade fått hjälp att förbättra detta.

Jag tror att detta är ett bra förslag som vi kan diskutera vidare när vi kommer fram till den punkten.

Anf. 123 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Precis i slutet kom Leif Nysmed in på detta med de gemensamma klasserna som heter likadant men som ändå kommer att bli helt olika klasser, där vår klass G innebär en annan typ av byggnader än klass G i andra länder. Det är kanske det märkligaste och mest problematiska med hela förslaget. Man undrar ju varför förslaget behöver gå upp på EU-nivå när vi ändå ska ta fram en egen klassning.

I så fall borde väl varje land bara ha i uppdrag att ta fram en plan för hur de ska nå nollutsläpp till 2050 och följa den planen. På så sätt borde vi uppnå precis samma sak utan att behöva göra den extrema byråkratisering som EU här lägger grunden för och där man menar att precis alla byggnader som finns i landet ska klassas. De ska sedan höjas, och man börjar med de sämsta 15 procenten i varje land – i stället för att börja med de sämsta 15 procenten i EU, vilket borde vara en mycket mer rimlig väg att gå om man nu vill göra detta på EU-nivå.

Jag förstår målet i grunden, och jag har inget emot att man försöker få byggnadssektorn betydligt mer energieffektiv än den är i dag. Men man behöver kanske inte göra det med ett så extremt byråkratiserat system som det som EU lägger grunden för.

Anf. 124 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Tack för frågorna, Mikael EskilanderSSon!

Nu är vi tyvärr inne och diskuterar sakfrågorna och inte huruvida detta ska vara en delad kompetens eller inte. Jag tycker fortfarande att detta är en delad kompetens och vi har mellan medlemsstaterna och EU, och därför anser jag att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Man kan kalla det byråkratisering, men man kan också kalla det kontrollstationer för att se att vi faktiskt kommer dit vi strävar. Att enbart sätta upp ett mål till 2050, långt där borta, kanske inte gör att vi tar de nödvändiga steg som vi behöver ta redan här och nu. Det här är faktiskt ett system med uppföljningar för att se att medlemsstaterna tar sitt ansvar och gör det de åläggs att göra. Det handlar om att vi inte ska bli överraskade år 2049: ”Jaha, ni har inte gjort det här? Nu står vi här, och nu får ni skynda er – ett år kvar!”

Det är ju inte så att allting ska ske senast 2050, utan det viktiga i omställningen för att klara klimatet är att ta stora steg redan nu för att kunna komma dit vi ska. Att vänta till 2050 med alltihop och hoppas att de flesta har gjort sin läxa under resans gång kommer inte att rädda klimatet. Klimatfrågan är en större fråga än nationerna, så EU är en bra väg att gå där.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)

§ 12 Meddelande om anförande av Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj

Förste vice talmannen meddelade att Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj under förmiddagen hade hållit ett anförande i kammaren via videolänk. Uppteckningar av detta anförande fogades som bilaga till detta protokoll.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2021/22:198 Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer

Skrivelse

2021/22:213 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025

EU-dokument

COM(2022) 105 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

§ 14 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 23 mars

2021/22:415 Brottslighetens konsekvenser för näringslivet

av *Tobias Andersson* (SD)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 mars

2021/22:1324 Stöd till Belarus folkambassad

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1325 Kostnader för utbyggnad av stamnät till havs

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1326 Svarthandel med bokade tider för pass

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1327 Väntetiderna för pass

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1328 Insatser för att stödja Sveriges ryttare

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1329 Medicin mot cystisk fibros i högkostnadsskyddet

av *Björn Söder* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1330 Biotopskydd

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1331 Den fortsatta krisen för flyget

av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1332 Det förhöjda bostadsbidraget/tillägget

av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:1333 Resursförstärkningar gentemot landets länsstyrelser

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Ida Karkiainen (S)

2021/22:1334 Kompetensförsörjningen inom järnvägsrelaterade yrken och roller

av *Patrik Jönsson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1335 Småföretagens motivation att anmäla brott

av *Alexander Christiansson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1336 Coronapandemins effekter på elevers kunskapsmål

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1337 Coronapandemins effekter på vuxna elevers kunskapsresultat och kompetens efter slutförd utbildning

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:1338 Utvisningar av illegala invandrare

av *Pontus Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1339 Utegångsdjur och forskning

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1340 En havsmiljöproposition

av *Betty Malmberg* (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1341 Tillgången på energitorv

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1342 Luckor i den cancerförebyggande politiken

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1343 Missbruk av den statliga lönegarantin

av *Magnus Persson* (SD)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1344 Arbetsgivares arbetsmiljöansvar

av *Magnus Persson* (SD)
till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:1345 Bilstöd för vuxna och barn

av *Christina Høj Larsen* (V)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1346 Kompensation till trafikoperatörer vid ett återinförande av id-kontroller

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1347 Återinförande av gränskontroller i Öresundsregionen och Skåne

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1348 Inverkan av ett återinförande av id-kontroller på fordonstrafiken

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1349 Id-kontroller i Öresundsregionen och Skåne

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1350 Återinförande av id-kontroller i Öresundsregionen och Skåne

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1351 Återinförande av id-kontroller

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1352 Ryskt narrativ i svensk public service

av *Markus Wiechel* (SD)

till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 23 mars

2021/22:1225 Krigets konsekvenser för svenskt näringsliv

av *Lotta Olsson* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1250 Komplettering av MSY-målet

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1245 Avdragsrätt för friskvård

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1251 Fakturering av styrelsearvode

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1248 Organisationsnummer för enskild firma

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1246 Handläggningstid för vapenlicens

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1258 Föreskrifter om amortering

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till statsrådet Max Elger (S)

2021/22:1255 Förslag om internationella regler för erkännande av moderskap

av *Emma Hult* (MP)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1252 Utfärdande av läkarintyg för körkort

av *Katarina Brännström* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1254 Människor som behöver samhällets stöd

av *Ulrika Heindorff* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1259 Brott mot lagen om etikprövning

av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1257 Sveriges stöd till organisationer med kopplingar till Putin

av *Anders Österberg* (S)
till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

2021/22:1253 Höga kostnader för jordbruket

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1256 Åtgärder för att tillgodose fjällräddarnas behov

av *Saila Quicklund* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1265 Dispenskravet för terrängkörning

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1270 Skatt på plastpåsar

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1266 Avfallsregister

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1260 Läkemedel mot cystisk fibros

av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1274 Barn som flyr kriget i Ukraina

av *Tony Haddou* (V)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1269 Flyktinkvoten för 2022

av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1267 Kravet på personalliggare

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1268 Familjeföretag och a-kassa

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1261 Elområden

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1263 Förstörda gasledningar i Artsach

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1262 Väntetider för att ansöka om pass

av *Mikael Damsgaard* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1281 Väntetider för pass

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1271 Överenskommelser om större samlade exploateringar

av *Marlene Burwick* (S)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:1285 Ingångna avtal på infrastrukturområdet

av *Catarina Deremar* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1276 Stärkt gränskontroll vid inre gräns

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1277 Identitetskontroll av personer som söker skydd med stöd av masskyddsdirektivet

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1264 Implementering av körkortsdirektivet

av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1273 Bistånd till Ryssland

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2021/22:1287 Ökad produktion av flytande biogas

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1284 En rysk oljetanker i Gävle hamn

av *Ulla Andersson* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1288 Behovet av ett centrum för hälsokriser

av *Pia Steensland* (KD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:1279 Marknadsföring av krediter

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Max Elger (S)

2021/22:1283 Tillsyn av det statliga finmaskiga vägnätet på landsbygden

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1282 En blockad mot ryska fartyg

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1272 Polis i Sandviken

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1280 Samhalls prissättning och arbetsmiljöarbete

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1275 Arbetsförmedlingens roll vid krigshot

av *Mats Green* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:1286 Lagföring för brott som begås i Ukraina

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2021/22:87

24 mars

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 18.12.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,

av förste vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 89 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 118 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

Uppteckningar från sammankomst i riksdagens kammare med anledning av Ukrainas president Volodymyr Zelenskyjs anförande till riksdagens ledamöter

Talmannen: Ärade riksdagsledamöter! Statsministern! Ärade statsråd! Ers excellenser! Ärade gäster! Mina damer och herrar! Välkomna i detta unika sammanhang till Sveriges riksdag!

Jag vill också särskilt hälsa hans excellens Ukrainas ambassadör välkommen hit.

(Applåder)

Mina damer och herrar! Många gånger vill vi söka efter nyanser. Vi föredrar att inte betrakta saker som enbart svarta eller vita, goda eller onda. I dag är det emellertid inte möjligt. Det går inte att rättfärdiga Rysslands ondsinta krig mot Ukraina och det lidande som det åsamkar det ukrainska folket.

I denna fruktansvärda situation har vi bevittnat oerhört mod hos det ukrainska folket. Vi har också sett beundransvärt ledarskap från många – i synnerhet hans excellens Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj, som har varit en sann ledare i denna helt avgörande tid. Vi är alla hedrade att president Zelenskyj kommer att tala till Sveriges riksdag via länk från Kiev i dag.

Välkommen, herr president!

(Applåder)

President Volodymyr Zelenskyj: Tack så mycket! Jag vill välkomna er, herr talman. Det är en ära för mig att få den här möjligheten att ta till orde inför er.

Jag vill också välkomna statsministern, riksdagsledamöterna och regeringens företrädare.

Den blå och gula flaggan är nu kanske den mest populära i världen eftersom den associeras med frihet för människor i olika länder och i olika delar av världen.

Det blå och det gula är inte bara Ukrainas färger utan även Sveriges, och det är naturligtvis ingen slump. Det är ödet. Vi står enade för frihet, för människors fredliga liv och alla människors värdighet, för rättvisa och en varsam syn på världen vi lever i. Därför är det inte alls ologiskt att Sverige är ett av de länder som gett Ukraina allra mest stöd i det nuvarande läget. Vi är mycket tacksamma för det.

Det har gått en månad sedan det fullskaliga kriget som Ryssland drog igång mot vårt land inleddes. Det är en svart månad som saknar motstycke sedan andra världskriget med sådan förstörelse och sådana krigsförbrytelser. Listan över döda räknas i tusental. Dussintals samhällen och städer har förstörts. Den ryska militären gör ingen åtskillnad mellan militära mål och civila mål. De förstör bostadsområden, hus, sjukhus. De bombar till och med förskolor med raketartilleri. De har förstört hundratals utbildningsbyggnader och skolor. De har bombat universitet och högskolor.

Ni kan föreställa er. De förstör helt enkelt all infrastruktur som är ett viktigt stöd för oss – även lagerlokaler med livsmedel och läkemedel. De har tagit över två kärnkraftsanläggningar. För andra gången nu har de gett

sig på kemiska produktionsanläggningar. De har använt fosforbomber. Vuxna och barn dör.

Varför gör Ryssland detta? Varför detta terrorangrepp på oss? Varför måste de trycka ned och förslava ett annat land och dess folk?

Mina damer och herrar, det svenska folket! Europa av i dag, som har varit fredligt under så många år, är grundat på mycket tydliga principer. Man får inte med våld eller tvång revidera gränser. Alla länder har rätt att välja sin egen framtid utan tvång eller påtryckningar från diktaturer. Utifrån dessa två principer har vi haft en era av samarbete och fred. Det här har vi sett tidigare, till dess att den ryska ledningen bestämde sig för att de kan flytta saker i tiden och helt avskriva den utveckling vi har sett under det senaste århundradet, i enlighet med andra totalitära ideologier.

Om Ukraina inte försvarade och försökte skydda sig skulle allt detta gå förlorat – allt det som vi värdesätter, allt det som ert folk värdesätter och som människor i alla fria länder värdesätter. Det skulle innebära att alla Rysslands grannar, även ni, lever i fara. Det är bara vatten som skiljer er från dessa tankegångar. Man har redan i medier och i sändningar från rysk sida diskuterat hur man skulle kunna ockupera Gotland – er ö – och kontrollera den under årtionden. Det har visats på rysk tv. Man visar hur det skulle se ut om ryska armén drog in med försvarsanläggningar för att kunna täcka upp för ytterligare anfall vid Östersjön. De skulle kunna gå vidare. De vill begränsa friheten i Europa. Det här är en helt grundläggande utmaning för de europeiska försvarssystemen och övriga system.

Se bara vad den ryska armén gör i vårt land! Åtta år av krig i öst, med ockupationen av Krim, med förtryck, tortyr och övergrepp där man slår ned alla uttryck för frihet och mångfald. En månad med fullskaligt krig, ondsinta bombningar i likhet med det vi såg i Syrien. Barn och vuxna kidnappas och förs till Ryssland. Det är våldtäkter i bostadsområden och plundring som de ryska soldaterna ägnar sig åt. Tusentals bostäder har förstörts. 10 miljoner är på flykt, och flera miljoner har redan tagit sig till övriga Europa. Jag vet dock att de kommer att återvända så snart Ryssland lämnar vårt land, så snart vi har återskapat freden i vårt land.

Mina damer och herrar! Den svenska nationen var en av de första som bidrog med stöd till Ukraina. Ert stöd är helhjärtat, baserat på värderingar och kärlek till frihet och bygger på symboler kring det blå och det gula. Alla vet vad Sverige eftersträvar. Hela den här månaden har också visat tydligt vad Ukraina är berett att göra. Vi kämpar mot kriget tillsammans. Vi måste göra allt vi kan för att få Ryssland att söka fred.

Det var ett historiskt beslut när Sverige beslutade sig för att skicka vapen till Ukraina. Vi är mycket tacksamma för det. Vi är tacksamma för ert rimliga synsätt och ert perspektiv i frågan. Sverige stöder sanktioner, en policy som är nödvändig för att få fred till stånd. Det finns inget annat språk än effektiva sanktioner för att få den ryska ledningen att förstå. Men för att freden ska komma snabbare måste sanktionspaketen godkännas varje vecka: inte ett enda fat rysk olja, inga fartyg som kommer från Ryssland i era hamnar, ingen verksamhet från era företag i Ryssland. Man måste utnyttja de möjligheter som finns.

Medvetna handlingar som begås av den ryska armén syftar till att förstöra våra städer och angripa våra medborgare. Alla måste bemöta detta från europeiskt håll, med största allvar och stort ansvar. Den fria världen måste agera.

Den ryska armén har gjort det till sina kännetecken att helt utplåna städer, döda civilbefolkningen och använda sig av fosforbomber. Vi måste försäkra oss om att detta inte blir en segerstrategi. Krigsförbrytelser måste straffas. De som gav ordern att döda människor måste ställas inför tribunalen så att vi försäkras om att inget annat land får för sig att man kan gå ostraffad ur sådana handlingar och helt förstöra grannländer.

Jag är övertygad om att vi gemensamt kommer att återupprätta freden. Det är därför vi måste fundera på hur man kan återskapa och bygga upp Ukraina igen efter kriget – för den dagen kommer att komma. Jag vill att svenska företag, svenska arkitekter, svenska staten och svenska folket ska delta i detta. Ukraina var vackert. Det kommer att bli ett stort land. Vi ska bygga upp det – för människors skull, för vårt lands utvecklings skull och för Europas skull.

Vi vill välkomna er att visa världen och kommande generationer att krig inte ger några resultat. Det är freden som ger goda resultat. Sverige är det första land som vi föreslår detta projekt för. Man kan ha vänorter och vänbranscher och hjälpa till med återuppbyggnad. Jag är övertygad om att ert land, er verksamhet, er kärlek till ert land och ert sätt att organisera samhället skulle kunna vara till mycket stor nytta för oss.

Alla våra medborgare, alla de som försvarar vårt land, har redan gjort så mycket för att slå vakt om våra gemensamma europeiska värderingar, vårt gemensamma europeiska hem. Vi slåss inte bara för människorna i Ukraina utan för Europas säkerhet.

Vi har bevisat att vi förtjänar att vara fullvärdig medlem i Europeiska unionen. Beslutet finns redan. Det är dags att gå vidare med det. Jag är övertygad om att ni kommer att stödja oss även i det hänseendet.

Tack, Sverige! Slava Ukraini – ära åt Ukraina!

(Applåder)

Tack så mycket!

Talmannen: Tack, herr president, för era uppriktiga och viktiga ord och för att ni tagit er tid att tala till oss under brinnande krig! Tack också för ert ledarskap i denna avgörande tid!

Jag kan försäkra er att stödet för Ukraina är starkt här i kammaren. Vår riksdag har tidigare, som ni nämnde, beslutat om omfattande stöd till Ukraina och kommer att enhälligt rösta för ytterligare stöd senare i dag – inklusive vapen, som vi hoppas ska hjälpa er att försvara ert land och på längre sikt den europeiska säkerhetsordningen.

Vi står enade med er i denna kamp därför att frihet är viktigt. Fred är viktigt. Ukraina är viktigt.

Tack!

(Applåder)

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 5 Ändringar i statens budget för 2022 – Stöd till Ukraina	
med efterfrågad försvarsmateriel.....	2
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU46.....	2
Anf. 1 ÅSA WESTLUND (S).....	2
Anf. 2 HANS WALLMARK (M).....	3
Anf. 3 PER SÖDERLUND (SD).....	5
Anf. 4 MARTIN ÅDAHL (C).....	6
Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	8
Anf. 6 JAKOB FORSSMED (KD).....	9
Anf. 7 ALLAN WIDMAN (L).....	10
Anf. 8 JANINE ALM ERICSON (MP).....	11
(Beslut fattades under § 9.).....	12
§ 6 Övergripande skolfrågor.....	13
Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU14.....	13
Anf. 9 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S).....	13
Anf. 10 LARS HJÄLMERED (M).....	15
Anf. 11 RICHARD JOMSHOF (SD).....	17
Anf. 12 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik.....	19
Anf. 13 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	20
Anf. 14 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik.....	20
Anf. 15 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	21
Anf. 16 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	21
Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 18 CHRISTIAN CARLSSON (KD).....	25
Anf. 19 FREDRIK MALM (L).....	27
(Beslut fattades under § 9.).....	29
Ajournering.....	29
Återupptaget sammanträde.....	29
§ 7 Frågestund.....	30
Anf. 20 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Den svenska livsmedelsproduktionen.....</i>	<i>30</i>
Anf. 21 JOHN WIDEGREN (M).....	30
Anf. 22 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	30
Anf. 23 JOHN WIDEGREN (M).....	30
Anf. 24 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	31
<i>Åtgärder för ökad livsmedelsproduktion.....</i>	<i>31</i>
Anf. 25 MARTIN KINNUNEN (SD).....	31
Anf. 26 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	31
Anf. 27 MARTIN KINNUNEN (SD).....	32
Anf. 28 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	32
<i>Förslag om stödpaket till lantbruket.....</i>	<i>32</i>
Anf. 29 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	32
Anf. 30 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	32

Anf. 31 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	33
Anf. 32 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	33
<i>Statligt anställdas arbetsvillkor</i>	33
Anf. 33 JESSICA WETTERLING (V)	33
Anf. 34 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	33
Anf. 35 JESSICA WETTERLING (V)	34
Anf. 36 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	34
<i>Stöd till jordbruket</i>	34
Anf. 37 JAKOB FORSSMED (KD)	34
Anf. 38 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	34
Anf. 39 JAKOB FORSSMED (KD)	35
Anf. 40 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	35
<i>Ukrainska flyktingars möjlighet att arbeta</i>	35
Anf. 41 ROGER HADDAD (L).....	35
Anf. 42 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	36
Anf. 43 ROGER HADDAD (L).....	36
Anf. 44 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	36
<i>Skogspropositionen och naturskyddet</i>	36
Anf. 45 MARIA GARDFJELL (MP).....	36
Anf. 46 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	37
Anf. 47 MARIA GARDFJELL (MP).....	37
Anf. 48 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	37
<i>Ansvaret för ukrainska flyktingbarns skolgång</i>	37
Anf. 49 LINUS SKÖLD (S).....	37
Anf. 50 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S).....	38
Anf. 51 LINUS SKÖLD (S).....	38
Anf. 52 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S).....	38
<i>Drivmedelspriserna och ridsporten</i>	38
Anf. 53 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	38
Anf. 54 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	39
<i>Krisberedskapen</i>	39
Anf. 55 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	39
Anf. 56 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	39
<i>Samtal om våldsdåd på skolor</i>	40
Anf. 57 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	40
Anf. 58 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S).....	40
<i>Samhalls uppdrag</i>	40
Anf. 59 MICHAEL ANEFUR (KD)	40
Anf. 60 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	41
<i>Regeringens klimatarbete i EU</i>	41
Anf. 61 CAMILLA HANSÉN (MP).....	41
Anf. 62 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	41
<i>Stöd till självförsörjning för ukrainska flyktingar</i>	42
Anf. 63 JOHANNA HARALDSSON (S)	42

Anf. 64 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	42
<i>Objektiv rapportering om krig i public service</i>	42
Anf. 65 MATS SANDER (M).....	42
Anf. 66 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	43
<i>Orsakerna till de höga bränslepriserna</i>	43
Anf. 67 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	43
Anf. 68 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	43
<i>Undantag från biotopskyddet</i>	44
Anf. 69 ANDERS ÅKESSON (C)	44
Anf. 70 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	44
<i>Skolans beredskap för att ta emot ukrainska barn</i>	44
Anf. 71 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	44
Anf. 72 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	45
<i>Skyddet av ukrainska kvinnor och barn</i>	45
Anf. 73 SERKAN KÖSE (S).....	45
Anf. 74 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	45
<i>Ukrainska barn och elevhälsans beredskap</i>	46
Anf. 75 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	46
Anf. 76 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	46
<i>Åtgärder mot välfärdsbrottsligheten</i>	46
Anf. 77 MAGNUS PERSSON (SD)	46
Anf. 78 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	47
<i>Kriget i Ukraina och protektionism</i>	47
Anf. 79 ÅSA ERIKSSON (S).....	47
Anf. 80 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	47
<i>Regeringens satsningar på utsatta områden</i>	48
Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD).....	48
Anf. 82 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	48
<i>Drivmedelsstationernas fortlevnad i hela landet</i>	48
Anf. 83 MALIN LARSSON (S).....	48
Anf. 84 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	49
Ajournering	49
Återupptaget sammanträde	49
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 mars	49
SkU19 Sänkt energiskatt på bensin och diesel	49
SkU18 Tillfällig utvidgning av statligt stöd genom nedsatt energiskatt	50
UbU21 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg.....	50
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	52
FiU46 Ändringar i statens budget för 2022 – Stöd till Ukraina med efterfrågad försvarsmateriel	52
UbU14 Övergripande skolfrågor	52

§ 10 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund.....	54
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU18	54
Anf. 85 ISAK FROM (S)	54
Anf. 86 JOHN WIDEGREN (M)	57
Anf. 87 ISAK FROM (S) replik	59
Anf. 88 JOHN WIDEGREN (M) replik	59
Anf. 89 ISAK FROM (S) replik	60
Anf. 90 JOHN WIDEGREN (M) replik	60
Anf. 91 MATS NORDBERG (SD)	61
Anf. 92 PETER HELANDER (C)	64
Anf. 93 JENS HOLM (V)	68
Anf. 94 ISAK FROM (S) replik	70
Anf. 95 JENS HOLM (V) replik	70
Anf. 96 ISAK FROM (S) replik	71
Anf. 97 JENS HOLM (V) replik	71
Anf. 98 JOHN WIDEGREN (M) replik	72
Anf. 99 JENS HOLM (V) replik	72
Anf. 100 JOHN WIDEGREN (M) replik	73
Anf. 101 JENS HOLM (V) replik	73
Anf. 102 MATS NORDBERG (SD) replik	74
Anf. 103 JENS HOLM (V) replik	74
Anf. 104 MATS NORDBERG (SD) replik	75
Anf. 105 JENS HOLM (V) replik	75
Anf. 106 PETER HELANDER (C) replik	76
Anf. 107 JENS HOLM (V) replik	76
Anf. 108 PETER HELANDER (C) replik	77
Anf. 109 JENS HOLM (V) replik	77
Anf. 110 MAGNUS OSCARSSON (KD)	77
Anf. 111 JAKOB OLOFSGÅRD (L)	78
Anf. 112 MARIA GARDFJELL (MP)	80
Anf. 113 JOHN WIDEGREN (M) replik	83
Anf. 114 MARIA GARDFJELL (MP) replik	84
Anf. 115 JOHN WIDEGREN (M) replik	84
Anf. 116 MARIA GARDFJELL (MP) replik	84
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)	85
§ 11 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ett omarbetat direktiv om byggnaders energiprestanda	85
Civilutskottets utlåtande 2021/22: CU34	85
Anf. 117 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M)	85
Anf. 118 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	86
Anf. 119 LARRY SÖDER (KD)	88
Anf. 120 LEIF NYSMED (S)	89
Anf. 121 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	90
Anf. 122 LEIF NYSMED (S) replik	90
Anf. 123 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	91
Anf. 124 LEIF NYSMED (S) replik	91
(Beslut skulle fattas den 30 mars.)	91

§ 12 Meddelande om anförande av Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj.....	91	Prot. 2021/22:87 24 mars -----
§ 13 Bordläggning.....	92	
§ 14 Anmälan om interpellation	92	
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	92	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	94	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 18.12.....	97	
Bilaga	98	